Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ṿe-natata el Ḥoshen ha-mishpaṭ et ha-Urim ṿe-et ha-Tumim

saviv le-Shulḥan ʿarukh ... Yeshuʿa Ṿalḳ z.ts.l. baʿal sefer Meʾirat ʿenayim ... Shabetai Kohen z.ts.l. baʿal Śifte Kohen ... ṿe-nilṿeh la-hem ... Daṿid ha-Leṿi z.ts.l. ... Ṭure zahav ... ito meḥubar ... Tsevi ha-niḳra be-fi kol Ḥakham Tsevi ... be-hagahotaṿ ... aśinu zar ... la-shulḥan ... ...

Ḳaro, Yosef
יסוי ,וראק

Homburg vor der Höhe, [5]502 [1741/1742]

האולה תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11244

Visual Library

לרשותן שטרו וקודם שיוציאו מידו ויאמר לפני עדים היאך כל השטר לידו ועל איזה תנאי והעדים יכתבו ויחתמו ויתנו הענין לשנים והוא יזכרו לשמעון והוא ישעון את"כ מה שירצה : ודוקא בכה"ג שלוה מסופק ע"פ הדין אבל אם ברור לבעל שיחזיר לו שטרו רק שמתירא מפני הכתבה ומסרנו לו בפני ב"ד וכמו שנאמרו לשעבה בחות י"ד :

ב כל שהחזיר השטר אין לחוש שנעשה שלא כדין ושלא היה בקי בדין השטרות אלא א"כ אתיליד ריעותא ולכן מי שתובע לחבירו שטרו לא הש"ש אלא כדין באמרו שהוא לא באמת' והשטר לא היה בקי בדינו אמאכתא אין בדבריו כלום אלא מאמתא היה בקי בדינו אמאכתא וא"כ כיון שהוציאו מתחת ידו הרי הוא כמעיד והי"ל עד מסייע ופוטר את בעל השטר משבועה' שזה לא תקני' תרעומות על השטר :

כא אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית ואפטרופס המשונים על בעלי הבית שהבעל בית השטרות בכל בבתיו

נז

א מימרא דריב"ל בתובות דף יט ע"ב ב כ"כ הרשב"ן ונמ' בדק הבית כתב בשם התו' והרא"ש והריטב"א דיכול לעכבו ג כ"כ הר"ן שם ד ב"י בשמו ה ל"ע מתשבה ב"ב דף ק"ג ע"ב וכר' יוסי ז ועי"ל סימן כ"ד סעיף ח' ז מימרא משמיה דרבי יוחנן ב"מ דף יז ע"א וכמה דוכתי

נז (א) לאסור להשהות שטר פרוע • דכתיב אל תשכן בתחליף עולה : (ב) והא"ה שטר שנתמחל כו' ז"ל המ"ע אע"פ שכל שטר פרוע מתחל שעבודו מכל מקום מלינו שטר שנתמחל שעבודו אף דעדיין לא פרוע והיינו שנתחל לו שעבוד קרקעות ונתן לו רשות למכרן למי שירצה ולא ישרפנו מהלקוחות נם י"ל שנתמ' שעבודו ר"ל שפרעו וחזר ולוה על אותו השטר וכתי"ם הע"ו בסי' מ"ב עכ"ל ומ"ש שנתחל לו שעבוד קרקעות כו' לומר כלפע"ד אלא כיון שיכול בשטר זה לגבות מבני חרי בית ביה משום אל תשכן בתחליף עולה וכ"ם לפי מ"ש לקמן כ"ק ו' דאפי' בשטר של ק' שפרע לו ר' בית ביה משום אל תשכן ובאמת לא היה מרוך לזה דאפשר שיגבו בשטר שנתמחל שעבודו אלא שאי"ם אלא פרעו רק שהלוה מתלו מעצמו אסור להשהותו וק"ל ועל"ל סי' ס"ח סי"ח וסי' כ :

(ג) ראוי לגבותו כו' עמ"ש סי' ס"ח סי"ח ס"ק י"ז בזה : (ד) ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' • פשישי דספר' ומביאים הב"י בספרו בדק הבית ובתב אכ"כ הרשב"ץ • ומ"מ כלפע"ד דאם רוצה לקרעו או לכתוב על גבו שהוא פרוע דאפי' לעכבו משום פשישי דספר' לכ"ע ודאי כנרא מדברי המחבר וכמ"ש לקמן ודוק : (ה) ובמקום כו' נראה מדברי הר"ב דמ"ש קודם לכן ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' הייטו אפי' כשקרעבו ומשעם דהלוה נותן השטר וגופו של שטר אל לוה הוא וכן משמע יותר בעיר שונן • אבל לפע"ד זה אינו אמיתי דאין זה דאין לו לעכב הש"ש בשביל פשישי דספר' הוא מקרן פ"ב דכתובות דאיסור' הוא משום אל תשכן בתחליף עולה אלא מיירי כשהלוה חייב לתת השטר והמלוה נתן אותו השטר ואסור לו להשהות השטר פרוע בשלמותו לעכבו משום פשישי דספרא • וכן הוא בהר"ן שם להריא"ז ז"ל שטר פרוע אסור להשהו' ולא אמרי' דמצי לעכבו על פשישי דספר' שעל הלוה ליתן שטר המופר ופעמים אתין לו ונותנו המלוה ומוחל וגובהו הלוה בשעת פרעון ואע"פ כן אין לו לעכב השטר בשביל זה הטי מוכח בש"ם עכ"ל והרשב"ץ בתשוב' שהביא ב"י סי' ס"ח וד"מ סי' מ"ח לא מיירי מאיסורא אלא נופו של שטר אל מי הוא לענין לפור ע"פ מלוחיתו ע"פ • ודוק : (ו) לכל מעתר כו' והוא שיכתוב שובר על גבו כו' דברי המחבר תמוהין לפע"ד דבר' אלתא בשם הר"ן פ"ב דכתובות שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים ונתן בש"ע כתב והוא שיכתוב שובר על גבו כו' מלשה דמסרש דהר"ן מיירי כשיכתוב שובר על השטר (וכן הב"ח סי' כ"ד גרלה שהבין כן דברי הר"ן ע"ש) ולפע"ד זה אינו אלא בהר"ן מוכח דאפילו אינו כותב שובר כלל מותר • דו"ל הר"ן שם ותמה אני ולמה לאמרים יותר בתנאי מבתמנה דאם תנאי נופיה אמר הוא ומה בין הלמיטו בתיב המעות לו הלמיטו בקיום התנאי הרי בשניה' לא בשתעבד אלא על מכת שיתקיי' אותו דבר ובראה לי דהמיטו שעמא משום דבתמנה אכתי לא בשתעבד לוה אלוה אבל על מכת שידבר עליו לשלטון וביומא בו וכל כי האי גונא חייל שעבודיה מהשתא כעל כרחיה דלוה שהרי בידו של אלוה לקיים תנאו ובודאי דלא מתסר להשהות שטר זה בתוך ביתו כיון דשעבודא מהשתא חייל בתקנת הש"ש שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים דאפי' בשטר פרוע איכא מאן דאמר בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' ומותר לקיימו עכ"ל הרי שלא הזכיר הר"ן בדבריו כלל שיכתוב שובר ונע"כ דמיירי אע"פ שאינו כותב שטר אמנה ותנאי ועוד דא"כ היאך כתב ובודאי דלא מתסר להשהו' שטר זה בתוך ביתו כו' כש"ש שאותר להשהו' שטר של מכה כו' הא שטר של מכה נ"כ אסור להשהות בשפרע חמשים ולא כתב שובר אלא ודאי מ"ש כש"ש שמותר להשהות שטר של מכה כו' מיירי אע"פ שאינו כותב שובר כלל • ועוד דאי מיירי בשכותב שובר א"כ אמאי דאיק בפשיה לאתויי מהך דאפי' בשטר פרוע אוכא מ"ד בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' כו' הלא כל הש"ם מלא מזה דקי"ל כותבים שובר וכפ' נמ פשוט (דף קנ"ח ע"ב) מאי תנן מי שפרע מקצת חובו ר' יודא אומר ואלוף ר' יוסי אומר יכתוב שובר אמר ר' יוד' כתבא זה מריך לאיתי שומר שוברו מן העכבריס וקי"ל כר' יוסי ובדפסקן בש"ם הש ואפי' ר' יודא לא אלא אלא משעם שזה יצטרך לשמור שוברו מן העכבריס אבל אשום אל תשכן בתחליף עולה ליכא ועוד אמרי' הש בש"ם דהלכת' כמ"ד בהתנו' שובר ולא מבעיא אפילו אבל הש"ם מלא מזה ועוד דאם איתא דהר"ן מיירי בשכותב שובר א"כ הא דמייתי הר"ן דאיתי מהא דמשהי ליה אפשישי דספר' מיירי מאי שכותב על גבו שהוא פרוע ואינו מעכבו משום פשישי דספר' וא"כ קשה לדעת הר"ן מאי שנמא דאמרן דאשהו' אשר אפשישי דספר' כא בשכותב על גבו אינו אוכן הנאתו ליכא עולה כלל ובאמ' כן נראה מדברי המחבר מדכתב ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' אבל מות' להשהות שטר של מכה כו' והוא שיכתוב כו' דבשביל פשישי דספר' אפי' שיכתוב אוכן הנאתו אסור ולדברי ב"ל כיון דמ"מ פרע לו בל כך שבשטר מוקדי עולה בשתוסבו על דבר אלא נעשה השטר עליו • אבל בחשת זה לא מתחור • דהא בכל דוכתי' מותר לו לאדם לתפוס דבר אחר שנידו אל אם שייב לו מכידו מכל אחר • ובש"ם פ"ב דכתובות מוכח דלמאן דמתיר לקיימו אפי' בשלא יכתוב עליו כלום ולמאן

דאסור

נז א שטר פרוע בתוך ביתו דכתיב אל תשכן בתחליף עולה : (ב) והא"ה שטר שנתמחל שעבודו אע"פ שכל שטר פרוע הוא שטר שנתמחל שעבודו מ"מ מלינו שטר שנתמחל שעבודו אף דעדיין לא פרע והיינו שנתחל לו שעבוד קרקעות אלו ונתן לו רשות למכרן למי שירצה ולא ישרפנו מהלקוחות נם י"ל שנתמ' שעבודו ר"ל שפרעו וחזר ולוה על אותו השטר וכתי"ם הע"ו בסי' מ"ב עכ"ל ומ"ש שנתחל לו שעבוד קרקעות כו' לומר כלפע"ד אלא כיון שיכול בשטר זה לגבות מבני חרי בית ביה משום אל תשכן בתחליף עולה וכ"ם לפי מ"ש לקמן כ"ק ו' דאפי' בשטר של ק' שפרע לו ר' בית ביה משום אל תשכן ובאמת לא היה מרוך לזה דאפשר שיגבו בשטר שנתמחל שעבודו אלא שאי"ם אלא פרעו רק שהלוה מתלו מעצמו אסור להשהותו וק"ל ועל"ל סי' ס"ח סי"ח וסי' כ :

נז (א) לאסור להשהות שטר פרוע • דכתיב אל תשכן בתחליף עולה : (ב) והא"ה שטר שנתמחל שעבודו אע"פ שכל שטר פרוע מתחל שעבודו מכל מקום מלינו שטר שנתמחל שעבודו אף דעדיין לא פרוע והיינו שנתחל לו שעבוד קרקעות ונתן לו רשות למכרן למי שירצה ולא ישרפנו מהלקוחות נם י"ל שנתמ' שעבודו ר"ל שפרעו וחזר ולוה על אותו השטר וכתי"ם הע"ו בסי' מ"ב עכ"ל ומ"ש שנתחל לו שעבוד קרקעות כו' לומר כלפע"ד אלא כיון שיכול בשטר זה לגבות מבני חרי בית ביה משום אל תשכן בתחליף עולה וכ"ם לפי מ"ש לקמן כ"ק ו' דאפי' בשטר של ק' שפרע לו ר' בית ביה משום אל תשכן ובאמת לא היה מרוך לזה דאפשר שיגבו בשטר שנתמחל שעבודו אלא שאי"ם אלא פרעו רק שהלוה מתלו מעצמו אסור להשהותו וק"ל ועל"ל סי' ס"ח סי"ח וסי' כ :

(ג) ראוי לגבותו כו' עמ"ש סי' ס"ח סי"ח ס"ק י"ז בזה : (ד) ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' • פשישי דספר' ומביאים הב"י בספרו בדק הבית ובתב אכ"כ הרשב"ץ • ומ"מ כלפע"ד דאם רוצה לקרעו או לכתוב על גבו שהוא פרוע דאפי' לעכבו משום פשישי דספר' לכ"ע ודאי כנרא מדברי המחבר וכמ"ש לקמן ודוק : (ה) ובמקום כו' נראה מדברי הר"ב דמ"ש קודם לכן ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' הייטו אפי' כשקרעבו ומשעם דהלוה נותן השטר וגופו של שטר אל לוה הוא וכן משמע יותר בעיר שונן • אבל לפע"ד זה אינו אמיתי דאין זה דאין לו לעכב הש"ש בשביל פשישי דספר' הוא מקרן פ"ב דכתובות דאיסור' הוא משום אל תשכן בתחליף עולה אלא מיירי כשהלוה חייב לתת השטר והמלוה נתן אותו השטר ואסור לו להשהות השטר פרוע בשלמותו לעכבו משום פשישי דספרא • וכן הוא בהר"ן שם להריא"ז ז"ל שטר פרוע אסור להשהו' ולא אמרי' דמצי לעכבו על פשישי דספר' שעל הלוה ליתן שטר המופר ופעמים אתין לו ונותנו המלוה ומוחל וגובהו הלוה בשעת פרעון ואע"פ כן אין לו לעכב השטר בשביל זה הטי מוכח בש"ם עכ"ל והרשב"ץ בתשוב' שהביא ב"י סי' ס"ח וד"מ סי' מ"ח לא מיירי מאיסורא אלא נופו של שטר אל מי הוא לענין לפור ע"פ מלוחיתו ע"פ • ודוק : (ו)**

לכל מעתר כו' והוא שיכתוב שובר על גבו כו' דברי המחבר תמוהין לפע"ד דבר' אלתא בשם הר"ן פ"ב דכתובות שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים ונתן בש"ע כתב והוא שיכתוב שובר על גבו כו' מלשה דמסרש דהר"ן מיירי כשיכתוב שובר על השטר (וכן הב"ח סי' כ"ד גרלה שהבין כן דברי הר"ן ע"ש) ולפע"ד זה אינו אלא בהר"ן מוכח דאפילו אינו כותב שובר כלל מותר • דו"ל הר"ן שם ותמה אני ולמה לאמרים יותר בתנאי מבתמנה דאם תנאי נופיה אמר הוא ומה בין הלמיטו בתיב המעות לו הלמיטו בקיום התנאי הרי בשניה' לא בשתעבד אלא על מכת שיתקיי' אותו דבר ובראה לי דהמיטו שעמא משום דבתמנה אכתי לא בשתעבד לוה אלוה אבל על מכת שידבר עליו לשלטון וביומא בו וכל כי האי גונא חייל שעבודיה מהשתא כעל כרחיה דלוה שהרי בידו של אלוה לקיים תנאו ובודאי דלא מתסר להשהות שטר זה בתוך ביתו כיון דשעבודא מהשתא חייל בתקנת הש"ש שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים דאפי' בשטר פרוע איכא מאן דאמר בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' ומותר לקיימו עכ"ל הרי שלא הזכיר הר"ן בדבריו כלל שיכתוב שובר ונע"כ דמיירי אע"פ שאינו כותב שטר אמנה ותנאי ועוד דא"כ היאך כתב ובודאי דלא מתסר להשהו' שטר זה בתוך ביתו כו' כש"ש שאותר להשהו' שטר של מכה כו' הא שטר של מכה נ"כ אסור להשהות בשפרע חמשים ולא כתב שובר אלא ודאי מ"ש כש"ש שמותר להשהות שטר של מכה כו' מיירי אע"פ שאינו כותב שובר כלל • ועוד דאי מיירי בשכותב שובר א"כ אמאי דאיק בפשיה לאתויי מהך דאפי' בשטר פרוע איכא מאן דאמר בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' כו' הלא כל הש"ם מלא מזה דקי"ל כותבים שובר וכפ' נמ פשוט (דף קנ"ח ע"ב) מאי תנן מי שפרע מקצת חובו ר' יודא אומר ואלוף ר' יוסי אומר יכתוב שובר אמר ר' יוד' כתבא זה מריך לאיתי שומר שוברו מן העכבריס וקי"ל כר' יוסי ובדפסקן בש"ם הש ואפי' ר' יודא לא אלא אלא משעם שזה יצטרך לשמור שוברו מן העכבריס אבל אשום אל תשכן בתחליף עולה ליכא ועוד אמרי' הש בש"ם דהלכת' כמ"ד בהתנו' שובר ולא מבעיא אפילו אבל הש"ם מלא מזה ועוד דאם איתא דהר"ן מיירי בשכותב שובר א"כ הא דמייתי הר"ן דאיתי מהא דמשהי ליה אפשישי דספר' מיירי מאי שכותב על גבו שהוא פרוע ואינו מעכבו משום פשישי דספר' וא"כ קשה לדעת הר"ן מאי שנמא דאמרן דאשהו' אשר אפשישי דספר' כא בשכותב על גבו אינו אוכן הנאתו ליכא עולה כלל ובאמ' כן נראה מדברי המחבר מדכתב ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' אבל מות' להשהות שטר של מכה כו' והוא שיכתוב כו' דבשביל פשישי דספר' אפי' שיכתוב אוכן הנאתו אסור ולדברי ב"ל כיון דמ"מ פרע לו בל כך שבשטר מוקדי עולה בשתוסבו על דבר אלא נעשה השטר עליו • אבל בחשת זה לא מתחור • דהא בכל דוכתי' מותר לו לאדם לתפוס דבר אחר שנידו אל אם שייב לו מכידו מכל אחר • ובש"ם פ"ב דכתובות מוכח דלמאן דמתיר לקיימו אפי' בשלא יכתוב עליו כלום ולמאן דאסור

ודברי התוספו' פ"ב דכתובות דף י"ט ע"ב והרא"ש שם מבואר' לחמיה דיכול לעכב השטר בשביל פשישי דספר' ומביאים הב"י בספרו בדק הבית ובתב אכ"כ הרשב"ץ • ומ"מ כלפע"ד דאם רוצה לקרעו או לכתוב על גבו שהוא פרוע דאפי' לעכבו משום פשישי דספר' לכ"ע ודאי כנרא מדברי המחבר וכמ"ש לקמן ודוק : (ה) ובמקום כו' נראה מדברי הר"ב דמ"ש קודם לכן ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' הייטו אפי' כשקרעבו ומשעם דהלוה נותן השטר וגופו של שטר אל לוה הוא וכן משמע יותר בעיר שונן • אבל לפע"ד זה אינו אמיתי דאין זה דאין לו לעכב הש"ש בשביל פשישי דספר' הוא מקרן פ"ב דכתובות דאיסור' הוא משום אל תשכן בתחליף עולה אלא מיירי כשהלוה חייב לתת השטר והמלוה נתן אותו השטר ואסור לו להשהות השטר פרוע בשלמותו לעכבו משום פשישי דספרא • וכן הוא בהר"ן שם להריא"ז ז"ל שטר פרוע אסור להשהו' ולא אמרי' דמצי לעכבו על פשישי דספר' שעל הלוה ליתן שטר המופר ופעמים אתין לו ונותנו המלוה ומוחל וגובהו הלוה בשעת פרעון ואע"פ כן אין לו לעכב השטר בשביל זה הטי מוכח בש"ם עכ"ל והרשב"ץ בתשוב' שהביא ב"י סי' ס"ח וד"מ סי' מ"ח לא מיירי מאיסורא אלא נופו של שטר אל מי הוא לענין לפור ע"פ מלוחיתו ע"פ • ודוק : (ו)

לכל מעתר כו' והוא שיכתוב שובר על גבו כו' דברי המחבר תמוהין לפע"ד דבר' אלתא בשם הר"ן פ"ב דכתובות שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים ונתן בש"ע כתב והוא שיכתוב שובר על גבו כו' מלשה דמסרש דהר"ן מיירי כשיכתוב שובר על השטר (וכן הב"ח סי' כ"ד גרלה שהבין כן דברי הר"ן ע"ש) ולפע"ד זה אינו אלא בהר"ן מוכח דאפילו אינו כותב שובר כלל מותר • דו"ל הר"ן שם ותמה אני ולמה לאמרים יותר בתנאי מבתמנה דאם תנאי נופיה אמר הוא ומה בין הלמיטו בתיב המעות לו הלמיטו בקיום התנאי הרי בשניה' לא בשתעבד אלא על מכת שיתקיי' אותו דבר ובראה לי דהמיטו שעמא משום דבתמנה אכתי לא בשתעבד לוה אלוה אבל על מכת שידבר עליו לשלטון וביומא בו וכל כי האי גונא חייל שעבודיה מהשתא כעל כרחיה דלוה שהרי בידו של אלוה לקיים תנאו ובודאי דלא מתסר להשהות שטר זה בתוך ביתו כיון דשעבודא מהשתא חייל בתקנת הש"ש שמותר להשהות שטר של מכה אע"פ שאינו חייב אלא מחשים דאפי' בשטר פרוע איכא מאן דאמר בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' ומותר לקיימו עכ"ל הרי שלא הזכיר הר"ן בדבריו כלל שיכתוב שובר ונע"כ דמיירי אע"פ שאינו כותב שטר אמנה ותנאי ועוד דא"כ היאך כתב ובודאי דלא מתסר להשהו' שטר זה בתוך ביתו כו' כש"ש שאותר להשהו' שטר של מכה כו' הא שטר של מכה נ"כ אסור להשהות בשפרע חמשים ולא כתב שובר אלא ודאי מ"ש כש"ש שמותר להשהות שטר של מכה כו' מיירי אע"פ שאינו כותב שובר כלל • ועוד דאי מיירי בשכותב שובר א"כ אמאי דאיק בפשיה לאתויי מהך דאפי' בשטר פרוע איכא מאן דאמר בש"ם דזימנין דמשהי ליה אפשישי דספר' כו' הלא כל הש"ם מלא מזה דקי"ל כותבים שובר וכפ' נמ פשוט (דף קנ"ח ע"ב) מאי תנן מי שפרע מקצת חובו ר' יודא אומר ואלוף ר' יוסי אומר יכתוב שובר אמר ר' יוד' כתבא זה מריך לאיתי שומר שוברו מן העכבריס וקי"ל כר' יוסי ובדפסקן בש"ם הש ואפי' ר' יודא לא אלא אלא משעם שזה יצטרך לשמור שוברו מן העכבריס אבל אשום אל תשכן בתחליף עולה ליכא ועוד אמרי' הש בש"ם דהלכת' כמ"ד בהתנו' שובר ולא מבעיא אפילו אבל הש"ם מלא מזה ועוד דאם איתא דהר"ן מיירי בשכותב שובר א"כ הא דמייתי הר"ן דאיתי מהא דמשהי ליה אפשישי דספר' מיירי מאי שכותב על גבו שהוא פרוע ואינו מעכבו משום פשישי דספר' וא"כ קשה לדעת הר"ן מאי שנמא דאמרן דאשהו' אשר אפשישי דספר' כא בשכותב על גבו אינו אוכן הנאתו ליכא עולה כלל ובאמ' כן נראה מדברי המחבר מדכתב ואין לו לעכב השטר בשביל פשישי דספר' אבל מות' להשהות שטר של מכה כו' והוא שיכתוב כו' דבשביל פשישי דספר' אפי' שיכתוב אוכן הנאתו אסור ולדברי ב"ל כיון דמ"מ פרע לו בל כך שבשטר מוקדי עולה בשתוסבו על דבר אלא נעשה השטר עליו • אבל בחשת זה לא מתחור • דהא בכל דוכתי' מותר לו לאדם לתפוס דבר אחר שנידו אל אם שייב לו מכידו מכל אחר • ובש"ם פ"ב דכתובות מוכח דלמאן דמתיר לקיימו אפי' בשלא יכתוב עליו כלום ולמאן דאסור

לפני עדי מסירה מקדם ע"ם : ן אלא ע"י הדחק המ"מ מסיי' בטעמו וכתב ז"ל כיון דאלו הוה ידע לא היה מקבל :

נח א וכשבילם קבלתים פי' אף שמודה לו שתן לו לפרעון שטר זה כל שאינו מודה שהו' קבלם ג"כ על

(ז) כמו שנתבאר בסימן מ"ח ח ואם אמר לו הלוה פרעתי והשיב הטלוה כן היה אבל החזרתים לך

(ח) הרי מורה שנמחל שעבודו ואינו גובה בו אבל אם אמר החזרתים לך שתחליפם לי מפני שלא היו המעות יוצאים ז (ט) ט אלא על ידי הדחק השטר קיים' :

נח מי שהוציא שטר חוב על חבירו וטענת סטראי · ובו ד' סעיפים :

א ח המוציא (א) שטר מקוים על חבירו ואמר לי' פרעתיך ואמ' לו אמת שפרעתני אבל מלו' אחר יש לי עליך על פה א (ב) וכשבילם קבלתים וזה השטר עריין בחזקתו ב אם לא נתנם לו מפני עדים נאמן והשטר עריין בחזקתו ב (ג) וגובה בו בלא שבועה ג אם יש בו נאמנות ואם אחר כך יתבענו שלקח ממנו שלא כדין נשבע היסת ונפטר ג (ד) ואם אין בו נאמנות אינו נוטל אלא בשבועה ואם לא פרעו הלוה עצמו ד אלא שלחם ע"י שליח (ה) בין שאמר לו קח השטר

לאמר מאן דפליג התם ואום' לקיימו וכתי' פסק הר"ן לעיל היינו מגום שאינו חייב לו מסך שנשב' כלום ואם כן השטר פרוע לגמרי אבל כשהשטר אינו פרוע בתקנת ע"כ כ"ע מודו דמותר להשהות ואם כן אלו דינא שכתב המחבר דשטר אל"ק שפרע לו כ' אסור להשהות אלא אם כן שיכתוב שובר על כ' ליתי לכל הפוסקים · ולדעת התוספו' והרא"ש והריטב"א ודאי ליתא דהא לדידהו מותר להשהות השטר אפילו על פשיטי דספר לכ"ע אינו כותב עליו כלום וכ"ש שטר אל"ק שפרע לו כ' · ולדעת הר"ן כמו ליתא דאע"פ דהר"ן סובר דאסור להשהותו אפשיטי דספרא מ"מ סובר דכשנשא' חייב לו שום דבר משך שנשטר מותר לו להשהותו אע"פ שאינו כותב עליו שובר כלל וכן כלפע"ד עיקר ודלא כהמחב' ודו"ק : (ז) כמו שנתבאר בסי' מ"ח עיי' מ"ש שם דשטר שנמחל שעבודו אינו גובה אפי' מבני חורי' ודלא כהסמ"ע שם ועיי' עוד שם מדיני' אלו : (ח) הרי מוד' כו' ואינו גוב' בו אפי' מלוה עצמו וכן הוכחתי לעיל סי' מ"מ ודלא כהסמ"ע שם והא דאינו נאמן לומר שהי' אומר לא פרע' לי דהוי מנו להוציא ולהפו' דאחרי' מנו להוציא כ"ל דמיירי כאן שהשטר אינו מקוים וקמ"ל דאע"פ שיכול לקיימו אח"כ כיון דהשט' אינו מקוי' והודה שהוא פרוע הרי הוא כחרס ושוב לא מהימן אף כשיקיימנו וכמ"ש כל זה בס"ם פ"ג גבי שטר מזוי' לו אחר' ובס"ם פ' מ"ה (דף ל"ב ע"ב) מדמי להדדי ועיי' מה שכתבתי עוד שם דבכל נוגי הוי פסיק' דדינ' ואי תפס המלוה אפי' בעדים לא מפקי' מינ' דה"ה הכא ועי"ש : (ט) אלא ע"י הדחק · וכ"ש אם לא היו יוכלים כלל וכלפע"ד דגם רשב"ם מודה לזה וכן משמע בב"מ ודלא כהרא' מהרי' ארשכ"ם ס"ל דבעינ' שלא היה יוכל כלל ע"ש :

נח (א) שטר מקוים כו' וה"ה אינו מקוים אם יקיימנו אח"כ כאמן מה שכבר טען סטראי כמנו דלהד"ם וכדלקמן ר"ם פ"כ ולכאר למיתר דשאני הכא דלא היה כאמן בטענת סטראי אלא כמנו וכדמשמע מדברי תרומי הרמב"ן פ' מזקת הבתים גבי פלונת' דרכה ורב יוסף דלקמן ס"ם פ"ג דע"כ לא פליגי אלא כשהמלוה מודה שהשטר פסול להכי לא מהני ליה מנו כשיקיימנו אח"כ אבל כשהשטר כשר לפי דברי המלוה כאמן בטענת כבר שהיה לו מנו ע"ש ודוק : (ב) וכשבילם קבלתים פי' אף שמודה לו שתן לו לפרעון שטר זה כל שאינו מודה שהוא קבלם ג"כ על פוב זה יכול לומר סטראי ניכתי וכמ"ש המחבר בס"ם זה נס בסי' פ"ג עכ"ל סמ"ע (עיי' בחזו' מהרשל"ם סי' ע"ג וסי' קי"ב) : (ג) וגובה בו בלא שבועה · אם יש בו נאמנות אע"ג דאומר הלוה ישבע לי : (ד) ואם אין בו נאמנות אינו נוטל אלא בשבועה · כתב הכמ"ע והב"ח דקמל"ן בזה דאע"פ שלא טען הלוה ישבע לי אמן כיון דאינו כאמן בעינ' לי' כיון דאינו גובה אלא בשבועה דהודה שטרו וכדין הפסדם את שטרו ל"ל דכיון דלא אתרע שטר' למה יגרע שטר זה משטר אחר ועוד כיון דבאמן בתנו דלהד"ם כי היכא דבטענת להד"ם לא היה צריך לישבע אח"כ טען הלוה ישבע לי ה"ה בטענ' סטראי ומכ"ן שבטענת שהכיח ס"ו בסי' זה שכתב דאם פרע לו בפני עד א' יכול לטענו סטראי ומשתברא לן דליכא עליה רעות שטר' ולא מקיים שבועה ע"פ העד כלל דכי תקינו רבנן עד א' מעיל שטר שבידו פרוע נשבע כדי להפסיד דעתו אל בע"ה הא היכא דאין העד מעיד בפירוש שהשטר הוא פרוע מקוים ועומד הוא ולא מקיים ליה עד כלל וכל דאלו דיכא הוא אלא תקנתא אין דכיון שהם להחמיר אלא להקל עכ"ל ומדכתב דכי תקינו רבנן ע"א מעיד כו' משמע דמיירי אפי' בלא כחמנות ובדאיתא גם הכותב דע"א מעידו שהוא פרוע צריך לישבע ונם מדכתב וכל דאלו דיכא אלא תקנתא אין דכיון שהם להחמיר אלא להקל · משמע להדיא דאפי' בלא כחמנות כיון דלא אשבע אלא שבועת תקנת חכמים א"ל לישבע ואם איתא דבטענ' סטראי צריך לישבע אפילו לא טען הלוה ישבע לי היאך כתב דבע"א א"ל לישבע הא אפי' בלא ע"א צריך לישבע אלא ודאי כמ"ש ואף לא"ם לקמן ס"ק כ"ח דיש קולקין נבי ע"א על תשובות הרמב"ן שבבעת מ"מ בהא דבלא ע"א אין צריך לישבע פשיטא דליכא מאן דפליג עליה אלא נראה דהבעה"ת והט"ו מיירי כשא"ל הלוה ישבע לי ואשמועינן דדין שטר זה הוא כשאר שטר וכתב הבעה"ת והט"ו לקמן פי' קכ"ו סי"א ופירושו ג"כ כשטוען הלוה ישבע לי וכן בכתה תקומות (עיי' בחזו' מהר"ן ן' שמון סי' ע"ד וסי' רי"ב) : (ה) בין שאמר לו קח השטר כו' אבל אם לא א"ל ליקח השטר אע"פ שהודיעוהו שכוב בשטר עליו פטור דמאי אמר סבור הייתי שהיית סומך על אמונתו כ"כ הב"י בשם בעה"ת · והוא בבעה"ת ריש שער כ' : ודברי הב"ח בפירוש דברי הטור בזה אינם מוכרחי' ובפרט מ"ש בסוף דברו דאם לא א"ל כפי' ליקח את השטר רק שהודיעוהו שהוא בשטר פטור אם נתנם לו בפני עדי' כו' דהרי מדברי בעה"ת משמע דבזה אפי' נתנם לו בלא עדים פטור · וקרוב אצלי דתיבת שיקח

טורי זהב

סי' נ"ז (צ"ל נ"ו ושייך לעיל) סעיף ז' אשה הנוטשת ונותנת עיין מ"ש סי' ס' ועיין מ"ש סימן ק"ח ס"ח :

סי' **נח** בש"ע סעיף א' וכן מי שהפקיד ביד א' כו' והו אפי' לסברת הרא"שונה דבסמוך אזכר רמ"א דאחר דחייב השליח לשלם לא יכול המלוה לעכבן וכו' שהתם אפשר המלוה מתחת שאינו מקיים מאחר השליח לפי דברו שהרי הוא אומר שנתן לו השליח על חוב זה והוא רוצה לגבות עכשיו ע"כ צריך שיאחר המלוה שאינו משבח כלום אלא השליח נתנם לו בפי' על חוב אחר אבל כאן בפקדון כל שעוגן שהמפקיד שהוא השליח נתנם לו בשם אינם פלוני לפקדון הוא אינה משבח כלום מאחר השליח לפי דברי הנפקד והוא כמו בריש בא"ומר שנתנם על חוב אחר וכשמ"ש כתב שזהו דוקא כדעת התולקין לעיל בהברת הרא"שונה אע"פ שנתן לו בשם המשלח לא מהני כלום עד שיאמר על חוב אחר ולא דק בזה :

ח מעובדא דהוה ערבא וכו' כ"ק דף לב ע"ב ש"ם ה"ה בפ"ד מהלכו' מלוה ולוה בשם רבינו יונה י"כ אמרו אמרו מכי' בהם לא היה מקבלם ועיין בתשובת הר"אם כלל ס"ד סימן ל'

נח

א עובדא וכדלאחר לכ' נאמן וכו' וכמפקנת הגמ' שבועות דף מ"ב ע"א ב מסקנת הגמרא שם ג טור וכ"כ בעל התרומו' בשער י"ט לדעת הר"י הלוי ד' עובדא דאחריני ברוב דר' אבהו וכמסקנת הגמ' כתובות דף כה ע"א

ה מתמעות קנת' סס

שיקח מסר בעור בסים' וכ"ל במ"ס המחבר כאן בסים' ע"ס (עיי' בתשו' מהרשד"ם ס"ס קי"ו וקכ"ו) : (ו) לא יכול המלוה לעכבן • שיאמר כיון שאתה נורס לי היוק בתפוסתך הרי כחלו לאתה תופס משלי : (ז) וכן מי שהקפיד כו' דבמי הר"כ איכ' מכוללי' כהונן • ונע"כ דהאי וכן מי שהקפיד קאי כשעת הי"ל הרלשוני' שכת' הר"כ (ומ"ס הר"כ אח"כ הי"ל דוקא שכא ליד הנפקד כו' קאי בשעת הים טולקין וכמ"ס לקמן) דהא דין זה דמי שהקפיד בלד אחר ולא הזכיר לו שבשליחות אותו פלוני הפקידו אבלו לא יוכל לעכבן השעם הוא דכיון שהשליח חייב לשלם הרי הוא כחלו תופס משל השליח ולא משל אותו פ' וכיון שהתופס יודע הלחת שלא כתנס לו בשליחות אותו פ' לא יוכל לעכבן אינגע נזק לשליח ע"י תפיסתו וכמבוא' בהריב"ם סי' שלג להדיא ע"ש וא"כ היינו מתם כדעת הי"ל הרלשוניס שכת' הר"ב• והבת"ע ס"ק ז' כתב דהאי וכן מי שהקפי' כו' היינו כדעת הים טולקין כו' ע"ש ולא דבר נכוכה וכבר הגיג עליו הב"ח ע"ש וגם לענין דיב' נרל' עיקר כסבר' הרלשונה ולא כהים טולקין וכן נראה מדברי הב"ח ע"ש וכן משמע בעיר טוען שבשמים הי"ל והים טולקין שכת' הר"ב כן מי שהקפיד כו' ועוד כתבתי לקמן ס"ק ח' שכן נרל' שכבר' הע"ש ע"ש וכן כלפע"ד דסבר' גדולה היא דהיאך יוכל זה לתפוס מחברו ולהוציא לו בתפוסתו בע"כ וגם המעיין במרדכי ירלה דסברת הרלשונה היא סברת רבינו ס"כ ור"י בעל התוס' שהם עתודו עולם ולא"כ אחר שהפסיק בדברי' לאחרי' כתב תומה כו' ור"ל כו' דמשמע מדברי' תומה ור"ל שהוא טולק ולא הוכיר מי הוא אותו כעל תומה ור"ל וגם לא הוכירו מיד אחר דברי רבינו ס"כ ור"ל וה נראה שאותו תומה ור"ל אינו מדברי המרדכי וכלפע"ד שהוא נליון במרדכי וקריב לומר שאינה תלמיד טועה לתנו וטוב מבאתי בתשוב' מהר"מ בר ברוך סי' תתי"ח בדפוס פראג שפסק ג"כ דלא יכול לתפוס ע"ש ועוד מבאתי תשובת הרא"ש רים כלל ק"ו משמע שם כדעת הריב"ם ור"ל אחנס ים פנים אחרים לדין זה כי המפקיד פסע שאסר ממון לאונן ליד שמעון דה"ל כשאמר שאסר לשומר אם לא עשה משעת יוכשי לאונן וחייב להחזיר המתון ליוכשי לאונן בתלא תפס שמעון מהל לאונן כלום אלא היוכשים תובעו' מאונס מוך המפקיד כי פסע בו והשליחו לאיכוד והמפקיד חוזר ותובע מהשמעון אם יש לו טענה על המפקי' יכול לטענו (כלפע"ד דה"ק אם יש לו טענה על המפקיד שנתנס לו בשליחו' לאונן יכול לטענו ובזה מיושב מה שהביא בתשו' מהר"ח ן' שמון סי' קל"ע בע"ע ועוד בלא"ה דברי מהר"ח ן' שמון מנומנעים שם בכמה דברים ע"ש) אבל אינו יכול לעכבו המתון בעד שום טענה שיש לו על לאונן ועל יורשיו עכ"ל ולכאל' לאומר דס"ל כהריטב"ח דכיון שהפקידו בידו אינו יכול לתפוס דהא הריטב"ח תלי טעמא דכיון שהפקידו בידו בעינן שיחזרנו לו הבבה מעצלו והרא"ש תלי טעמא דכיון שהמפקיד חייב לשלם לא תפס מהל לאונן כלום והיינו כדעת הריב"ם וגם בתשוב' דברי ריבות סי' רע"ו הביא דברי תשו' הרא"ש הנ"ל בסתם ונם בתשו' מהר"ח ן' שמון סי' ק"ח אמנם דעת הרא"ש בתשו' הנ"ל וכ"ס עוד ופסק שם כן וכתב שדברי הם ברורים ע"ש וכ"כ בתשו' מהר"ר יוסף טרלאנטי' ע"ב וסי' ק"ה אמנם דעת הרא"ש בתשו' הנ"ל וכ"כ עוד מהר"ר חיים בנבנשתי בתשוב' מהרי"ט סי' קכ"ח ומהרי"ם שם הבסיס עמו בזה וז"ל והחקירה הנמית בתופס מיד אחר אי מיקרי תפיסה מאחר שיכול המפקיד לתבוע ממנו ממנו רוחה אני דברי החכם הנלא הפוסק דלא מהני' ליה תפיסה כמו שהביא מתשובות הרא"ש ז"ל שבבלא"ק ר"ל כו' אלא שמהרי"ט בתשו' הנ"ל הקשה ממ"ש הרא"ש בפסקיו בפ' הכותב דהאידנא' המשלבי דיתמי משעבדי לבי"ח אי אית ליה לבי"ח רחיה בארוה דיכול למפרע ההוא חוב מיתמי לא מחייב בקרא לשלומי ואי לית ליה רחיה אלא המחמת תפיסה הוא זוכה מחייב בקרא לשלומי ע"כ והרי דברי אלו סותרי' דברי שבתשוב' וכ"ל דה"ק המחמת תפיסה בא לזכות ושעמא הוא דקיימיב לחיובו דבקר' דמחייבי' ליה בספק דשמא כדין תפס ב"ח והי"ל והוא"ל ולית ליה לבי"ח רחיה להוציא מהם אדין אלא שמחמת תפיסה בא לזכות הלכך מחייב בקרא לשלומי שהביאו שתפסנו והשתא כיון דבקרא מחייב לשלומי אין תפיסתו מועלת לגבי בקרא ומחיק בקרא מיניה דיוכל ודייב' כמו שאמר הרא"ש ז"ל בתשובה עכ"ל מהרי"ט • ולפע"ד דברי בזה דחוקים דבפירוש דברי הרא"ש בפסקיו מיירי שהב"ח טוען שהבקרא הביאו לתפסו בידיעת היתומי' שלוהו ליתן לו הצור לתשכון בחובו והבקרא כופר בתלא שהבקרא מחייב בהודאת פיו וכמ"ש הריב"ם ומה שקל' הרא"ש בזה דיוכו מאוס אלא בא אלא דאחר תקנת הגאונו' הנו' הבקרא אם היתומי' חייבים בלא' • ומ"מ לדיוכא נם דע' מהרי"ט בתשו' הנ"ל הקשה ממ"ש הרא"ש בפסקיו בפ' הכותב דברי הריב"ם מכל שכן דהוה פסק הכו וכן עיקר • (ח) אבל אם תפסו מיד המפקיד ויש לו מענו כו' כבר כתבתי לעיל הרא"ש והריב"ם פליגי על זה (ותמיה לי על הב"ח שמתלה פסק כדברי הריב"ם ולא"כ הענתיק דברי הריטב"ח בסתם ע"ש) וע"ש בריב"ם סי' שלג מבואר להדיא דאין חילוק בין הפקידו בידו לו שתפסו מידו בעל כרחו אלא לענין כל שהתופס מודה לחבתפס ואם יתפסנו יהיה הנתפס חייב לשלם לא יוכל לתפוס כי אין בתפיסתו אבל היכא שהתופס אומר שכדין תפסו והנתפס מתחייב בהודאת פיו ואם יודה לדברי התופס יהיה פטור אז יוכל לתפוס ע"ש וכן עיקר : (ט) שהרי פסע • כלומר אלא שאמרו דאלו אמר הפקדון כראוי לא היה יכול לתפסו ובע"ש פירש שהמקיד חייב כשאומר שהפקידו אבלו שהרי פסע שהפקידו אבלו בעדים כו' ולתנס דעת וכראה שכתב כן משום דנראה לו עיקר כסבר' הריב"ם דלעיל דהיכא שהתופס מודה שהנתפס חייב לשלם אינו יכול לתפוס אם לא שמתחייב בהודאת פיו וע"כ פירש דהא דחייב המפקיד היינו כשאומר שהפקידו אבלו ומאלא שמתחייב בהודאת פיו שהרי התופס אומר שתפסו ממנו בכח ואומר לו התופס לדברי תפעור ולא"ר ומ"ש הע"ש ור"ל דוקא שכא ליד הנפקד בתור' פקדון כו' הי"ל דהאי ור"ל פליג ום"ל דהכל תלוי דוקא כשבא לידו בתורת פקדון כשאינו אפריך לעשות השבה נאורה אפילו הוא בענין שהיה המפקיד פטור לשלם חייב לעשות לו השבה אבל כראוי יכול לתפוס בכה"ג • ולע"ד שפשט דברי הריטב"ח והר"ב אינו כן אלא כמ"ש מ"ש כוונת הע"ש שכתב כן כדי שיוכל להיות דברי הי"ל דוקא שכא ליד הנפקד בתורת פקדון כו' אמת לדינא ודוק :

עוד כתב הע"ש ח"ל אבל אם טוען ואומר זה תפסו ממנו בכח ולא פסע נשבע נם הוא ונפטר עכ"ל ונראה נכון לדינא שכיון שהשומר יכול לפטור עצמו בטענו' של אמת שתפסו ממנו בחוכם א"כ אינו נורס לו כוח בתפיסתו כן כלפע"ד ודוק : (י) אבל אם לא הזכיר שיקח השטר כו' עיי' בתשובת מבי"ט ח"ב סי' רל"ב שפסק אם השליח הוא בשכר והתלוה הוא עבו"ס דחייב אע"פ שלא א"ל ליקח השטר מב' שעמי' אלא כיון שהוא בשכר הי"ל להשרות עצמו לשלם בעדים הב' שהוא עבו"ס ע"ש ואין דבריו מוכרחי' וכ"ע לדינא

ה בין שאמר לו תן המעות ד בין שאמר לו תן המעו' וקח השטר ה חייב השליח לפרוע למשלח : הנה וי"ל דאחר דחייב השליח לשלם ו (ו) לא יכול המלוה לעכבן אם שאמר שהבלו' חייב לו מ"מ לא אם טוען שהשליח נתנס לו ג"כ על חוב אחר וים חולקי' וסכוי' להו דבכל ענין יוכל לומר דחייב לו מתקום אחר (מרדכי פ' הכותב שתי הדיעו') ז (ז) וכן מי שהקפיד בידו ולא' ואמר הנפק' שפקדון הוא אצל פלוני אחר החייב לו אם טוען שבשליחות אותו פלוני נתן המפקיד בידו יכול לטענו עליו עד כדי דמיהן בתינו דהחורתים אינ"ג דהמפקיד ינערך לשלם לאותו פלוני אבל אם אומר שהמפקיד לא הזכיר לו אותו פלוני רק הפקידו בידו רק שהוא טוען שהפקדון אל פלוני לא יוכל לעכבן הוא"ל ולא יכול לברר אותו פלוני חייב לו (רי"בס סיימן שנ"ג) וי"ל דוקא שכא ליד הנפקד בתורת פקדון (ח) אבל אם תפסו מיד המפקיד ויש לו מענו יוכל לומר אותו שהפקדון אצל הוא חייב לו כדי דמיו והמפקיד חייב לשלם ח (ט) שהרי פסע (בית יוסף ס"ס פ"ד בשם הריטב"א)

(י) האבל אם לא הזכיר שיקח השטר פטור (ט הוא"ל ולא אחר לתנס לו בפני עדים) (טור) : טען

אל"ה פסע ובלאל מתנו ממילא לדין אולא שחייב להראשון אפי' בלא פסע ודוק : ט הוא"ל ולא אחר לתנס לו בפני עדי' פי' ובכבר שהוא נאמן בעינו דאלו אחר לתנס בפני עדים הע"ג דלא אחר ליה שיקח השטר הוה חייב הבלו דאלו אמרו בפני עדים לא היה נאמן לומר מטרלי נינהו במינו דהחזרתי לך

לך לו להר"ם וק"ל: י ואחר הלא פרעתיך בפני פלוני ופלוני כו' ואם כת' בשטר דהתמין להמלוה כשני עדי' לפי' כותבו לו בעדי' כלתן לומ' סטרלי ניכהו דהא לפי' בלא טענת סטרלי נאמן להכחיש העדים המעידים על הפרעון ואינו יכול להוציא מידו דהמלוה אף לאחר שיפרע עתה בפני עדים כמ"ש הטור והתחכר בר"ם ע"ח אם לא שנאמר שניתן ליה לטעון סטרלי ניכהו שהוא דבר שאינו ידוע להיגדי' אם מסקר ממה שיטען נגד להכחיש והוא דוחק דמ"מ כיון שהאינו יותר מהעדים הלאינו בכלל מה שיאמרו וק"ל ולפי' לי היה ביד הלוה כתיבת יד דהמלוה דקיבל ממנו כך וכך לא מהני היכא דהמלו' כבי תרי וכן מוכח מדכתב הטור והמחבר בס"ג דדוק' אם יש עדי' שהודה בפניהם שפרע שטר' זה מהני נגד נאמנות ולא בענין אחר ועוד לדיי' מש"ה מו"רם בהג"ה בסי' ע"ד ס"ב ודוק: יא ובאו אלו והעידו המלוה שקיבל ממנו מעו' אינו נאמן להמלוה שקיבל ממנו מעו' סטרלי ניכהו דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי ולפי' לענין נאמנות אם כמ"ש הטור והמחבר בסי' ע"ח ס"ט אם לא שהאמינוהו כשני עדים וכמ"ש

ב ישטן הלוה יא בפני פלוני ופלוני ובאו אלו והעידו שפרעו אבל לא הזכיר לו השטר והשיב המלוה חוב (יא) ואמר הלא פרעתיך (יב) והעידו שיפרע עתה בפני עדים כמ"ש הטור והמחבר בר"ם ע"ח אם לא שנאמר שניתן ליה לטעון סטרלי ניכהו שהוא דבר שאינו ידוע להיגדי' אם מסקר ממה שיטען נגד להכחיש והוא דוחק דמ"מ כיון שהאינו יותר מהעדים הלאינו בכלל מה שיאמרו וק"ל עכ"ל ותשובת מהר"ן ן' שמון סי' ע"ד כתב דהיכא דהעדים מעידים על פרעון נראה לי דלאינו נאמרה לזה מדברי התוס' פ' הכותב בדבור מנו דיטלים דקאמרי דהאי דאמר בעל ח' המחכיתו לא הוי מנו משום דלא מצי להכחיש הגד כמבואר שם ולפי' בעדי' פסולים מצאתי להרא"ש שכתב בכלל פ"ו סי' ח' וז"ל אינ"ג דאיכא הכא מנו דאי בעינא אמר לא הקניתי לו כלום לא מהימנינן ליה בהאי מנו כיון דאיכא עדים שהקנה דאינ"ג דפסולים ניכהו מ"מ ניחא ליה לאימר טענ' זו אלין העדי' יכולים להכחישו כדאמרו' בפ"ה בעובד' דרכה בר שרשום כו' אבל אם העדים מעידים שקבלן על פרעון בפני פ' מזה השטר נאמן בזמנו דהא השתא נמי בהך טענת סטרלי מכחיש העדים וא"כ כיון דטענת שוות נאמן לומר סטרלי בזמנו עכ"ל והא דלא כתבו"ע אבל אין דבריו נראין לפע"ד ומה שהביא ראיה מתוספות פ' הכותב (דף פ"ד ע"ב) אינה ראיה אבל דדוקא התם כיון שהיה צריך ליתנו נגד הגדל והיינו שהתנו שם כדמוכח נמי בפר' דר' אבא בפ' הנזכר (דף ל"ד ע"ב) כתבו התוספות להיות כן דדוקא משום שהיה צריך ליתנו נגד הגדל אבל אם לא היה צריך ליתנו נגד הגדל אינו אלא מנו אף שהיה מכחישו ועכשיו אינו מכחישו ע"ש: ועוד דהתם נוף הטענה לאו טענה מעליותא היא ולא מהימנינן ליה אלא משום מנו אבל הכא כיון דהמלוה כבי תרי כל אינה אמר לא כפרעתי אלא הרי הוא אומר לא כפרעתי וסטרלי בעצמה טענה מעליותא היא דאע"ג דבעצמה אינו נאמן לומר סטרלי אלא במנו דלהר"ם וע"כ היינו משום דסטרלי בעצמו לאו טענה מעליותא היא הכא כיון שהאמינו כבי' עדים שלא פרעו הלא לאה לבתוב הפרעון על השטר וא"כ סטרלי בעצמה טענה מעליותא היא וכ"כ בתשו' מהרשל"ם סי' כ"ח דהיכא דכתו' בשטר דהאמינו כשני עדים שוב ליכא ריעותא עד שיודה המלוה בפני ב"ד שנתפרע ולא נריך מנו עכ"ל: וכזה נדחה נ"כ מה שהביא מתשו' הרא"ש בכלל ס"ו דהת' נוף הטענ' לאו טענה מעליות' היא ודריס' מנו משא"כ הכא: ולפי' לזה מש"ה הרב בהג"ה לקמן סי' ע"ד וסס ע"כ מיירי כשמעידים על פרעון סתם וכמ"ש שם ואם"ה לא אמרי' הך סברא דניחא ליה לטעון סטרלי מאה שיכחיש העדים ואף שבתבתי שם שדברי הר"ב בלא"ע היינו בא"ל אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני לשעת הפוסקי' דלא בפל אחר העדים מה שאין כן בהאמינו כבי תרי דפסיל כל העדים: וכ"כ בתשובת דברי ריבות סי' ע"ד וכמ' גדולי תרומה דף קי"ט ע"ג דכיון מעידים בפי' על פרעון אם בכל ענין יכול לטענ' סטרלי כשהאמינו כבי תרי ע"ש וכן נראה להדיא מדברי הבית הדש בסעי' ו' וכן עיקר:

אך אמרינן מנו לאפטורי משבועה ותו לקוי לי מנו דהעזה לפטרו לגמרי עד ס"ל אמנ מעיז כדכתב ר"י פ' ח"ה דף ל"ד לאנסכ' דר' אבא והלכך אינו נאמן אלא בשבועה עכ"ל וכן כתוב בתשובת דברי ריבות וכמ' ג"ת שם דמהיימן בשבועה אינו נראה לפי עניות דעתי אלא שייך לומר דאם אינו לפטרו משבועה אלא היכא דחייב שבועה מכח הדין אלא שיש לפטרו משבועה מטעם מנו בכה"ג שייך לומר דאם מנו לפטרו משבועה אבל זה שהאמינו כבי תרי הרי כל עדים מעידים כדברי שחייב לו מכח ואינו חייב שבועה כלל (דבנאמנות כבי תרי אף שב' עדים מכחישים אותו אין צריך שבועה כלל וכמו שכתבו הפוסקים והטור לי' ר"ם ע"ח ע"ש) ועוד דהיכא דמהיימן לומר סטרלי בזמנו הוי טענת סטרלי בזמנו דאינ"ל ס"ק ג' דהיכא דפרעו בינו לבינו נאמן לומר סטרלי וא"כ ניחא דאינ"ל ס"ק ג' טענת סטרלי בזמנו דלא אמרינן אינה דאם אינו לפטרו משבועה אלא בזמנו דכיון דהאמינו כבי תרי טענת סטרלי בעצמו טענה מעליותא היא אפילו בלא מנו: נם מ"ש הב"ח ותו דה"ל מנו דהעזה לאו מילתא היא וכמ"ש בסמוך דלא שייך לומר מנו דהעזה אלא היכא דהאמינו כבי תרי ושוטן סטרלי ולו"ק: דא"כ ניחנא בכלל היכא דהאמינו כבי תרי ושוטן סטרלי ולו"ק:

ומ"ש הסמ"ע דהא אפילו בלא טענת סטרלי נאמן להכחיש העדים המעידים על הפרעון ואינו יכול להוציא מידו דהמלוה אף לאחר שיפרע עתה בפני עדים כו' כבר כתבתי בסי' ע"ח ס"ק ג' דליתא אלא בלא טענת סטרלי אינו יכול להכחיש העדים ע"ש (עיין בתשוב' מהרשל"ם סימן קי"ח):

עוד כתב בסמ"ע וז"ל ואפילו אי היה ביד הלוה כתיבת יד כו' וכן מוכח מדכתב הטור והמחבר (בסי' ע"ח) בס"ג דדוקא אם יש עדים שהודה בפניהם שפרע שטר זה מהני נגד נאמנות ולא בענין אחר ועוד דאיה מת"ש מור"ם בהג"ה בסי' ע"ד ס"ד ע"ש ולדיי"ק עכ"ל ולדין דבריו מוכרחים בזה לפע"ד דהא כיון דלא מצי טעון סטרלי אלא היכא דאית ליה מנו דלהר"ם ואם כתיבת ידו כך עדים דמי ולא מצי לטעון להר"ם א"כ גם סטרלי לא מצי לטעון ולא מהני כלל נאמנותו וכן דעת הב"ח לקמן סימן ע"ח ס"ד ע"ש וכ"כ בפשיטות בס' גדולי תרומ' דף קי"ט סוף ע"ג ומ"ש וכן מוכח מדכתב הטו' בסי' ע"ח ס"ג כו' אינו מוכח כלל דהרי לא הזכר שם שהודה שפרע שטר זה לוק' ולדרבא שפרעו סתם תקנת ועוד להתם תקנת תקנתו ודאי דלכתחלה יש לעשות על לד היותר טוב ונם לא מייריי התם מענת סטרלי: ונם מ"ש ועוד דאיה מת"ש מור"ם בסי' ע"ד כו' אינו דאיה ותם לע"ג דלית ליה מנו מ"מ כיון דא"ל אל תפרעני אלא בפני פ' ופ' והוא לא קיים כן טענת סטרלי טענה מעליותא ומוכח מילתא דקושטא דאמר כיון דלא פרעו בפני פ' ופ' ודו"ק:

ומתוך דברי הסמ"ע והאחרונים שהבאתי מבואר דהא דאמרינן דהיכא דפרעה בלא מדדי אחרא שטר' היינו אפילו כתוב בו בלאמנות סתם וכן נראה להדיא בהגה"ת שערי"ט וכ"כ עוד הבינה"ת להדיא בשער ס"ו סוף ח"ב: (יב) והעידו שפרעו כו' עיין בתשובת מהרשל"ם סימן כ"ח שרוצה לומר דדוקא בסך השטר ולא פחות ולא בחילק לפע"ד: נם מדברי בעל התרומות

טורי זהב

סעיף ב' טען הלוה ואמר וכו' ב' מעיפים הללו עד סעי' ד' נראין ביאור וכלע"ד שהם בדרך זה ועפ"ז יובן כוונת הטור ג"כ והכלל דתרי מינו סטרלי ניכהו (לאתנהו) חל הך דסעי' זה שהו' סטרלי סתם והשני הך דסעי' ג' בדמי הטור שהו' גרוע מהך סטרלי וס"ל לרי הלוי ל"ר"ם בהך סטרלי סתם דאם יהא לאו כאפי שהדי דרך נתינה לבוד ולא כתורת פרעון לא איתרע שטרא דיכול לומר דרך מתנה כתבם לי והרא"ש ס"ל דאתנה לא אמיתא ועוד פליגי ראב"ם ארא"ש דהרמב"ם ס"ל כאן בטל השטר לגמרי והרא"ש ס"ל אינו בטל רק אתרע לבוד ובסטרלי דשור ס"ל לרמב"ם דיש בו ב' קולות דהיינו לא מבעי' אם יש עדים שנתכם לי דרך נתינה דמהני אינ"ג דלא מהני בסטרלי דעלמא מ"מ בסטרלי דשור מהני אלא אפי' אין עדים אפי' על הנתינה אלא שהוא מודה בכך שהני לבטל השטר דאמן שהדי שבל השטר נתנו לו כיון שמודה אמדמי השור קיבל ור"י הלוי ס"ל דבסטרלי דשור אין שם רק קולא אחת דהיינו דמהני עדות על הנתינה לבוד לבטל השטר אבל עכ"פ בעינן עדים על כך והשור ס"ל דבסטרלי בעלמא הוה אתרע השטר לבוד ולא בטל כשעת הרא"ש לעולם ובסטרלי השור השטר בטל לגמרי והיינו עכ"פ כדעת ר"י הלוי שם עדים על הנתינה

ח לשון הנחרל קיתרע שטר' ופירוסו בהלכות שיכב' לגמרי וכן עיקר ה' האגיד וכ"כ הטור כשם רב הלי ורב שריר גאוני' והגיא' ג"כ הרי"ף ט כן הוכיחו התו' שם מוהרם שטרא דאתא קמיה דרבא וכו' בכתובות שם וכהריא שטרא דיש' דאמרינן לא מנכינן ביה ולא קרעינן ליה שם דף לי ע"ב יש ברמ"בם זה ולא ירדתי לסוף דעתו דודאי אף הרי"ף הלשון הנמ"שם בשבועות ואי כדעת כאפיה סהדי וכן פירשו הרב לבן מנאם ובמתכו על הא דאמרינן עדים שוכה לו וכו' שם דף לא ע"ב וכ"כ הטור והרא"ש ז"ל בשם גרסא כתב כן

(יג) חוב אחר הוא שפרעת לי יב (יד) הרי (טו) קבטל השטר:

הגה וי"ל דאין השטר כטל לגמרי ס"רק דלא מנכינן ביה מיהו (טז) אם תפס לא מפקינן מיניה (טור בשם הר"אם והר"ן) יג (יז) וכן נראה לי עיקר "במה דברים אמורים כשהעידו שנתן לו בתורת פרעון אבל אם ראוהו נותן לו מעות ולא ידעו (יח) אם בתורת פרעון או בתורת פקדון או בתורת מתנה אם אמר המלוה לא היו דברים מעולם (יט) הרי (כ) הוחזק כפרן ובטל השטר ואם אמר פרעון של חוב אחר הוא הרי זה נאמן ונשבע ונוטל מה שבשטר יד (כא) שהרי לא פרעו בעדים מתוך שיכול לומר מתנה נתנם לי נאמן לומר פרעון של חוב אחר הוא:

הגה ויש חולקין טו ופ"ל (כב) דאפי' בכה"ג איתרע כו' (טור בשם ר"ת והרא"ש וכ"כ הה"מ בשם הרמב"ן וכ"כ הר"ן) וכן כ"ל עיקר דהמוליא מחבירו עליו הראיה וכל זה דנתנו לו בפני ב' עדי'

טז (כג) אבל

בפני

התרומות שער ס"ו ומדברי הטו' לעיל סימן לי' ס"ח לא משמע כן ע"ש (יג) חוב אחר הוא שפרעת לי ז"ל הבעה"ת שער ס"ו מ"ב ויש לעיין אם לא אמר בשעת המלוה אחר המלוה מחה שפרע בפניכם החזרתי לו את השטר ואיכא שהדי דפרעיה בזה נראה כיון דלא מצי למטען בטרא דיהו היכא דפרעיה בלפי שהדי מאום דליכ' מנו ה"כ בשעת החזרתי לך את השטר ליכא מנו איכא לאמר אל דיכא אין לו ואין המלוה כאמן בכך ואין להניח את הודאי ולסמוך על הספק אע"פ שדברי ה"ר יונה הלוי ז"ל סותרי' זאת הסבר שהרי כתב דאע"ג דאיכא עדים מצי לאמר בשם מתנה ויהיה ניהליה כיון דלא ידעי אי במתנה אי בפרעון לפי דבריו נראה שיודו שבתור פרעון על שטר חוב זה נתנם לו אחליב בשם שיכול לומר בשתי עדים שהם מתנה היו ה"כ בשתי עדים בתור פרעון נתנם לו יכול לומר שבתור פרעון חוב אחר שהיה לו עליו נתנם לו אם לא הוכיח לו אחר לשונו ומביאו ב"י בקצרה בס"ם

(יד) הרי בטל השטר כו' לגמרי וקרעינן ליה לכ"ע ודו"ק (טו) בטל השטר כו' ומסבע המלוה היכא דפטר: (טו) ועל"ל סימן לי' מ"ש עוד מדיני סטרלי: (טו) בטל השטר היינו דוקא שאתי התנועות היו אלו אבל אם עבר הוא בא בהרשאה ועל המאון שהודה אבל אם עבר אלו אינו אלא מאון אחר בא בהרשאה ועל המאון שהוד' שקיבל הוא כח מכח עצמו לא מצו' לאי בעי מהדר הרשאה לאחריה ולא בשם אבלו תנינו' מאון שהודה אבל ועל לאותו מאון שהודה אבל בלאן בשבועה כו' ל"מ ג':

יג וכן כ"ל עיקר ועל"מ בס"ם זה שהאריך בזה דלא פסק כהר"יף ורמ"בם ועיקר טעמו הוא כיון דלוב אחרונים פסקו דלא כוותי': יד שהרי לא פרעו בעדים ר"ל שהרי לא נתנו בפירוש בתורת פרעון בפני העדים: טו וס"ל דאפי' בכה"ג איתרע כו' דעשם דמתנה לא שבים' ובפרע בתקום דחייב לו אין מדרך בני אדם ליתן לו במתנה עד שיבאם לו חובו תחלה: טז אבל בפני עד אחד כו' ואפי' שבועה אין כמי לשבע אם יש בו כאמנות

עד"ר

ראיתי בתשובת מהר"מ מלובלין סי' קי"ד שהשיב לבשואל שרלה לפסוק כהתוס' דפרק חזק הבתי' אחין ההכמת הפוסקים כן ראיתי תמיהתו' דבדי הר"ן הכ"ל ודברי הרמב"ן נעשה שבפרק חזקת הבתים ואלו הוי חזי לבו לא הוי דברי הגאון ע"ש):

ואין לקשות ע"ז מאלי דקי"ל לקמן סי' ע"ה סי"ד דבשבוע' דרבנן לא אמרינן דהוי מחויב שבועה ואינ"ל דהיינו דוקא בעלמא היכא שנוף הטענה מעלותא היא לו אפי' היכא שאינו נאמן אלא באמנו ועל טענה' המגו לא היה מריך לישבע שבועה

מחוקה

טורי זהב

מאחינ' לא כהרמב"ם דמיקל לגמרי בטטרלי דגו' ובזה יתבאר לך דברי הגו' במה שהבי' מלוגתייהו ובמ"ש לסוף והכי מתברר ועיין מ"ש בזה לקמ"ב:

על"ר ול"מ: יז הואיל והודה שדמי השור כו' עד אם יש עדים שפרע לו זה משום דבים לו עדים אפי' לא הודה לו שנפרע מהשור השטר בטל כמ"ש המחבר לפני זה בסעיף ג' ולא הוי ליה למימר לשון הואיל והודה אלא שהמחבר תפס לי' הרמ"בם שכ"כ אפ"ל ממלוה לסברתו דבהודה דמדמי השור קיבל אפי' ליכא עדים השטר בטל ולא רצה המחבר לשנות לי' הרמב"ם אף שכת' דעת הראומרי' דבעינן ג"כ עדים לזה קודם שכת' דעת הרמב"ם וק"ל: יח אם יש עדים שפרע לו דמי השור כן הוא

(כד) בפני (כה) עד ח' (כו) לא אחריכן דאתרע שטרא (שור בשם הרמב"ן) (כז) וע"ל סי' ע': ג כאמר לו הלוה והלא שטר חוב זה דמי שור שלקחתי ממך הוא ואתה גבית דמי בשרו ואמר לו בעל השטר כן אני גביתי דמיו אבל מחוב אחר שהי' לי אצלך יז (כח) הואיל והודה שדמי השור הוא החוב ומדמיו נפרע בטל השטר יח (כט) לא אם יש

(כר) בפני עד ח' כו' כתב הר"ח דנראה דהא דלא איתרע שטר בלא אפי' הר"ח דאם לא אמר ליה דמהאי שטר פרעו אלא אפי' לאחר ליה כמי דכיון דליכ' אלא חד סהדא כאן דמנו דאי אמר לא פרעיה כלל כו' וע"ש ומ"מ לפי דעת התוס' והרי"ן וחדושי הרמב"ן שהבאתי בסמוך אף בזה איתרע שטר' • אבל אם תכתיב לעד ואמר לא פרעיה כלל אבל אכ"ע נמצא להכתיב העד דאיתנו תתנותן דעד ח' מעידו שהוא פרוע: (כח) עד ח' ואינו דומה לבסכ' דר' אבא משום דבסכ' דר' אבא כיון דמסהיד דבסכ' מתם אית ליה נגיה לשבועה אף אתי ושבועה מחייב ליה וכי לא מכתיב ליה הוי מחייב שבועה וא"י לשבע אבל אם אתי מעיקר' להעיד על שטרו שהוא פרוע אף אתי ועד ח' מעידו שהוא פרוע לא מחייב שבועה דאוריתא אלא שבועת תקנה דה"ל שבועה דרבנן והיכא דלא מצי לאשתבועי אקיל בלא שבועה כו' וליכא בהאי דינ' דין בסכ' דר' אבא כלל אלא כי מתמרת בה משתבע ושקיל ומסתברא לן דליב' עליה דעות שטר' ולא מחייב שבוע' ע"פ העד כלל כו' כדלעיל ס"ק ג' כ"כ הנעה"ת בשם הרמב"ן שהיא לו כך וכבר כתבתי בס"ק כ"ח דיש חולקין ע"ז וס"ל דאיתרע שטרא והרמב"ן נופר' בחדושיו כתב כן ע"ש: (כט) לא אמרי' דאתרע שטר' ואפי' שבועה אי"צ לישבע אם יש כו כאמנות כ"כ הסמ"ע וכ"כ בל"מ בשם בעה"ת וכ"כ בס"ג ג"ת דמ"ש הנעה"ת בשם הרמב"ן דמסתברא דלא מחייב שבועה כו' היינו ע"כ בשטר שיש בו כאמנות דאי בלא כאמנות קשה דהא אפי' היכא דאיכא תנו וליכא עד כלל כתב הנעה"ת לעיל דאם אין בו כאמנו' ישבע ויטול כו' עכ"ל אבל לפע"ד הא ליתא וכמו שהוכחתי לעיל ס"ק ג' הנעה"ת בשם הרמב"ן מיירי אפי' בלא כאמנו' והא דכתב לעיל אם אין בו כאמנו' ישבע ויטול היינו דשעבד הלוה ישבע לי וכדין אחר שטר דלקמן סי' פ"ב ע"ש ודוק: (כז) וע"ל סי' ע' סעיף ד' בארתי שם כמה דינים מטבלאי וע"ש • ועיי' בתשוב' מהר"מ מלובלין סי' קי"ד בא' שאלתו לקבל מעות מהלוה והלוה אמר לשלוח ישלם לא אמר לשלוח עד שיכתוב קבלה על השטר והשליח לא עשה כן והמלוה שוטן סטרלאי ופשק דאם אינה המלוה את השליח בעדי' אוע"י כתב וניכר הכתב כיון דאינו יכול לשטון להד"ם כדלקמן סי' קכ"ח אינו יכול לשטון סטרלאי אבל אם לא מינהו בעדים ונם אין כת"י ניכר יכול לשטון סטרלאי במנו דלהד"ם והשליח חייב לשלם לבעל הלוה עכ"ל • ולפי מה שהעלית לעיל ס"קו' כ"ל דכאן מיירי שהמלוה שוטן שהשליח נתנם לו נ"כ על חוב אחר דאל"כ כיון שהשליח חייב לשלם א"י לתפוס ולשטון סטרלאי: (כח) הואיל והודה כו' אם יש עדים כו' כתב הסמ"ע זה פשוט דבים לו עדים אפילו לא הודה לו שנפרע מהשור בטל השטר כמ"ש לפני זה בע"ב ולא הל"ל לשון הואיל והודה אלא שהמחבר תפס לי' הרמב"ם שכ"כ בפי"ד ממלוה לסברתו דבהודה שדמי השור קבל אפילו ליכא עדים השטר בטל ולא רצה המחבר לשנות לי' הרמב"ם אף שכתב דעת הראומרי' דבעינ' נ"כ עדים לזה קודם שכתב דעת הרמב"ם עכ"ל זה דוקא ועוד שם העור כתב כיון שהודה והרי העור הכריע בהדיא אלא כהרמב"ם וכן העיר שושן כתב הואיל והודה כו' ולא הזכיר סברת הרמב"ם כלל • ועוד אחרי שם הר"י אלגזי נופיה נקט בלשונו ליכא דכיון שהודה וכמ"ש הנעה"ת שער י"ט ס"ב אל"ח ומסתברא דאחרי בעי בכך וכן מתברר מלשון הרב ן' מגש שכתב בפירושיו כיון שהודה בעל השטר שטר זה לא היה אלא מדמי השור שאכר לו ונתברר שיש אמתת בתנות שאכר בשר השור ונתקבל דמי הבשר הנאכר בידוע אלא היה אותה הפרעון אלא דמי השורי עלמן ומלבקש ליטול דנתברר אלמא ע"י עדי' משמע ואי לא מהימנינ' ליה במנו עכ"ל בעה"ת לכך נראה דמיירי שהעדי' אינם מעידי' שקבל דמי השור בתורת פרעון ממנו אלא מעידים שקבל בפתם דמי השור בפרעון אחרון הלוקחי' שנלוו בעד בשר השור ולשנם דאם יש עדים שפרע לו כו' הוא לאו דוקא אלא ר"ל שקבל המעות בפרעון הלוקחי' בעד הבשר אם יש עדים שפרעו לו דמי השור ולוקחי' קאי ולשנם דהרב ן' מגש דייק הכי שפי שכתב ונתברר כו' ונתקבל דמי הבשר כו' והלבך בכה"ג ס"ל להר"י הלוי והמחבר לעיל ס"ב דת ... דאיכא עדים מהיאן לומר סטרלאי במנו דמתנה אבל הכא שהודה שמדמי השור הוא השטר איתרע שטרא לב"ע ומסתמא קבל ג"כ המעות בשם פרעון • ובתכי כיוקא כמי מ"ש הט"ו אם יש עדים שפרע לו דמי השור כו' וא"כ לדקוק כמ"ש הסמ"ע והב"ח דדמי השור לאו דוקא וכמ"ש וודוק: (כט) אם יש עדים שפרע לו דמי השור כתב הסמ"ע והב"ח הלאו דוקא קאמר אלא אפי' אין עדים שמדמי השור פ. אלא שמעידי' שנתן לו בתורת פרעון איתרע שטר' והלעולם ס"ב • ולפע"ד זה דוקא דהטו' בכל בלשונו כמה פעמי' דמי השור והיה לאו דוקא (ונם קשה לפי' האחרון שבתב הב"ח שנראה לו עיקר דם"ל להטור דלקח להרמב"ם בעינן עדים שנתן לו המעות אף שאינם יודעי' אם בתורת פרעון אלו לאו ואפ"ה איתרע שטר' כיון שהודה שהחוב הוא מדמי השור ולהר"י הלוי בעינן נם כאן שיעידו שנתן לו בתורת פרעון והכריע הטור כהר"י הלוי לענין דאין מיליק בין כאן לעצמו עכ"ל דאף כיון דס"ל להטור לעיל בפעי' ב' דנם בעלמא אפילו מעידי' שקבל המעות בשם פני ס"כ לאיזה לורך הבית כאן דעת הרמב"ם ודעת ר"י הלוי והכרעתו דאף כיון דנם בעלמא פני בשמעידי' בתם כ"ם הכא) ועוד אלפי שבתם דמיירי שמעידי' שבתפרע מדמי השור מוכרח לומר דמ"ם הטו' הואיל והודה שמדמי השור הוא לאו דוקא ואם דוקא כמ"ם בסמוך • לכך נראה לפע"ד דהדברי' כפשטן דהטור הכין מדעת הרמב"ם דאע"נ דאין (עדים שפרעו לו הלוקחי' דמי השור רק שנבה מהם מעות) איתרע ליה שטרא דכיון שהודה שהחוב הוא מדמי השור וקבל דמי השור חזקה שבל השטר אבל אינו אייב לומר מנו דהוה כמנו במקום חזקה והר"י הלוי ס"ל דאף בכה"נ אית ליה מנו אלא מיירי שיש עדים שמעידי' שקבל דמי השור המחבת' דהיינו שהלוקחי' פרעו לו דמי השור אלא שאינן יודעי' אם קבל בשם פרעון חוב שבל לוה זה לו לא והלבך ס"ל דאע"נ דבעלמא היכא דאינו מעידי' שקבל בפני בשם פרעון ס"ל להר"י הלוי דבאין לשטון סטרלאי במנו דמתנה הכא אמרי כיון שמעידי' שקבל דמי השור והוא הודה שהחוב הוא מדמי השור בשם פרעון דבנה מהלוי והכריע הטור כהר"י הלוי דאע"נ דהטור ס"ל לעיל דנם בעלמא אם מעידי' שקבל המעות בתם פני ואיתרע שטר' מ"מ בעינן הכא שיעידו שקבל דמי השור משום דדוקא תתם ס"ל להטור דסגי בהכי משום שכתב הרא"ש דלדרכו יותר נראי' טעם' מתנה מטעם' סטרלאי דלדם יותר בלבון פורע חובתיו מתה שיתן אלו במתנה כו' והיינו משום דתתם קבל המעות מיד הלוה עכמו משא"כ הכא שאין הבעל מעידי' רק שקבל מעות ממי אחרו קודי' בשר השור וא"כ היה יכול לשטון שהשור בעבמו הוא אלו והחוב שבשטר הוא חוב אחר שהרי אין העדים מעידי' אלא שקבל דמי השור אבל אינם מעידי' שהשור היה של הלוה דאשו שהרי בכפא אלא להו והלבך אי לאו שהרו מעידים שקבל דמי השור רק שהרו מעידי' שקבל מעות בתם מבלוני ופלוני היה נאמן לשטון סטרלאי במנו שאינו פ' ופ' הרו מעידי' לי אם נתנו לי במתנה אבל עכשיו שמעידי' שיש בתנות וקבל דמי השור איתרע שטר' • והשתא נתת נמי

הא

טורי זהב

סעיף ג' אם יש עדים שפרע הסמ"ע כתי' דסטרלאי דשור נרע לדעת הרמב"ם משאר סטרלאי דבאין בעל השטר לנמרי ולענ"ד דלהרא"ש אפשר לומר כן אבל לרמב"ם ליתא דהא כתב חד ליכא דשטר בטל בתנוייהו וכן נראה לדי' הלוי וכ"ל דהך שפרעו לא

ה"ר יוסף הלוי וסכן מסתב' וכתב בה"ת בשער י"ע דטעמא דמשום דמסתמא בפרעון אותו שטר נטל' דהכי אורחא דמלתא כו' רמב"ם סס ג הל"ן כפ' הכותב לעובדא דקנימי דלעי' מס"כ וכ"כ הרשב"ץ בתשובה והכי' עוד דאיה מגרייתא פ"ק דקידושין בכסי פלגא זה שאני חייב וכו' (סס דף י"ג ע"ק) מס"ג ס בתשובה לחרת להרשב"ץ סס"ד

נט

א טור וכן הכריע בה"ת בסברא זו בשער כ"ג דדמי לחסול דלפיק שטרא לאבריה וא"ל לירך שטרא פרוע דהוא דפקע שטריה לע"ג דהתם לוה בשבע היכא דאינו בשבע מכיון דהתלו אינו שוען ברית ב"י בפ' נט פסוק בסס רבינו מאיר הלוי בס' הריטב"ל דמסוס דלמר מעיקרא אינו יודע לא מסמיל שטרא לגמרי

הא דלריכינן לחולקתו שהוה שהתוב הוא מדמי הסור מסוס דלא"כ היה נאמן לטענון פטרתי כמנו דהסור היה אלי אבל עכשיו שהוה שהתוב הוא מדמי הסור ויש עדים שקבל דמי הסור א"כ ודאי הסור היה אל הלוה והרי בלירוף הולקתו מתחיי' ע"פ העדי' (ודמי לאמרי' בס' האומנין ההוא גברא דאגיר ליה חמר' לתבריה וא"ל לא תוי"ל באורח' דנהר פקוד דאיכא מיא אזי"ל באורח' דנהר פקוד ואת אמרת וא"ל אין באורח' דנהר פקוד אזלי מיהו ליכא תמן מיא ובעיא רבה למיתר דמה לי לפקר לי בעי אמר באורח' דנהר אזלי ומסיק אכוי דמנו במקום עדים לא אמרי' דאכן מהדי לאין אותו דרך בלא מיס וכ"פ הפוסקים אלמא אע"ג דאין יודעי' שהלך סס מ"מ בלירוף הולקתו מתחייב ע"פ העדים וא"ה הכא ואע"ג דהכא מ"מ אין העדי' יודעי' בפי' שקבל לסס פרעון מוב מ"מ כי היכא דהתם לעפ"י שאין יודעים בפי' שהלך סס מ"מ בלירוי הולקתו מתחיי' בתשלומי' מ"מ ה"ה הכא בלירוף הולקתו אזל מנו דיליה ואיתרע שטרא) כן נלפע"ד ודון הטיב: (ל) שפרע לו כו' כתב הסמ"ע וז"ל ולרי"ת והרא"ש הכי"ל בסעי' שלפני זה בהגה"ה דס"ל דאפי' מעידים בתם שראו שכתן לו המעות אינתרע שטרא דלא קרעינ' ליה ולא מנבינן ביה ס"ל הסור היה להסיר בטל לגמרי עכ"ל נראה אח"ס הסור כאן לגמרי דבטל הסיר דאפי' לזה אבל בחמת לפע"ד לא דק דבהדיא מוכח בהרא"ש והר"ן דגם בדין זה לא אינתרע שטרא אלא לענין דלא מנבינ' ביה ולא קרעינ' ליה שעל מה שהביא הרי"ף פ' שבועת הדיינים ריאה דאינתרע שטר' דרב כתמן פירושו דבטל לגמרי מהך עובדי דתורי דאיכבל לגמרי כתב עליו הרא"ש וראיה דליתו הוא דאיתרע שטר' דאיכבל לגמרי ומתורי אקיל אפשר שהלוה לו מעות לקנות לו שוורי וכתב שטר עליהם כדי שיפרע לו בדמי השוורי מ"ל ע"פ שהיה לו עליו ודמי השוורי יסלקו עליו חוב בשטר והוכתה לבבר זה שהבית השטר כידו עכ"ל וכ"כ הר"ן וז"ל ואלו דקא מוכח הרי"ף דגם לאחמתא דכי היכא דהתם איבטל שטרא לגמרי הכא מי איבטל לאו דאמר ליה דהתם איבטל דילמא הכי הוה לאחמתא דכי היכא דהתם איבטל שטרא לגמרי הכא מי איבטל לאו דאמר ליה דהתם איבטל דילמא הכי הוה עובד שהלוה מכה בשטר איקא כו שוורי וזרו"ת בהם ואחר אלקא אמר לו תיב לאחמתא וקבל וזרק שאני מיתי לך ושאל מכר אחר היה חייב לו על מה הרגלים לדבר שהרי לא בטל שטרו ממנו עכ"ל ומ"ש הטור בטל הטשר בטל לגמרי וכן משמע להדיא בב"ח שפי' הטור ב"ל דאד דיב' לית לה ע"ש וכראה לאפילו מעידים שכפי' קבל דמי הסור לא פרעון לא קרעינ' ליה להרא"ש והר"ן וסייעתם כיון שאין מעידים בפירוש שקבל על פרעון הסטר וכן משמע בב"ח ס"ס זה ע"ש ודוק: (לא) והעיקר בסברא הראשונה. וקרוב אצלי שגם הרמב"ם מודה לזה ומ"ש אעפ"י שאין עדים שפרע מדמיו ר"ל שאין עדים שקבל בתורת פרעון וכ"כ בס' ג"ת ובלפע"ד ראיה לזה שהרי בסמוך לענין מיניה כתב הרמב"ם שקבל אם ראוהו נותן לו מעות ולא ידעו אם הוא בתורת פרעון כו' ה"ז נאמן ונשבע ונוטל מה שנשבע שהרי לא פרעו בעדים מתוך איכבל לומר מתנה כו' אמר לו הלוה והלא ס"ת זה הוא דמי שור כו' הרי שכתב שהרי לא פרעו בעדים כו' אע"ג דמדיני' שכתן לו המעות בתני עדים אלא ר"ל אלא כתן לו בלא פרעון בעדים ועלה שור כו' הרי שכתב שהרי לא פרעו בעדים כו' אע"ג דמדיני' שכתן לו המעות ולא ידעי' אם בתורת פרעון כו' הוא דמי הסור כו' וע"ז מסיק ואף על פי שאין עליו עדים שפרע מדמיו כו' כלומר שכתן לא פרעון וכעין מ"ש קודם לכן שהרי לא פרעו בעדי' כו' כן נלפע"ד: (לב) אם ידוע כו' אלא"ע בדין זה שהוא חידוש ולא במלא בשאר פוסקים שיתלקו בכך וגם שהרי"ק נופים לא הרגיש כן להלכה רק בירוף זה לעצמי' אחרי' שבגדון דידיה ע"ש: (לג) מי שנושה כו' בפעי' זה מייבי שהלוה מודה לו על שני חובות אלו שידוע שחייב לו כ' החובות ואפילו פרעו בעדים ובתנאי דיבו' אלו בפי' פ"ג ע"ש: (לד) ולא עוד כו' וכתב ב"י בסס תשו' רשב"ץ חובות הא' בשבועה והא' אלא בשבועה ופרע לו כך חעות ושוען שחתת אותו חוב שיש עליו שבועה פרעו והלה אומר לא כי אלא מקח' חוב אחת קבלתי והחוב שיש עליו שבוע' כשאר עליך הדין עם שטען ע"כ: (לה) נתן כו' עיי' מה שכתבתי בפי' פ"ג בהגה"ה בזה:

נט (א) ושוען הלוה שהוא פרוע כו' בתשו' מהרשד"ם סי' מ' דף ל"ב ע"א לקדוק דדוקא בהלוה שוען ברי אבל אם שוען שאף אף על פי שגם הלוה שוען שאף לא מנבלינן שטרא מספק ויפה כיון בדיבה הוכרח להביא ראיה מכאן שכן מבואר להדיא לקמן סי' פ"ב סעיף ב' ע"ש ועיי"ש לקמן סי' ע"ה ס"ק כ': (ב) אינו נוכה כו' כי' הטור צריך להחזיר לו שטרו ואין לו עליו אלא חרס פתס ע"כ ור"ל דאם הלוה תובע לחלוה שאינו רוצה שיעובב הטשר אבלו דדילמא ויתות וגנבו בו היודעים אז אינה אחר צריך החלוה להחזיר לו שטרו וכן הוא בבעה"ת שער כ"ד דאם הלוה תובע לחלוה צריך להחזיר לו שטרו ואין לו עליו אלא חרס פתס ע"ש: (ג) אוזר ונוכה כו כתב הסמ"ע דטורף אפילו מהשועבדים וכראה להייבו דוקא מלקוחות אקנו קודם שאחר

טורי זהב

דוקא הוא אלא הי"ק שיש עדים שקבל דמי הסור דהיינו הכתובה לחוד דבאד דרגא הוי קולא משאר שטרא כמ"ע בשיטת ר"י הלוי שהוא בעל כבדא זאת וכן הוא בהדיא הלשון בסה"ת בשם אבן מנאם שהוא ר"י הלוי וז"ל שהוה שקיבל דמי הסור עכ"ל וז"ש אח"כ המחבר ויש מי שכתב וכו' הוא הרמב"ם וז"ש אינו עליו עדים שפרעו מדמיו וא"כ אפי' בשאר פטרתי לגמרי אינו עדים שקבל דמי הסור אינו אלא בדיבה אבל בזה הרמב"ם ולמה אלקן רמב"ם לגמרי בנות אלא ע"כ דגם הרמב"ם וז"ש אינו עליו עדים שפרעו מדמיו וא"כ אפי' בשאר פטרתי לגמרי אינו עדים שקבל דמי הסור ולא אמר לגמרי אלא ע"כ דגם על הפרעון אין עדים וכ"ה בבה"ת כדעת הרמב"ם שכתב בשמו בלשון זה שאין עליו עדים שקבל דמי הסור עכ"ל והטעם דמיד דמודה שקבל דמי הסור שדמי אבן מנאם אין לו מנו במקום עדים הוא כבלע"ד דברים אלו על נכון: (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה וכתב הרמב"ן כו' עד כ"ל שדעת הרמב"ן וכו' ותתו' כ' ח"ה דף ל"ד ע"א ל"ה הוי מקוייב שבועה וכו' בסוף הדבור והר"ן פ' הכותב בעובד' דלמיתי ובפ' כל נשבעין דף ל"ד והרמב"ן בחדושי ב"ב פ' ח"ה דף ל"ד מוקמין ע"ו ומ"ל דגם בע"א כו' איתרע שטרי' ולא הוה דלמיתי לחר דתקני דבבן שבועת היסת דאלו קודם לבן לא הוי מהימנו ע"ש ולפ"ז כ"ל דהרמב"ן כשהשיב לבה"ע תזר מדבריו שבקדושין וכ"ע ועיין ב"ת מהר"ם מלובלין פי' קי"ד והכי"ל דק:

ס דין שעבוד מטלטלי אגב מקרקעי ודין שעבוד דבר שלא בא לעולם

ובו י"ב סעיפי':

א ח הבא לגבות חובו ב בשטר מהלוה ג ולא הספיק כל הנמצא לו כנגד שטר חובו **א**

(א) ה"ז טורף מקרקעות שהיו לו בשעה שלוה מזה ומכרם או נתנם אח"כ אבל קרקעות שקנה אחר שלוה מזה ומכר או נתנם ד אינו טורף מהם ואם כתוב בשטר שהוא משעבר לו נכסיו **ב** דקנינא

(ב) וראנא עתיד למקני גובה גם מהם **ג** אבל המטלטלים אין עליהם אחריות אפילו מטלטלי שהיו לו בעת שלוה שמכרם **ד** או נתנם (ג) לשעתו אין בעל חוב טורף אותם ה ואם כתוב בשטר שהוא משעבר לו מטלטלי שיש לו אגב מקרקעי דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי (ע"ל סימן קי"ג) ה"ז טורף מהמטלטלים שהיו לו כשלוה בשם שהוא טורף מקרקעות ואם כתוב בשטר ו ששיעבר לו מטלטלי אגב מקרקעי דקנינא וראנא עתיד למקני **ה** ז דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי טורף אף ממטלטלים שקנה אחר שלוה ומכרם או נתנם בשם שהוא טורף מהקרקעות (ד) זהו דין הגמרא ח ועכשיו אף על פי שנהגו לכתוב בכל השטרות שהוא משעבר לו מטלטלי אגב מקרקעי **ו** (ה) נהגו שאינו טורף מהמטלטלים **ז** (ו) שמכר

או

(ד) זהו דין הש"ס ועכשיו אין עוקפי' משלטלים וקשה אחרי בהרמב"ם וכל הפוסקים לשונות ואחרונים לא נזכר מנהגו זה ולדברי הרשב"ץ והריב"ש ואחר אחרונים כתבו כמה פעמים בתשובותיהם הלכה למעשה לערוף ממשלטלים ולא הזכירו שום מנהג (ונם מדברי תתום והגהת אשרי"ם חזקת הנתים מבואר דאף בזמנם היו עורפים ממשלטלים והבאתי דבריהם לעיל פיין ל"ז סעיף ט"ז ס"ק כ"ד) ונם הרא"ש בפסקיו לא הזכירוהו רק בתשובתו כתב שבאחרן היה נהגו כך ונם בלשונו תשובה היה מסופק אם נהגו כך וכתב שם לעמוד על המנהג ואם אי אפשר לברר המנהג ועמוד הדבר על דין התורה ויטרוף הבעל חוב משלטלים והביאו הטור • ועוד כ"ל הרא"ש לא קאמר אלא דוקא באחרן ההיא שהיו נוהגי' לכתוב שעבוד משלטלי אגב קרקע בכל השטרות וכן משמע להדיא מדבריו שכתב וז"ל ולפי מדינא דש"ס יש לערוף ממשלטלי אמנם מיום בואי לאחרן הוזקת תחתתי עליכי ראיתי שכתבתי בשטרי' שעבוד משלטלי אגב"ק אם אין לך אדם שקונה אבן מחבירו ולא יתי לבעלו ואחרו לי אע"פ שכתבתי כן בשטרו כב' נהגו בכל באחרן הזה' שאין מעבין לב"ק ממשלטלי שמכר או נתן הלוה מפני תקנת השוק כו' ומביאו הטור משמע להדיא דר"ל בשלמא לגיסת דש"ם אלא היו כותבים כן בכל השטרות לא היה שייך תקנת השוק אלא שכיח לכתוב שעבוד משלטלי אגב"ק ומי שקונה אינו אם למלוה' אלא שכיח אבל כיון שבאחרן הזאת המנהג לכתוב שעבוד משלטלי אגב"ק בכל השטרות אם כן מלוה דשכיח הוא ואין לך אדם שקונה אבן מחבירו דשמא לזה המוכר משום אדם בשטר וא"כ משלטלים אלו משועבדים הן וא"כ מוכח מדברי הרא"ש וטור דדוקא היכא שנהגו לכתוב בכל השטרות שעבוד משלטלים אגב"ק הוא דאין נוהגים לערוף ממשלטלי' הא לאו הכי עורפים ממשלטלי ונראה דגם המחבר מיירי דוקא במקומו' אלו שהיה המנהג פשוט כן אלא לערו' ממשלטלי' והיינו מפי משום שהיו נוהגים לכתוב שעבוד משלטלי אגב קרקע בכל השטרות אבל בשאר מקומות שאין יודע המנהג בבירור אין לזוז מדין תורה וגם היכא שאין נוהגים כן לכתוב שעבוד משלטלי' אגב"ק בכל השטרות פשיטא דעורפים ממשלטלים ואין צריך לחקור אם יש המנהג הכיון שאין כותבים שעבוד משלטלי אגב"ק רק במקצת שטרות כשעבד לו בפירוש ולזה לכתוב כן א"כ לא שייך תקנת השוק ולאי אלא נהגו בהיפך מדין תורה:

(ה) נהגו שאינו טורף כו' עיין בתשו' מהרשד"ם סי' קפ"ט דכתשה אלותה ובשאלת נוסה מבעלה מחה שהכניסה לו ולא שייך בזה תקנת השוק ע"ש: (ו) שמכר לו נתן כו' עיין מה שכתבתי לקמן ס"ס קכ"ו דאפילו בא אחר המכירה ליד זה הנ"ל

שלמר פרוע לכל לקוחות שאחר שלמר פרוע לאינו טורף מהן דהא יכולי' לומר אין מלבורים דידי' שלמר פרוע שמכונין וזכינן ואלו הוה לזה בעי לשטרא הוה נרוך לאפוקי לאחרוני לזה ואיהו דאפסיד אפשיה אלא תבע שטרו עד שמוכר ואמסר הכל אזן שהמר המלוה ה"ל לקוחות להוהר ונ"ע לדינא:

ס (א) הרי זה טורף כו' אע"פ שלא כתב לו אחריות דאחריות ס"ס הוא כדלעיל ר"ס נ"ט ולענין דאינו אי אחריות ס"ס עמ"ש לקמן ר"ס קי"ב בזה. ועיקר דיני טריפה כתבתיו לקמן מסי' קי"ז עד סוף סי' קי"ד וע"ש: (ב) ודעתיה אינה לאחרי כו' בסמ"ע ס"ק ב' הביא מחלוקת הרשב"ץ עם הרמב"ן דבשעבוד דאחרי יכול לחזור בו ולקמן ריש סי' קי"ב העלתי כהרמב"ן דלא לחזור בו ע"ש: (ג) לשעתו כת' בסמ"ע דר"ל בעת שהי' מוי' לו עדיין אבל בעת שהיה מרי' לו לאחר בכסף אינו יכול עכ"ל והוא דוחק גם קשה ס"ב לאיזה טורף כת' כללא לשעתו אלא נראה מזו' דהרמב"ם סב אח"כ מיד נבי אסוחיקי מחלק בין מכר לשעת למכרה ממכר עולם והעתיקו המחב' לי' ר"ם קי"ז כת' כאן דאפילו מכרן לשעתה ולא ממכ' עולם אינו טורף מהם וכ"כ הטור לקמן סימן קי"ח סעיף י"ב דאם נתן מתנה לזמן ידוע אין הבע"ח יכול לערוף עד שיגיע זמן ע"ש: (ד) זהו דין הש"ס ועכשיו אין עוקפי' משלטלים וקשה אחרי בהרמב"ם וכל הפוסקים לשונות ואחרונים לא נזכר מנהגו זה ולדברי הרשב"ץ והריב"ש ואחר אחרונים כתבו כמה פעמים בתשובותיהם הלכה למעשה לערוף ממשלטלים ולא הזכירו שום מנהג (ונם מדברי תתום והגהת אשרי"ם חזקת הנתים מבואר דאף בזמנם היו עורפים ממשלטלים והבאתי דבריהם לעיל פיין ל"ז סעיף ט"ז ס"ק כ"ד) ונם הרא"ש בפסקיו לא הזכירוהו רק בתשובתו כתב שבאחרן היה נהגו כך ונם בלשונו תשובה היה מסופק אם נהגו כך וכתב שם לעמוד על המנהג ואם אי אפשר לברר המנהג ועמוד הדבר על דין התורה ויטרוף הבעל חוב משלטלים והביאו הטור • ועוד כ"ל הרא"ש לא קאמר אלא דוקא באחרן ההיא שהיו נוהגי' לכתוב שעבוד משלטלי אגב קרקע בכל השטרות וכן משמע להדיא מדבריו שכתב וז"ל ולפי מדינא דש"ס יש לערוף ממשלטלי אמנם מיום בואי לאחרן הוזקת תחתתי עליכי ראיתי שכתבתי בשטרי' שעבוד משלטלי אגב"ק אם אין לך אדם שקונה אבן מחבירו ולא יתי לבעלו ואחרו לי אע"פ שכתבתי כן בשטרו כב' נהגו בכל באחרן הזה' שאין מעבין לב"ק ממשלטלי שמכר או נתן הלוה מפני תקנת השוק כו' ומביאו הטור משמע להדיא דר"ל בשלמא לגיסת דש"ם אלא היו כותבים כן בכל השטרות לא היה שייך תקנת השוק אלא שכיח לכתוב שעבוד משלטלי אגב"ק ומי שקונה אינו אם למלוה' אלא שכיח אבל כיון שבאחרן הזאת המנהג לכתוב שעבוד משלטלי אגב"ק בכל השטרות אם כן מלוה דשכיח הוא ואין לך אדם שקונה אבן מחבירו דשמא לזה המוכר משום אדם בשטר וא"כ משלטלים אלו משועבדים הן וא"כ מוכח מדברי הרא"ש וטור דדוקא היכא שנהגו לכתוב בכל השטרות שעבוד משלטלים אגב"ק הוא דאין נוהגים לערוף ממשלטלי' הא לאו הכי עורפים ממשלטלי ונראה דגם המחבר מיירי דוקא במקומו' אלו שהיה המנהג פשוט כן אלא לערו' ממשלטלי' והיינו מפי משום שהיו נוהגים לכתוב שעבוד משלטלי אגב קרקע בכל השטרות אבל בשאר מקומות שאין יודע המנהג בבירור אין לזוז מדין תורה וגם היכא שאין נוהגים כן לכתוב שעבוד משלטלי' אגב"ק בכל השטרות פשיטא דעורפים ממשלטלים ואין צריך לחקור אם יש המנהג הכיון שאין כותבים שעבוד משלטלי אגב"ק רק במקצת שטרות כשעבד לו בפירוש ולזה לכתוב כן א"כ לא שייך תקנת השוק ולאי אלא נהגו בהיפך מדין תורה:

(ה) נהגו שאינו טורף כו' עיין בתשו' מהרשד"ם סי' קפ"ט דכתשה אלותה ובשאלת נוסה מבעלה מחה שהכניסה לו ולא שייך בזה תקנת השוק ע"ש: (ו) שמכר לו נתן כו' עיין מה שכתבתי לקמן ס"ס קכ"ו דאפילו בא אחר המכירה ליד זה הנ"ל

ס א הרי זה טורף מקרקעות כו' ואפי' לא כת' לו אחריות דאחריות ס"ס הוא כמ"ש לעי' ריש סי' נ"ט ועל כמי קי"ב דכת' מו"כס דיש בלאחריות דלקמי לאחרינן אחרי שהוא כתבתי אם לא היינו דוקא בלא כתב בהשטר שום אחריות אבל אם כתב בו אחריות ולא כתב בו דלקמי לאחרינן אלי אלא כתב לא קנה ומזה לאיירי המחבר כאן במ"ש דלריך לכתוב לו דלקמי: **ב** דקנינא ודעתיה אינה לאחרי בסי' מ"ז עוד ונם אתו' כתבו דיש לחלק בין קנין לשעבוד ע"ש וכתבו מו"כס כ"ל בשעבוד ס"ק ל' וכפי' קי"ב וכפי' ר"ש וכ"כ ג' מקומו' הללו כתב דיש פלונת' בזה והיינו דולאי אי שעבד לו אלא מזרבו עד שכב' בא לעולם כ"ע מודים דשם אינו יכול לחזור בו ודקנינו לאפר' משעת השעבוד אף אלא היה לו בעולם אף דבקנין גמו' בכה"נ קי"ל לכרבנן דלאחרי דיכול לחזור אף לאחר שבא לעולם (אם לא שכבר שמשו ותפס בו דקאמר רב בתמן בפ' אינהו נכך בשמעתת' דמוכר פירות דקל דמודו בה דבנן דאין מוציאין מידו) בהא הא שעבוד עדיף מקנין דאינו יכול לחזור בו וכמשקנ' הגמרא הכ"ל דפ' מי שמת אבל אם בא לחזור מעשבודו קודם שבא לעולם כזה יש פלונת' הרמ"ם כס ס"ל (הביאו הגי' בפ' בשמעתת' דמוכר פרה ושלית) דאינו יכול לחזור בו וכרב"ש כתב (הביאו הגי' ג"כ שם) דיכול לחזור בו וכתב מילתא בעמא והוא דלא עדיף שעבוד לרבנן מקנין לר"מ דס"ל דאדם יכול להקנות דבר שלא בא לעולם ומכרשו רב הונא דאינו לאחר שבא לעולם ובש"ע ר"ס קי"ב וכפי' ר"ש כת' מו"כ בהג"ה ג"כ פלונתתם בקמוד וע"ש בסימן קי"ב בס"מע מ"ש עוד מזה: **ג** אבל המשלטלים אין עליהם אחריות לי' אחריות כאחר לענין טריפה וכדאמרינ' שאם מכרם או נתנם לאחר אינו עורף אותן ולי' זה מלינו בכמה מקומות ומקור לי' זה הוא משנה במסכת קידושין (דיש דף כ"ו) בכסים שיש להם אחריו' כקנין בכסף כו' וז"ל העלריך בערך אחריו' אחריות פי' בכסי קרקע כמ"ש ואחריתך תאכל אם ותרגומא ושפר לרעך תתוקר בגולא אין אנו אחרלין לרמאין עלים בראה דפי' כו' כ' פירושי' פי' הראשון לאחריו' הוא מלי' לאחרו או אחרית ול"ל שבעות בנכסי קרקע שיאחר אחרו ולא יוכל לשומטם מלהפר' מהם משל"כ בשלטלי' ובפי' הנני פי' אחרות מלי' אחרלין אחות מלי' ערבו' שבעות בנכסין דקרקע שהן ערבין לו ובלאחרינן בעלמ' בנכסיהו לאיכם אינהו ערבין ליה: **ד** ומ"ש או נתנם לשעתו כן הוא שם ברמ"כס בפי"ח ממלוה וכן הוא לי' הרמ"כס בכמה מקומות ובאן ר"ל בעת שהיה חייב לו עדיין א"כ ר"ל בעת שהה לריך לו לאכול או לתנו לזה: **ה** דלא כאסמכתא כו' כן לריך לאכתב בהקנאתו לא משלטלים אינ"ק ונעתי' מפורש בטור לקמן סי' קי"ג ס"ד ע"ש נם שם בסמ"ע ס"ק כתבתי מילתא בעמא' ע"ש: **ו** נהגו שאינו טורף ומ"ש כותבי' כן מאוס הני תרי עניני' המסיק המחב' וכתב דהיינו שם כתב כל בכסיו לאחר ולא אייר לנכסו כלום או שם מכר שש"ל ונם איכא כ"מ בזה לענין ב"ח מאוחר וכמ"ש אחר זה בסס ב"ג: **ז** שמכר או נתן או משכן כו' דוקא לבני איכא תקנת השוק (דא"כ לא יקנה שום אדם משלטלים כמ"ש הטור) אבל אם היו לוה זה ב' בעלי חובין אלו וא"ז ושעבד לבל א' אינ"ק ואדם המאוחר ונבה משלטלי' המוקדם לו מוציאו מידו כ"ה הנ"ל בפשוטו' וכתב דכל דיין אלא לאין הכי איכו דיין ולאוי לבלקו מהדיוטות וכ"כ המחבר לקמן ס"ס קי"ג (ע"ש דשם כתבתי הטור למה כתב שם הדין בדכתב לשעתו לאחרי) ומה"כ נוהגין לכתו' בשטרות שהוא משעבד לו משלטלי אגב מקרק' ולא כר"ל מודינ' ל"ל בתשובותיו סי' ק"ח בחל' נ' שחל' לדין זה וס"ל דנם בשני לוין שקדם המאוחר' ונבה משלטלי' אין מוציאין מידו ועל"ר שם

כתבתי

ס א רמ"כס ריש פ"ח מה' מלוה ב ה"ה שם וכרבנן לאחרי אחריות טעות סופר ואע"פ שלא כתב כמו שכתב (ב"ש דף יד ע"א) ג כלומר כיון שאין הכסיס מסוענדין אלא מדין ערב לריך לתבוע את הלוה תחלה וכדאמרינן ההוא דיוכל דאחרת למלוה בנכסי ערב מקומות דלית בעיתנאי לוה ובלקלו וכו' (כ"ב קעד ע"א) כ"מ שם ד סוכר רגינו לאחרות לאקנה אינו טעות סופר וכ"כ בע"ת וכן מוכח מדאמרינן ויחוס דלא אמר לוה (שם דף מ"ד ע"ב) לכל מינוה נוכה אפילו מנלמא לעל כתפיה ב' שם ס"ה ה מסקנת הגמרא שם ומימרא דרבא שם ז מימרא דלב תמלא שם ח עוד ס"ה בשם ת' הרא"ש כ' פ'

ט לרבותא של המתירין כתבו הר"מ ס"ב הס"מע וכתב הרש"ל בתשובה שאם קייב עצמו בדבר קבוע כגון מכה לכל שנה ע"פ שאין קנין לשנים ה"ז הקונן חייב לדע הרמ"כס וכתב הרמ"כן שאם קנה לו מדו"כך וכך על קטי לכל שנה עד ה' שנים דבר שאינו קונה הוא שאם יוקרו הקטי הרבה מס"ו

שנעבד לו משלשלי אינ"ק צריך להחזירם לו להלוקח או להמקבל מתנה כיון שכבר קנהו אות' לפי קניכם וע"ש : (ז) או נתן כו' כתב כ"י וד"מ משמע דס"ל להרש"ם דבמתנה מיירי אפילו תקנת השוק ואין כן דעת הרשב"ם כמ"ש בסי' שכ"ו כו' ונקטן סי' שכ"ו הגנתי עליהרמ"ו ודל"מ בזה והוכחתי להרשב"ם והרש"ם לא פליגי • וכתב עוד בד"מ דבתשו' הרש"ם כלל ע"ט סימן ה' משמע כדברי הרשב"ם ע"כ וכ"ל דלא כיון יפה דז"ל הרש"ם שם בתשוב' ובעמ"ש אינ נוגעים ממשלשלי שמכר הייכו משום תקנת השוק כו' אבל בנתינת ס"מ לא שייך תקנת השוק דמלתא לא שכיחא היא כו' והבין הר"מ דר"ל דמתנ' מילתא לא שכיח' מאמו משום תקנת השוק וכמ"ש הטור כאן קי"ל אינ"ק הרש"ם ז"ל כו' אע"ג דשאר משלשלים שכתן רשוכן לא הוי אינ' מיניה הייכו משום תקנת השוק אבל בנתינת ס"מ לא שייך תקנת השוק דמלתא לא שכיחא היא כו' והבין הר"מ דר"ל דמתנ' מילתא לא שכיח' אמרי כתב לעיל מיניה בסמוך דגם בנתן משלשלים אין מוציאין ממנו משום תקנת השוק וכמ"ש הטור כאן לומר דנתינת ס"מ מילתא לא שכיח' היא וכ"כ הטור להדיא בס"ס ש"ל אינ"ק הרש"ם ז"ל כו' אע"ג דשאר משלשלים שכתן רשוכן לא הוי אינ' מיניה הייכו משום תקנת השוק אבל בנתינת ס"מ לא שייך תקנת השוק דמלתא לא שכיחא היא דל"ל מהכי נמי מיניה הייכו משום תקנת השוק אבל בנתינת ס"מ לא דיכול מה שכתב הכ"י בסימן ס' דלענין כ"מ מאוחר דייוכין ליה כדיניה דלא שיתף דשעבוד משלשלי אינ"ק לא מהני מידי אם כן אמאי כותבים אותו דבמלתא לי מהכי לכ"מ מאוחר כיתא לא לא אמרת דלא מהני לכ"מ מאוחר לאמאי אהני ליה כיון דלענין מכירה ומתנה לא מהני עד כאן לשונו ודברי תמוכין מלבי דהא שפיר מהני לענין אם הם ביד הלוה נוכח המוקדם ונם יש לומר דמהני לענין שטרות וכהאי נונא • אמנם הדיין הנוסף שאשב הכ"י לשועה לאו קשל קני בתנא' הוה כי לאיתי והנה הוא הבעל תשוב' מבי"ט בס"ק סימן ה' שפסק כן וכ"כ בתשוב' מה"ר יוסף שרלוני סי' קכ"ד שהוא מתלוק' גדולי הדור וע"ש עוד בר"ם קכ"ח שדעתו גם כן כהמבי"ט ולאחר שרא' המבי"ט דברי הכ"י הביא על הכ"י וכתב דכ"ל מאוחר לא נרע מתתכה ולא שהרב ב"י בספרו בלק הבית חזר והביא על המבי"ט כזה וכתב עליו דשאלי מתנה לאו דה"ל הכלה מיניה לא הוי ייהיב ליה מתנה וה"ל כמכר מ"מ זה לוקח ועוד דהכא נמי ה"ל הכלה מיניה שהלוה לו תמלה תלע דל"ל מל"ל להרש"ם דעשו תקנת השוק בכה"נ ובפר' לפי מה שהוכחתי לקמן סי' שכ"ו דהרש"ם מודה דבמתנה לא שייך תקנת השוק עדיף מנכב ופרע בחובו ועוד דהכא משמע מהרש"ם דעשו תקנת השוק במכר ומתנ' דהלוק' והמקבל מתנה ל"כ להחזיר גוף החפץ כלל אף כשיתן לו הב"ח הדמים והא בהך תקנת השוק דלקמן סי' שכ"ו בריך הלוקח עכ"פ להחזיר גוף החפץ אלא אלא ודאי הרש"ם קאמר כיון לאין מוציאים המשלשלי' שמכ' ל"כ ע"כ נהגו לעשות תקנת השוק בשלשלי ונהגו לקח בשטר שעבוד משלשלי אינ"ק לא יועיל לענין שריפה רק לענין אם הם ביד הלוה אלו נוכח המוקדם ואם כן כיון דבמאן דלא כתיב דמי לענין שריפה ל"כ ה"ה נתן במתנ' אין עורפי' וא"כ ה"ה נב"ח מאוחר שנבה כיון דלענין שריפה הוי כמאן דלא כתיב שעבוד משלשלים אינ"ק ל"כ אין מוציאי' מידו • ודאיה ברוחה לזה ממה שכתבתי לקמן סימן שכ"ו בסס רלבי"ה ובית מדש כי"ד ושאר פוסקי' דלמדו דגבי נכב ונתן במתנה לא עשו תקנת השוק דנרע מנכב ופרע בחובו והוכחתי שם שגם הרש"ם מודה לזה ל"כ שפי מסתבר לומר דלא עשו תקנת השוק במתנה מפרע בחובו וא"כ כיון דכאן כתב הרש"ם דבמתנ' עשו תקנת השוק כ"ש בפרע בחובו ולא מסתבר לומר בין פרע בחובו לנבה ב"מ בחובו שלא בריחה כיון דהכא במתנה איכא תקנת השוק משעמ"ל לענין ערים' כמאן דלא כתיב שעבוד משלשלי' אינ"ק דמי לכל שכן לענין ב"מ מאוחר שקדם ונבה כן כ"ל וכך לאור להלות: (ט) שטר חוב כו' ומכרו כו' מוכח מכאן מדברי הרש"ם והטור והמחבר ושאר אחרונים דשטרות משתעבדי בחוב ותימה אלא הנית בב"י מתלוקת בזה שהרי הרשב"ם בתשובה כו' תתקי"ד תולק וס"ל דשטרות אינם משתעבדי בחוב וגבייתו ב"י לקמן סי' ל"ד מחוד' ל' בקונרס ח"כ לפי דעת הרשב"ם פשיט' דאין הכ"ל יכול לגבות מן הב"ח שמכר אף לפי דינא דש"ם ולקמן סי' ס"ו ס"ק כ"ה כתבתי שב"ל כדברי הרשב"ם • ומ"מ ב"ע כיון דהאחרונים לא כתבו רק דברי הרש"ם ושור בפתם • ומיהו אף להרשב"ם כ"מ בזה שכתב הרש"ם דבשטרות לא שייך תקנת השוק לענין אם מכר מתחלה הש"ח במכירת אינ"ק או בשאר קנין המועיל כדלקמן סי' ס"ו וחזר ומכרו לאחר הלוקח הראשון מוציא מיד הלוקח דשטר בחוב לא שייך בשטרות תקנת השוק כיון דלא שכיח: (י) ה' שנים ולפי פירש"י בהגיוקין דף כ"ח ע"א מזוזות וכסות ה' שנים הוי דבר שיש לו קצבה בשנים והרמב"ן בתשובה שהביא הבנה"ת שער ס"ד חולק עליו מדאמרינן בכתובות פ' אע"פי (ריש דף כ"ט) דמזוזות לא קיימי ומיבעיא ב"י מקודם ו' וכ"ה הרשב"ם בחדושו פ' הניזקין ולפע"ד ל"ל מידו בלא קאמרי' התם דלא דתקנו מזוזות תחת מותר ולא תחת מעשה ודאה מעשה ודאה דמעשה ודאה קיימי דהייכו משקל ה' סלעים ומעה כסף קיים לכל מ"מ כיון שהשנים קטנות מיקרי דבר שיש לו קצבה לענין חיוב • ועוד כ"ל דהתם נבי אשתו לא תקיימי קצבה משום רפואה אינן לה קצבה דבכלל מזוזות של אשתו היא (דלמאן דתיה מולה ביותר ולשרף הרבה לרפואתה) וכדאיתא בתוספות פרק נערה שנתפתתה דף כ' ע"ב והרש"ם פרק מציאת האשה נבי עיסור בכסף (וז"ל הרש"ם וכ"ל דמזוזות אין להם קצבה בשביל רפואה ולא תקיי מהכיא דהנוסח שפסק לזוזו קמה שנים דהא דלמאינן דרפואה אינן לה קצבה בכלל מזוזות הייכו בבתו דזוזי' בתנאי כתובה מידו דהוי דאשה לכל אם אלם קבל עליו לזון אים בכרי לא מתבר כלל שיתחייב ברפואתו ע"כ) אבל רש"י מיירי התם להדיא בבסק לזון את בת אשתו דאיכו חייב לרפאות' וכדאיתא בירושלמי וכמ"ש לקמן סי' י"ד ס"כ ל"ל דבר שיש לו קצבה כן כ"ל ברור לייסב פירש"י • גם אשר הקושיות שהקשה הרשב"ם שם על פירש"י איכם כלום לפע"ד לאיתיין שם • ולדרכה לפי מ"ש הרשב"ם שם דאכולה פריך דשה דל"ל מאי מוקיב הכא ל"ל לאקשי בלאו הכי לעיל דמתני' דס' הנוסח ריבא לאיפסא לאהדדי מ"ש ריבא ומ"ש סיפא (ויותר היה נראה לפרש שם בתנו לזוזי דם) שנים הוי דבר אין לו קצבה דהוה משמע ליה לאקשה דמתני' דהנוסח בכתב לא מיירי וכדמ"ל להמקשה בפרק הנוסח (דף ק"ב ע"ב) וכדפירש"י התם להדיא וא"כ פריך שפיר לר' חנינא דלא כתיבה לעוד מהני ומשני שקנו מידו לו דקנין אינים שפי מכתיבה כמו שפירשו התוס' והרשב"ם לו דקנין בהדי כתיבה לקמן ס"ק י"ב לדע' הרשב"ם ואין להקשות איכא הוי ס"ד דאקשה דמתני' מיירי בדכתב לה ס"כ לדידיה כמו תקשי לי הכי בנות כמו ומאי בבקא מינה הא לאו מלתא היא דהא דהדיא קתני במתני' הנוסח את הלא ופסק לזון את בתה והייכו מזו' דמתמ' כותב לה לרשות' לזון את בתה אבל נכותיו מסתמ' איכו כות' אבל קנין לא אדכר במתני' אבל מלתא יתירתא היא ומאי פסק' זה ברור ובעל כרחך ל"ל כן להמקשה דפ' הנוסח לפי פרש"י שם • וכן מפרש בירושלמי ר"פ הנוסח הלכה ב' מהני דהנוסח מפני שהיא כבעלת חוב כיון שכתב לה שטר ע"ש • כן היה נ"ל לפרש הסוגיא דפ' הניזקין גם כן ואדרבה קשה לי עכ"ל דפרק הניזקין לשה לא פי' כתו בפ' הנוסח וכ"ל) וכן מבואר להדיא בתוספות פ' הנוסח דף ק"ח ע"ב ד"ה והיה ניזוקי' כו' שכתבו לא"ל דבקונקין קמוכי' לפוך ערפ' ל"ל מידו דהכא משום קצבה כו' וכן בדף ק"ב ע"ב ד"ה הכ"ע כו' כתבו וז"ל ולפי מאי דמשמע בנישין דלמאן דלא בעי אלא קנוכים אתי שפיר הך דהוא כזוזי' מבכסי' משועבדי' אפי' אלא קנו מידו מיכו לאוקמ' ההיא דמשה נוזי' מן המחוברין כשאין שם קצבה עכ"ל הרי להדיא דס"ל כפירש"י דזוזוכות ה' שנים הוי לא קצבה • וכ"כ עוד התוס' להדיא בפ' נערה שנתפתתה דף כ' ע"ב וכן הרש"ם פ' מציאת האשה נבי אי אזלי' בתר לאומלכא לאב לאוסיף על עיסור בכסף דמשיב קצבה בפ' הניזקין ובפ' הנוסח בשפסק לזוכה אמה שנים דקאמר כזוזי' מבכסים משועבדי כו' עכ"ל • ונם הבנה"ת ריש שער ס"ד כתב לאיכא דבעי מיומר דה' שנים בקרא דבר קצוב וכפירש"י כו' ע"ש וע"כ כ"ע לדינא : (יא) אם שלא נתן קצבה לשנים כ"ע מכ"ל להר"ב הא והרי כתשוב' הרשב"ם

שהנית

כתבתי דכלע"ד לא הבסכים עם דברי הב"י : ח ועי"ל סי' כ"ע סעי' ו' ר"ל דשם כתבו מו"רם בהג"ה דאם נרלה לב"ד שלא כחבו לערמה אלא לאתנה נחוכה קנה המקבל אע"פ שנתנו אלא כחבו להכקיע חובו ע"ש : ט אם לכסותו ה' שנים דאף להשנים קטנין הכסות והלבוש אינו קנוב שמא יתיישנו ועל"ל : י אם אלא נתן קצבה לשנים להרמב"ם כ"ש הוא ולא כתבו מוה"ם

(ז) אם נתן אם משכן (ח) מפני תקנת השו' וזשפילו למנהג זה אם היה לדורה (ט) שטר חוב על אחר ומכרו בעל חוב גוכה ממנו דלא שייך בשטרות תקנת השוק דלא שכיח וכן אם נתן כל נכסיו לאחר ולא שייר לעצמו כלום אומדנא דמאכח הוא שלהבריח עשרה ולא שייך ביה תקנת השוק (ח ועיין לקמן סי' כ"ע סעי' ו') : כ המחייב עצמו ברבר שאינו קצוב כגון שנתחייב לזון את חבירו ט אם לכסותו (י) חמש שנים י (יא) ש אם אלא נתן קצבה לשנים (כ"ו בסס הרשב"ם)

כ"ס ובתשו' מבי"ט ח"ס סימן רי"ח וח"ב בסימן קע"ז וסי' ל"ל :

וכתב בית יוסף דדוקא ממשלשלי שמכר לו נתן לכל לענין ב"ח מאוחר שקדם ונבה מאי תקנת השוק אינה הלכך דייוכין ליה יוסף ולא כמהרי"ל מודינה ז"ל בתשובותיו (סימן ע"ח) וסימן ק"ח (וסי' ר"י) בפלק ג' שחלק על הבית יוסף נדון זה וס"ל דגם בשני מלוין שקדם המאוח' ונבה משלשלי אין מוציאין מידו ע"כ ואמת ראיתי בתשוב' מהרי"ן לב ספר ח' ס"ם כ"ו דף ק"ד ע"ד ובתשוב' מהרי"ק ן' סיים סימן כ"ד כתבו גם כן כדברי הבית יוסף גם בתשוב' מה"ר אלחה כהן ספר ג' סימן ס' נ כתב וזה לשונו דמלתא דפשוטא היא מה שכתב הב"י בסימן ס' דלענין כ"מ מאוחר דייוכין ליה כדיניה דאם שיתף דשעבוד משלשלי אינ"ק לא מהני מידו אם כן אמאי כותבים אותו דבמלתא לי מהכי לכ"מ מאוחר כיתא לא לא אמרת דלא מהני לכ"מ מאוחר לאמאי אהני ליה כיון דלענין מכירה ומתנה לא מהני עד כאן לשונו ודברי תמוכין אינ"ק אם הם ביד הלוה נוכח המוקדם ונם יש לומר דמהני לענין שטרות וכהאי נונא • אמנם הדיין הנוסף שאשב הכ"י לשועה לאו קשל קני בתנא' הוה כי לאיתי והנה הוא הבעל תשוב' מבי"ט ח"ס סימן ה' שפסק כן וכ"כ בתשוב' מה"ר יוסף שרלוני סי' קכ"ד שהוא מתלוק' גדולי הדור וע"ש עוד בר"ם קכ"ח שדעתו גם כן כהמבי"ט ולאחר שרא' המבי"ט דברי הכ"י הביא על הכ"י וכתב דכ"ל מאוחר לא נרע מתתכה ולא שהרב ב"י בספרו בלק הבית חזר והביא על המבי"ט כזה וכתב עליו דשאלי מתנה לאו דה"ל הכלה מיניה לא הוי ייהיב ליה מתנה וה"ל כמכר מ"מ זה לוקח ועוד דהכא נמי ה"ל הכלה מיניה שהלוה לו תמלה תלע דל"ל מל"ל להר"ש דעשו תקנת השוק בכה"נ ובפר' לפי מה שהוכחתי לקמן סי' שכ"ו דהרש"ם מודה דבמתנה לא שייך תקנת השוק עדיף מנכב ופרע בחובו ועוד דהכא משמע מהרש"ם דעשו תקנת השוק במכר ומתנ' דהלוק' והמקבל מתנה ל"כ להחזיר גוף החפץ כלל אף כשיתן לו הב"ח הדמים והא בהך תקנת השוק דלקמן סי' שכ"ו בריך הלוקח עכ"פ להחזיר גוף החפץ אלא אלא ודאי הרש"ם קאמר כיון לאין מוציאים המשלשלי' שמכ' ל"כ ע"כ נהגו לעשות תקנת השוק בשלשלי ונהגו לקח בשטר שעבוד משלשלי אינ"ק לא יועיל לענין שריפה רק לענין אם הם ביד הלוה אלו נוכח המוקדם ואם כן דמאן דלא כתיב דמי לענין שריפה ל"כ ה"ה נתן במתנ' אין עורפי' וא"כ ה"ה נב"ח מאוחר שנבה כיון דלענין שריפה הוי כמאן דלא כתיב שעבוד משלשלים אינ"ק ל"כ אין מוציאי' מידו • ודאיה ברוחה לזה ממה שכתבתי לקמן סימן שכ"ו בסס רלבי"ה ובית מדש כי"ד ושאר פוסקי' דלמדו דגבי נכב ונתן במתנה לא עשו תקנת השוק דנרע מנכב ופרע בחובו והוכחתי שם שגם הרש"ם מודה לזה ל"כ שפי מסתבר לומר דלא עשו תקנת השוק במתנה מפרע בחובו וא"כ כיון דכאן כתב הרש"ם דבמתנ' עשו תקנת השוק כ"ש בפרע בחובו ולא מסתבר לומר בין פרע בחובו לנבה ב"מ בחובו שלא בריחה כיון דהכא במתנה איכא תקנת השוק משעמ"ל לענין ערים' כמאן דלא כתיב שעבוד משלשלי' אינ"ק דמי לכל שכן לענין ב"מ מאוחר שקדם ונבה כן כ"ל וכך לאור להלות: (ט) שטר חוב כו' ומכרו כו' מוכח מכאן מדברי הרש"ם והטור והמחבר ושאר אחרונים דשטרות משתעבדי בחוב ותימה אלא הנית בב"י מתלוקת בזה שהרי הרשב"ם בתשובה כו' תתקי"ד תולק וס"ל דשטרות אינם משתעבדי בחוב וגבייתו ב"י לקמן סי' ס"ו ס"ק כ"ה כתבתי שב"ל כדברי הרשב"ם • ומ"מ ב"ע כיון דהאחרונים לא כתבו רק דברי הרש"ם ושור בפתם • ומיהו אף להרשב"ם כ"מ בזה שכתב הרש"ם דבשטרות לא שייך תקנת השוק לענין אם מכר מתחלה הש"ח במכירת אינ"ק או בשאר קנין המועיל כדלקמן סי' ס"ו וחזר ומכרו לאחר הלוקח הראשון מוציא מיד הלוקח דשטר בחוב לא שייך בשטרות תקנת השוק כיון דלא שכיח: (י) ה' שנים ולפי פירש"י בהגיוקין דף כ"ח ע"א מזוזות וכסות ה' שנים הוי דבר שיש לו קצבה בשנים והרמב"ן בתשובה שהביא הבנה"ת שער ס"ד חולק עליו מדאמרינן בכתובות פ' אע"פי (ריש דף כ"ט) דמזוזות לא קיימי ומיבעיא ב"י מקודם ו' וכ"ה הרשב"ם בחדושו פ' הניזקין ולפע"ד ל"ל מידו בלא קאמרי' התם דלא דתקנו מזוזות תחת מותר ולא תחת מעשה ודאה מעשה ודאה דמעשה ודאה קיימי דהייכו משקל ה' סלעים ומעה כסף קיים לכל מ"מ כיון שהשנים קטנות מיקרי דבר שיש לו קצבה לענין חיוב • ועוד כ"ל דהתם נבי אשתו לא תקיימי קצבה משום רפואה אינן לה קצבה דבכלל מזוזות של אשתו היא (דלמאן דתיה מולה ביותר ולשרף הרבה לרפואתה) וכדאיתא בתוספות פרק נערה שנתפתתה דף כ' ע"ב והרש"ם פרק מציאת האשה נבי עיסור בכסף (וז"ל הרש"ם וכ"ל דמזוזות אין להם קצבה בשביל רפואה ולא תקיי מהכיא דהנוסח שפסק לזוזו קמה שנים דהא דלמאינן דרפואה אינן לה קצבה בכלל מזוזות הייכו בבתו דזוזי' בתנאי כתובה מידו דהוי דאשה לכל אם אלם קבל עליו לזון אים בכרי לא מתבר כלל שיתחייב ברפואתו ע"כ) אבל רש"י מיירי התם להדיא בבסק לזון את בת אשתו דאיכו חייב לרפאות' וכדאיתא בירושלמי וכמ"ש לקמן סי' י"ד ס"כ ל"ל דבר שיש לו קצבה כן כ"ל ברור לייסב פירש"י • גם אשר הקושיות שהקשה הרשב"ם שם על פירש"י איכם כלום לפע"ד לאיתיין שם • ולדרכה לפי מ"ש הרשב"ם שם דאכולה פריך דשה דל"ל לאקשי בלאו הכי לעיל דמתני' דס' הנוסח ריבא לאיפסא לאהדדי מ"ש ריבא ומ"ש סיפא (ויותר היה נראה לפרש שם בתנו לזוזי דם) שנים הוי דבר שאין לו קצבה דהוה משמע ליה לאקשה דמתני' דהנוסח בכתב לא מיירי וכדמ"ל להמקשה בפרק הנוסח (דף ק"ב ע"ב) וכדפירש"י התם להדיא וא"כ פריך שפיר לר' חנינא דלא כתיבה לעוד מהני ומשני שקנו מידו לו דקנין אינים שפי מכתיבה כמו שפירשו התוס' והרשב"ם לו דקנין בהדי כתיבה לקמן ס"ק י"ב לדע' הרשב"ם ואין להקשות איכא הוי ס"ד דאקשה דמתני' מיירי בדכתב לה ס"כ לדידיה כמו תקשי לי הכי בנות כמו ומאי בבקא מינה הא לאו מלתא היא דהא דהדיא קתני במתני' הנוסח את הלא ופסק לזון את בתה והייכו מזו' דמתמ' כותב לה לרשות' לזון את בתה אבל נכותיו מסתמ' איכו כות' אבל קנין לא אדכר במתני' אבל מלתא יתירתא היא ומאי פסק' זה ברור ובעל כרחך ל"ל כן להמקשה דפ' הנוסח לפי פרש"י שם • וכן מפרש בירושלמי ר"פ הנוסח הלכה ב' מהני דהנוסח מפני שהיא כבעלת חוב כיון שכתב לה שטר ע"ש • כן היה נ"ל לפרש הסוגיא דפ' הניזקין גם כן ואדרבה קשה לי עכ"ל דפרק הניזקין לשה לא פי' כתו בפ' הנוסח וכ"ל) וכן מבואר להדיא בתוספות פ' הנוסח דף ק"ח ע"ב ד"ה והיה ניזוקי' כו' שכתבו לא"ל דבקונקין קמוכי' לפוך ערפ' ל"ל מידו דהכא משום קצבה כו' וכן בדף ק"ב ע"ב ד"ה הכ"ע כו' כתבו וז"ל ולפי מאי דמשמע בנישין דלמאן דלא בעי אלא קנוכים אתי שפיר הך דהוא כזוזי' מבכסי' משועבדי' אפי' אלא קנו מידו מיכו לאוקמ' ההיא דמשה נוזי' מן המחוברין כשאין שם קצבה עכ"ל הרי להדיא דס"ל כפירש"י דזוזוכות ה' שנים הוי לא קצבה • וכ"כ עוד התוס' להדיא בפ' נערה שנתפתתה דף כ' ע"ב וכן הרש"ם פ' מציאת האשה נבי אי אזלי' בתר לאומלכא לאב לאוסיף על עיסור בכסף דמשיב קצבה בפ' הניזקין ובפ' הנוסח בשפסק לזוכה אמה שנים דקאמר כזוזי' מבכסים משועבדי כו' עכ"ל • ונם הבנה"ת ריש שער ס"ד כתב לאיכא דבעי מיומר דה' שנים בקרא דבר קצוב וכפירש"י כו' ע"ש וע"כ כ"ע לדינא : (יא) אם שלא נתן קצבה לשנים כ"ע מכ"ל להר"ב הא והרי כתשוב' הרשב"ם

שהכיר בית יוסף מהודש ר' יחיאל לחלוק איפכא דמי שנתחייב עצמו בקנין לתת לחבירו מנה כל ימי היותו פוסר לו חזן לעפ"י שאין הנכים קנוכות מיקרי קנוב אף להרמב"ם וכן הוא בר' ירוחם כתיב ט"ו ח"ג ע"ב : (יב) וחלקו עליו כו' והכי נקטינן • עיין בתשו' ן' לב ספר ר' סוף כלל י"ב שכתב דמלי המוחזק לאחר קיים לי כהרמב"ם • ובה"ג כתב בתשו' מהרש"ל סי' פ"ב וכסי' קכ"ח וקכ"ד וקע"ו וכן משמע בתשו' מהר"ך ע"ם בתשו' הגיונים לספר ר' סי' כ' ובסבר ג' סס"ו וסי' ל"ד וכ"כ בס' נידוני תרומה שער ס"ד סוף ח"מ ריש דף שמ"ח וז"ל ולענין פסק הלכה בזה כבר הסכימו החחרונים מהר"ן לב ז"ל בח"ח ומהרש"ך במקומות הרבה שלא להוציא מיד המוחזק כנגד סברת הרמב"ם ורבותיו ז"ל וכ"כ הרמ"ה בת' שאינו יודע ראיה לדין זה וכ"כ הרמ"ם בת' שלמדו מדברי לאחרוחי בנות בשעת קנין והיכי דמי כגון שנרשה והרה ופס' עמה לגון בתו שילדה לו קודם שנרשה (כתובות ל' קב פ"ב) ומלא מוקי לה בילדה והתנה עמה לזוכה וקנו מידו שמ"ם דקנין לא מהני שלא בשעת הקידושין מפני שהוא דבר שאינו ברה"כל שם הבשנו' וה"ה בשם הרמ"בן והרש"בא וכ"כ העור בשמם והרי"עבא ובה"ת שער ס"ל

הרש"ל) אף על פי שקנו מידו ' לא נשתעבד להרמ"בם (יב) ' וחלקו עליו כל הבאים אחריו לומר שהוא משתעבר והכי נקטינן (ועיין לקמן סוף סימן ל"ו) :

המחייב

שכ"ל ואין דבריה' נראין לדעת הרמב"ם ע"ם : לדעת היכא שכל מכמי ישראל חלוקי' עליו ובמ"ם בספרי תקנו כהן פי' קכ"ג והרי כאן חולקי הרא"ש והרמב"ן והרשב"א ובעל התרומו' ושור כאן וכן הרא"ם ושור לקמן ס"ם ר"ו ורבותיו של הריטב"א והרשב"א עמהם וכן דעת הר"ן ס' עשרה יוחסין וכן מסקנת ה' המני' וכן נראה דעת הריב"ם פי' שמ"ה ור' ירוחם בש"ו ח"ג ובתב"ן הרמב"ן ובעה"ת אם שכן היו טוענין שלא לתתייב כל אחד במזונות לאבריו ובדבר אחרון לו קנבה וכ"כ הרא"ש והרשב"א שכן עושים מעשים בכל יום אלא כהרמ"ם • גם בס"ם משמע בכמה דוכתי דלא כהרמ"ם (ובפרש בנשין פ' הניחקין דף כ' וכ"ל גבי הא דאמרינן התם דאין מוציאים לאכילת פירות ולשבח קרקעות מנכסים משועבדים לפי אחין קטנים וכן בפ' אנשים אוחזין דף ש"ו ע"ח גבי הא דאמרינן התם והא ת"ל שמואל לרב מנשה בר שילת אמליך וכתוב שבחא ופירי ע"ם וכן בכמה דוכתי בס"ם) ועיין בבעל התרומות ריש שער ס"ד תשובות הרמב"ן שהאריך בראיות לפתור דברי הרמב"ם ומה שהעתיק ר' סוף פעיף י"ח מבעה"ת שער מ"ג ח"ד תשובות הרמב"ן שכתב בסוף אם איש לאוש לדעת האומרים אחין אדם מחייב עצמו בדבר אחיהו קטנ ע"כ לא הועתק יפה כי בבעה"ת שער מ"ג סי' יחיאל בזה ל' אם אישלאום לדבר לדעת האומר אחין אדם מחייב עצמו בדבר אחיהו קטנ ויפטור לדעתם שהרי אינו ידוע מה איזקה אבל אינו אין דעתיהו שזה עמהם ע"כ ובשער ס"ל ליחיאל תשובות הרמב"ן בארוכו' שסתר דברי הרמב"ם בכמה דוכתי בס"ם) אלו דבריו ועליו אנו סומכין בזה וש"ם :

גם מ"ם בב"י וכ"מ ראיה לדברי הרמב"ם מפ' הנזקין (דף ק"ב ע"ב) מדלא אוקמה בילדה כו' אינה ראיה כלל דהא מרינ לאבוחי שהקנין מועיל לאשה ולא לבת והיינו ע"כ שקנו בבת ר' בש' ניסואין ואדרב' המדקדק שם בסוגי' ילדה דמשמע דלא כהרמב"ם :

גם מ"ם בספר גידולי תרומה ריש דף שמ"ח ראיה לרמב"ם מרש פרק הנזקין כי פרוך אתבכיתן דהנזקין אם הלאה ופסקה עמו כו' ל"ל לתרוצי בשטרי פסיקתא לומא כי היכי דל' ' '

ל הריטב"א מהירושלמי ג' סס מתשמה לא לחרים לי לחפצי לזון לוכו' אכית לא לא ע"ל ע"ל ע"ל

דאותפין ארבה ליולך לגמול כו' ע"ש: יד ואם אבה הכיתון אינו חייב בהרפואתו ואין מחלקין בזה כמו שחלקו בשותפין ל"ס קנ"ו וקע"ו בין רפואה שיש לה קבע לאין לה קבע ובין חולי לבא לו בחוכם או בפשיע ע"ש בסי' קע"ו והרי"אק בת' (והביאו לבעו בח"ע בס"ם קי"ד) שם חילוק בין מי שבתפרנס בתחלי כ"ד לשלא בתפרנס בתחלי כ"ד ע"ש:

טו כל ימי חייו אם בל זמן שבריך משמע מדלא קיבל וכתב משמע כל זמן שבריך (ולוחש לומר דכ"כ מהו' לבשתפק בו אי משמעתו כל ימי חייו אם כל זמן שהוא בריך) אפשר לומר דה"ק אם בגלר לו כן בשעה שבריך בתמ' דעתו היה כל זמן שבריך. ואם בדל לו בשעה שאינו לריך אז דעתו היה אבל ימי חייו וכ"ע: טז וי"ל דאם קיבל עליו לזונו בת' אז' ולון לוק' והי' לשבה בפטר בשבת ק' בגדלו ע"ש בתשובת הרי"אק דבשאל על מעשה שהיה כן וכת' אם שעם בגדו משום דהמ"עה וכת' שמה"ש קבל שפטרו ליחיד ממם סתם וחזרו בהן בשעה שלא קבלו לו זמן לפטור דהיין עמהן דאחר שהוא היה חייב ליתן עם עמהן רק שבא בשעה שפטרוהו יכולין לומר שלא פטרוהו כ"א זמן מה (וכתבו מור"ם לקמן בס"ם קס"ג דוכולין הקבל לומר שלא פטרוהו אלא משבה ע"ש) והביאו הרא"ש אם לאוה לבריו וא' מהראיו' הוא דאפילו לגבי גבו' אמרינן כן כדאמרינן בפ' בתרא דמכתו' דבל שאלם בודד להבית בדבה משנו שאנו הולכי' אחר בדבה הקשבה שאלם מבית מחתו המין ע"ש. ובלאר מש"ם דבל' פלונת' כתב מור"ם השני י"א וא"ז הבי"א הראשון דהמקבל עליו לזון חבירו סתם בל זמן מישמע. הוא דעת הרשב"א. והי"א השני דבטל בשבת ק' הוא דעת הרא"ש הבי"ל וכן מוכח מה"ם ס"ו והל"מ כאן ובת"ע בסי' קי"ד ע"ש. ולא. כעי"ש דכתב דל"ק דל"ק הי"א השני דבשבת ק' סני אלא משום דאמר בסוף דבריו או יתן"ק זהו לשבה דמהשוכיר לשבה לא מתשב קיבל עליו לזון סתם דו"ק דהא בפטרוהו מתם ובקיבל עליו בדבה הבי"ל היה הפעו' והקבלה סתם ואפ"ה כתב דסתם כזה כוח על המעש ומשום שם שלשתן יחד וכבי"ל. וגם בשאלות הרא"ש שם מייתי פלונתא דרבא ורב אזי דרבא אמר סתם הוה לעולם ורב אזי אמר אפי' ליום א' ושיש פוסקי' כרבא ויש כרב אזי ע"ש והא דכתב בהגי"ה מרדכי וכתב מו"רם בהגי"ה לקמן בסי' ר"ל ס"ד בשאל ידור פלוני בביתי סתם לאפילו שעה א' במשמע נראה להמה ג"כ מה"ש דבל שלא קבע זמן אבל לומר שדעתו לא היה אלא לשעה א' והמע"ה. והא דפסק כאן דבפטר בשבת ק' ומשמע דשבת ק' עכ"פ נריך לזונו הוא משעם דגילה לעתו דשבת א' דוקא לזונו אבל אמר אי יתן מאה זהו' לשבה. ולמד מזה דפליג אהי"א קמייתא פלונתא דאונתא דהוא ס"ל דלריך לזונו בסתם כל ימי חייו ונהרא"ש ס"ל דבסתם אפי' בשעה א' אבי דומי' לדירה ובפטרוהו מתם סתם לבת' מו"רם בל"ס קס"ג דבפטר בשבת ק' הא' בל שבת ק' בפש' בדא' דלא אבל ענין אחרי דא"ל ק' מבל' לאו"ס הא בין לאותו דין למדו מתשובת הרא"ש סתם וכתב דהדין עם הקבל ושיכולין לומר שלא פטרוהו כ"א זמן מה וא"ל דסתם זמן אינו פחו' משנה דא"כ בדירה כמי ולמה בת' מו"רם והוא מהגמר' דבפטר בשבת ק' ובבי"ל. אלא בראה לאו"רם דבתב דבפטר מתם שבת ק' אחרי מתם פרטי דומיה לתם לאחרי אם בתשובת הרא"ש דקאי אם אמי שפטרוהו מתם דגלגולת דהוא אינו נגבה כ"א פעם א' בשבת. א"כ במקום שנוכין מם דבל השבת בפעם א' בן בראה בריאור בדבי מו"רם מ"ש בתן ובס"ם קס"ג ובבי"ם בת' מו"רם הוא ע"ש מ"ש הרא"ש בתשובה הבי"ל דלמד מינהו מור"ם דין המקבל עליו לזון לו לבטל מתם ובבי"ל ואם בן ק' דלא הי"ל למור"ם אלא בתמ' לבתו לבטלו אם לבתו לבטלו אם לבתו לבטלו אם

צ טור סעיף י' וי"ח כ"כ בה"ת בשער ס"ד ק"ל למה כן מדלא שכחן דמשעב' לחוכו מה מיקנה כמ"ש לעיל סעיף ח' ר' וביאר שם לף על גב דלתי' לי' הודקה מחייב דלא גרע מערב דלא מקבל מידי ומשעבד בפשיה בקנין אמילו לאחר מתן מעות ש"ם ומם בשם תשוב' להרי"ף ת"ל שון הטור הרי הם פירו' ונקנים

לקמן בסי' ר"ז ובא"ע סי' כ"ג ע"ב : כ על התובע להניח לקיה בלה היה לו בשעת מיתה והיינו דלא כת"ם כאן וכסי' קי"ב

שלוו מאחד (ועיין כאן בעזר סי' קי"ד סעיף ז'): ן המחייב עצמו (יח) בר בר שלא בא לעולם' או שאינו מצוי אצלו חייב אע"פ דאין אדם מקני דבר שלא בא לעולם יח (יט) ה"מ כשהקנה לו בלשון מכר או בלשון מתנה (כ) ואפילו כתב לו שעבור על שדה (כא) או קבל אחריות על כל נכסיו יט (כב) ואפילו נתן לו משכון אינו כלום (כג) ק אבל בלשון חיוב כגון שאמר הוו עלי עדים (כד) ר שאני מתחייב לפלוני בכך וכך (כה) חייב (כו) והוא שקנו מידו ראובן שהוציא שטר בקנין על שמעון שכתוב בו (כז) מחמ"שנתתי לו ק"זהובי ושעברתי לו כל נכסי לגבות' מהם (קכ"ל לא שעבד עצמו להתחייב) (כ"ז) ושמעון שבשעה שכתבו על עצמו לא היו בידו ואין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אם הזהובים שבשטר הוא מטבע שנושאים ונותנים בו אין משבע נקנה בחליפין ואם אין נושאים ונותנים במדינה באותם הובים ת נקנים בחליפין אלא שצריך שיהיו ברשותו בשעת קנין ואם אין הדבר ידוע שהיו ברשותו כ (כח) על התובע להביא ראיה:

פנה

לא כתב על שלמנו לא לחפוקי שיתחייב לזונו כפני עצמו במקו' אחר אם : יח ה"מ כשהקנה לו בלשון מתנה עיין לריפה שהקדקתי מדכתב בלשון כו' מ"מ כשהקנה לו בלשון מכר אינו מתחייב לזונו ומשום הכי אם כתב הרבי מחייב בפני ליתן לך כו' אף שהוא מתנה והוא דבר שאינו מצוי בידו אלא בגופו שהוא בעולם והבאת ראיה עוד לפי' לזה ע"ש ולפי' לדעת האומרים' דאם קנו ליתן לו אחר לא קנה דה"ל קנין דבדי' וכמ"ש מו"רם בשמו לקמן סי' רמ"ה ס"ח מ"ת בזה שחייב בפני ליתן לזה בכל מודי דקנ' וכן מ"מ מהנ"ה מו"ל שכתב בשמו' על שטר שכתו' בו מתת' שכתתי כו' ז"ל תב' לא שיעב' עצמו להתחיי' עכ"ל דמשמע הא שיעבד עצמו להתחיי' היה חיי' אפי' בל' כתתי אף שלמ"ל זה נתתי הוה כמו אתן וק"ל ועל"ד וזוק : יט ולפי' נתן לו משכון אינו כלום כו' הטעם שפוכ' בהעור לכל להקנין אינו לא זולת המשכון גם המשכון אינו מועיל לו כלו' ועל כ"ז בזה אמרינן מה אין כאן משכון כאן אם לא אל"ל קנ' לך מנוף המשכון כך וכך וכ"כ

(כג) אבל בלשון חיוב כו' עיין בתשו' מהר"ל שנן סי' כ"ג : (כד) שאני מתחייב כו' בלומר שחייב בפני ולפי' לדעת האומרי' לקמן סימן רמ"ה ס"ח בהג"ה דאם קנה מידו ליתן לו אחר לא קנה דה"ל קנין דברים מודים כאן שחייב בפני כ"כ הסמ"ע ס"ק י"ח : (כה) חייב : מיהו מיינו דוקא לגבות מהנכי תכי לבל לגבות מהשעבדי אף שכתי' לו שטר ע"ז לא מהני לפי' הוא דבר קטוב כגון שכתב לו בית זה לו אחריה מלבא לחי מחייב ליתנו לך דהיינו אלא הוה בעולי' בשעת כתיב' אין קול יוצא לאותו כתיב' כן מתבאר מדברי רש"י והתוס' פ' המזקין סוף דף כ' להפוסקים דפסקו כמ"ר שאין כתובין והבאתי לדבריהם לעיל ס"ק י"ב אבן לבמה"ש ומייעתו שהבאתי שם מהמע דטוקף בדב' קטוב כשאתחיי' עצמו בשטר אף אלא הוה בעולם וע"ש ודו"ק : (כו) והוא שקנו מידו מלא שהמתבר הוליה כן מבעה"ת שטר ס"ד וכן בשם בסמ"ע אבל לפעד"ב דבעה"ת לטעמיה לזיל דס"ל שם בסוף שטר ההוא מבוחו כ"י לעיל ס"ם ס' דאי אפשר לאדם להתחייב בדבר שאינו חייב אלא בקנין ולא מהני אחם עדי אבל להרמב"ם דפסק דבאחור אחם עדי חייב ה"ל הכא כיון שאחר הוו עלי עדים שאני מתחייב כו' חייב אף בלא קנין וא"כ קשה על המחבר לעיל דיש סי' מ' פסק כהרמב"ם וכאן כתב והוא שקנו מידו ואפשר ס"ל להמחבר הבדבר שאינו בעולם או שאינו בדשותו לא מהני הוו עלי עדים לכ"ע אבל לא מסתבר לי לחלק בכך ודעת המחבר בל"ע : (כז) מחמת שנתתי כו' בתשו' מהר"ם כהן ס"ב סי' ע' ובתשו' מהרש"ל סי' ש"ע : (כח) על התובע להניח לקיה : בסמ"ע ס"ק ד' הקש' מלקמן ס"ם ר"ן ודקק בזה ולפי נראה דשלמו אם כיון דהמשלמי' הם בעין אחרי' כיון שעתה

שורי זהב

בלה"ע סי' כ"ב הפוסק משות לבתו אם לבתו ועי"ז מוותה פלגתייהו דרש"י ור"ת משמע דלפי' בפוסק לבתו בסי ס"ל לר"ת דלא זכה והיינו משעם לומדל' כחיוב ולא הטעם דקדוק הלשון ולפשר היה לקיים דברי הרב ז"ל מלה הענין לא מלה הלשון בכדוכיה הוה דאחרינן לא זכה הבעל בדברים הללו אלא שיקרן מתנה לבעל אלא להבת והוה מקבל עליו אחריות מה"ם לא זכה בה כ"ו אלא הנשו לידו לאחרי מוזות וכיוצא שעיקרן מתנה מיד אכוסם זכה אלא אחדברי הרב שה"ר מזרחי ברא"ז מזרחי בסימן מ"ו נראה קצת דאין לחלק בזה אחרי כתה יגשות יגע לחחויק החתן בחתנו' שכבר בלי לידו ומשעם מוחזק ולפשר לבריחת המילתא נקיש התם מוחזק כדי לבחום פי הפוסקים כנראה מתשובתו ונם הוה ז"ל עילה דעתו בחוה התשובה לחלק בין מתנה לבדוכיה מעשה הלשון • אחרינן מ"ם הרב רמ"ה שם דתף כאב הפוסק לבנו כמו אחרינן דעתי' אלא כתב אלא עלחת מיהנה בנו א"כ אין לחלק בהכי אחרי הלב הכותב לבנו מתנה נמורה היה וזוכה בה מיד בכל מבל וכבר תפס עליו הרב בעל מלקת מחוקק שם ובספר בית שמואל לא תיקן כלום כי מ"ם דהרמ"ה מבבר דבפשיה אחחר היה נוטים קצת אלא דמו לדברי כי אוכל' לדבר וקבל' עד מחקום הנה' זה אח"ז בענין בתקנת ר"ת והקבלות • ואיך מיהו' בל"ע דיבו של הרב בס"ז ז"ל אמת מתרי שעמי חדא הספרא גדול יש בין בדוכיה לזוכות דבדוכיה יש מיהו בין שעת הכתיבה לשעת מיתת הבת דבשעת כתיבה אחרי הוה חייב בחרויתן ונם מיהו יכול לחכרם משום שבת ב"ה ובשעת מיתה הוה בא לירש את הכל בזה שייך לחיות' כיון שבשעה שהוה בא לזוכות בנכסים אינן ברשותו לא זוכה לדעת' דהכי לא כתבן הלב לחפוקי בחזוכות ומתנות ובכוכה בהן שבבר משעת הכתיבה זכה בכל מבל מהוכי תיתי לחפקיע מתנו בשעת מיתת הלשה מחון שבבר זכה בו זכויה נמורה ולא בבכוכיות כלב לבנו לא שייך הלי שעמת הלעיל מ"מ בבנה גדולה וכבוה היה לע"ד • ועוד דמתני' ר"ם הבוחש לת אלשה הוה מייעתין ועוד כיון דדינא דר"ת מידוע הוה אף בבדוכיה נופס אחרינן הבו דלא לוסיף עלה ודקא בבדוכיה אחרו לבבל יש בדוכיה אחרינן דעת כל אדם שנה לחפוקי זה ולא אין הבלל להוסיף אחרינן בענין יפה כתן ונם הוה הפסד מרובה מבא"כ בחזוכות ומתנות ובקל יש לחלק בדיני אומדנא כמ"ם התום' בכמה דוכתי הבה כי כן תבנא לדיבנא והדין דין אמת כמ"ם הרב בע"ז ז"ל ה"ה ע"כ הגה') וכן לשון הברייתא שם בפ' בערה שבתפתה כתב לה הלב כסות וכלים שתבא לבית בעלה בזה דוקא אחרינן אומדנא הוה דוקא שתהנה הוה מזה כיון שעיקר הבתיב' תתיחם על אמה ובשביל זה מקבל הבעל בל"ב אלה מבא"ה בחיוב חזוכות ובקרה שהלב נותן בחתנה לזון לו כדי שיבא פלוגים כיון שבבא בל הכתיב • אוב כשזכיתי לדאות השמעת' דבדוכיות תתנים עיונתי בבוגיא אלבינא דר"ת שהעיקר לבבנן דר' כתן דס"ל דלא זכה החתן בבדוכיה הייכו מעשה בהיכו הלב פסיקתו אינלו בהבסים עם בתו מבית אביה לבית בעלה מה"ם לע"פ שבבסה כל זמן שהמוסר מבית אביה לבית בעלה לא אבה וע"כ מלינן בתר אומדנא דבבנן מדהו מחוסר זה המעשה להנתן • מחוסר מעשה דר"ת בן עזריה התם שהמוסר בנסה לחוסה ול"כתן מחלק בין מעשה ההבלה למעשה דבסיסה מלא לפי הבלבה דקי"ל כרבנן דר' כתן דלא זכה החתן דוק' כשהמוסר דבר ר' מחה שהתנה הייכו הבלת הבסים ברשות הבעל וא"כ לענין חזוכות בת אבתו לשם לא מחוסר מידי אף דבתנרשה הלם אח"כ מקוייב לזונה וזה כרור ולמת נמור וע"כ נראה שבריך לשלם תלוי כלתו בחזוכות ודוקא לפי הדין •

סעיף ו' ועל התובע להניח לקיה עיין בסי' ר"ן ול"פ דבוסקתי דיש בזה דעות תלוקות וע"ש לבלבה • שם דרוראי נתן באופן המועיל ולא"ו

קי"ב • גם מוה"ר לא כתב שם כלום רק כתב ז"ל ועי"ל סי' ס' סעיף ז' עכ"ל וריחוז לזה שכתבתי לכאן כתב היכך מ"ש שם • וכ"ל ליישב לכאן לחירי דהכתבע טוען ברי שלא היה לו התובע בשעת הקבלה מ"ה אחרי דעל המוציא להביא ראיה משא"כ בס"ם ר"ן דשם כתב דטוענו' היורשי' אחר לאחר מכאן לקחם וכמ"ש שם מ"ה אלינן בתר שעבוד ברי דתובע ואחרי' כאן במלוה ולכאן היו ולף דבסימן קי"ב לחירי נ"כ ביורשים ושתם יורשים אין שעבודם כחלי דאבנה בברי ונם פתיחתו כפירוש דמי לחירי גם בשאר דומיא דבבא דלפני זה לחירי גם בטוען הלוקח שאר וכמו שכתוב בטור בהגהת י"ל דשאלי אתם בסימן קי"ב לחירי בקרקעות ובקרקעות לא שייך לחיות כאן כיון כאן היה לקרקע בתקוייה עוחדת ולף שיבלה מרשות לרשו' מקוייה לא תוות • ודוקא בשטלטלי' הנמכרים בבית בעליהן בהן כתב שם בסי' ר"ן כאן בתלוה בבתו כאן היו גם בשעת התכה וכאן לף לחירי בשטלטלין מ"מ כיון דטוען הכתבע ברי המע"ה וכנ"ל ולוק: כא ואחר זמן כתב לו אשר כו' פי' אע"ג דקי"ל דבהלוה אפילו לא הוציאה עדיין כיון דמלוה להוציאה בתנה ה"ל כאלו כבר הוציאה ואין כאן דמיס לקחות בו נוף הקרקע וכמ"ש הטור לקמן בסי' ר"ל כשם הרא"ש מ"מ כאן קנה בתשכון אחר הוציא כיון אלא בא לקחות נוף הקרקע אלא לאכול מחכה הפירות עד שיתן לו דמיו ל"ל כמלוה ע"מ ונתן לו דמיו עור ע"ש: כב אשר בקנין כו' עד"ר שם כתבתי דבדאה דחירי דלא עשה לו קנין בפני עלמו אלא ר"ל שכתב לו אשר קנין ולאחוקי אשר ראיה ובשאר לחוד אינו קונה עד שיתן נ"כ דמי הקנו' אם לא בשוכר שדה אבני רעתה וכמ"ש הטור והמחבר לקמן סי' ק"ן ובק"ח ע"ש ומ"ה הוצרך לכתוב דאם"ה זכה בזה בתשכון' דאלו עשה לו קנין סודר בפני עלמו בשטח דקנה ואפי' נוף השדה קנה ומ"ה דקדק הטור וכתב בשאר ובקנין ולא כתב קנין ואשר שהרי קנין נמור הוא קודם לשאר וק"ל: כג ואם בא לו לחזור לאחר כו' פי' דאע"פ דהמוכ"ס ס"ל לאחרי' וחזר ואחלו מחילתו אחיל' וכמ"ש לקמן בסי' ס"ו אחרי הכ"ל דמנו' שט"ת מעולם לא היה אלו ועיין בטור: כד ה"נ שיכתבו הערים האשר בשם שמעון אך שיתבו האשר כו': כה לין כוסין אותו ל' הטור דל"ל לא יקר' דיבך בעיבא ולא זילות' דיבך בעיבא עכ"ל ור"ל שם לו זילות' בזה דבדאה כאלו לריך לאחור האשרותיו: כו ואפילו הוזה לו שמעון כו' לשון הטור דהרי לא נעשה מעשה שיתקיים התנאי ע"י מעשה כ"ש אחר כן עם הלוה דהלוה נעשה על תנאי זה וה"ל דומה לבאחנות ולאל תפרעני אלא בעדים דמהני בשהתנה בשעת הלוה וכמ"ש בסי' ע' וע"ש ור"ו: כז אפי' לא פי' דבריו אלא אחר לעדים כו' כל' זה כתב נ"כ הטור ושם כתבתי דה"מ אם אחר כן בלוה אע"פי אלא פי' דבריו אלא אורחא דעלמא בקש דכל שאחר כן בפני עדים מסתמא אינו מפרשו כדי אלא להשביע את עלמו דאל"כ מתחל' מאי אבר לכתבו ע"ש שמעון משא"כ בשאבר עם

אא אבל • אם אחר אינו נותן לא קנה וכמ"ש הב"ח ב שמ"ז כ"כ בה"ת שם ג וכ"ל שם בה"ת דכיון שהיה שם קנין ובקנין בקנה בחליפין מהא דאחרינן בכולהו קנו לבל מאשה (קידושין דף ו' ע"ב) דלא אחרינן מלוה להוצאה בתב' וכשם שאין המלוה קונה כך אין השעבוד אלו כדאחרינן מנה אין כאן משכון אין בזה שם דף ח' ע"ב ד שם ושם בשער כ"ל ה וכיאר שם שלא הוצרכו כתיב' ומסיר' לא לאי אנא לזכות מחוכו אמי אלא היה לו בו שום וכו' על עתה ז כיון שיש כאן מסיר' והולאה ז שם ושם בשער כ"ב לאלוהו מבריתא הלוקח שדה לשם תבוא אין כופין וכו' ב"ק דף קב ע"ב וכדמפר' לה שם בגמרא ובריש דף ק"ג ח ומש"ה הטעם שהרי לא עשה מעשה שיתקיי' התנאי ביניהה' שם בגמרא

בעתה כאן כמלוה כאן היו תמא"כ הכ' שהמשבע אינ' כשין: מיהו קשה בהך לשם ר"ן מהך דלקמן סי' קי"ב ס"ג • ומה שחלק בשמ"ע בין משלטלי לקרקע לא נהיר' גם מכ"ל להמחבר לחלק בכך והעיקר לדינא דלקמן הוא מתשו' הרשב"א המשמן אל גחוני' והם דברי הגחוני' שהביא הטור לקמן סי' קי"ב וא"כ לפי מאי דקי"ל לקמן סי' קי"ב בהגחוני שם ה"ה לא קי"ל כהך דלקמן ס"ס ר"ן וכ"כ הב"ח ס"ס זה להפוסקי' סותרי' זא"ז ולעולי' על המקבל להביא ראיה וכן עיקר: (כט) לשבת הרי"ף וקת הכוותא (עור בשם הרי"ף) מיהו כל זה (כט) לשבת הר"יף ונקת רבוותא אבל רבי' חו"ק' על זה וס"ל דכל הלוה אמר לפלוני כך וכך הוי הודאת בעל דין וכתלה עדים דמי ואין מדקדקים כולה כתן בתלה אמרינן שהודה אמרינן (ל) דולאי נתן בחופן המועיל ונקנה מקבל המתנה (עור בשם הרא"ב והר"אם מוף כלל ל"ו ותוספות ריש פ' אף על פי ועיין בב"י:)

ז. ב ראובן הלוה לשמעון מנה כא ואחר זמן כתב לו כב (לא) שטר בקנין מחמת שלוחתי מפלוני כך וכך ונתחייבתי לו בהם משכנתי לו קרקע פלוני ג זכה במשכונה:

ה (לב) ד ראובן הוציא שטר שלוה שמעון מלוי ושעון ראובן שלוי היה שלוחו וכתב השטר על שמו ולא הקפיד עליו ושמעון טוען לאו בעל דברים דידי את (אחר שאין לך הרשאה מלוי) (טור) אם הורה לוי לראובן ששלוחו היה (לג) אם אינו חב לאחרים בהוראתו ה כופין את שמעון שיפרע לראובן כג ואם בא לוי למחול לשמעון ו אינו מהול:

ט ז ראובן הלוה מנה ללוי ובשעת הלואה אמר ללוי כד שיכתבו (העדים) השטר על שם שמעון אך שיתנו השט' ליד ראובן וכשתבע ראובן מלוי בזמנו טוען לאו בעל דברים דידי את הרין עם ראובן (לד) ואם תבע ראובן לשמעון שיעשה לו שטר מכר מהשט' הזה שנכתב על שמו כה אין כופין אותו כו ואפילו הורה לו שמעון שיעשה לו שטר מכר יכול לחזור בו אבל אם אמר ללוה בשעת הלואה על מנת כן אני מלוה לך שתעשה לי שטר בשם שמעון ולכשארצה אחזירנו לו עד שמי כופין אותו על כך כז אפילו לא פירש דבריו אלא אמר לעדים בפני הלוה עור שטר אחר תכתבו לי על הלואה זו מחייבין אותו

קי"ב ס"ג בהג"ה שכתב אמי כותן לריך המקבל להביא ראיה שהנכסי' היו בידו לאותו שעה וכן פי' הב"ח וע"ש: (לא) שטר בקנין כו' קנין הוא לאו דוקא דאפי' לא עשה לו קנין בפני עלמו דינו דינ' הכי מ"ע • ועיי' בתשו' מהר"ם כהן בפר ב' סי' מ"ע: (לב) ראובן הוציא כו' דין זה כ"ע דמסתבר' כהאולקי' בבעה"ת ונהו דמ"ש האולקי' דהך דאיסר גזורת מיירי דוקא בא"ח ולא בבריא לאיתא וכל הפוסקי' אולקי' ע"ז מ"מ כאן יכול להיות דהדין עמהם דכיון שכתב בשטר שעל שם לוי מ"כ מתנו של לוי היה ואע"פ שלוי אלוחו של ראובן היה מ"מ כיון דמעות להוצאה נתנה בעבור שמעון לזה של לוי ולוי לזה של ראובן והוא שערא דלוי הוא ולא מהני הודאה דילי' עד שיקנהו לו בכתיב' ומסירה ועוד דאפי' אומר שבאותו היום שעשו אלא יכולו המעות מבאותו כלל וכנון הך דלקמן סי' ס' דעי' ה' ק' י' ז מאן ליתא לן דלוי נאמן בכה"ג כיון שהשטר בבר נכתב על שמו והיינו אלא מלינו בשום מקום בפוסקי' הקנה לשטר רק בכתיב' ומסירה ולא הוכר שיהה לו שהמעות אלו היה ואע"פ שי"ל דשם מדברים בס"מ כשידוע שהמעות מתחלה של בעל השטר היה מ"מ לא ל"ל לבתוב בכל המקומות ובל"ע. בתשו' מהרש"ם ועיין סי' ס"ד ומ' קל"ב ובתשו' מהר"ן ן' שמון סי' קי"ב • (לג) אם אינו חב לאחרים כדלעיל סי' מ"ז ע"ש: (לד) ואם תבע כו' אין כופי' כו' ומהרש"ל בת' פס' הגות"ל קמא סי' ל"ג שאריך ליתן טעם לדבריו אחל"כ כופי' אותו על מדות סדום וע"ש ועי"ל סי' קס"ד

ק"ב

טורי זהב

ולפ"ז א"ל לחלק בין מקום שבוטלין ונותנין בנכסי' לאפי' במקום שבוטלין כו' אמריכן דזיכה לו ע"י אחר זה מהני אפי' בתנבע וזהו כוונת הלאב"ד בדברי רבינו הטור:

סעיף ח' אם אינו חב לאחרים משמע אם יש עליו חובות לאחרים ואין בידו לשלם אינו נאמן לומר לעיקר החוב הוא של ראובן כיון שחב לב"ח ותמוה לי מאור לאף אם יאמר לעיקר החוב של לוי מ"מ לא יתבלמו בעלי חובות של לוי לזה השטר בלה בשטר ביד ראובן ומהי לאין לו כח לגבות בלא כתיבה ומסירה מ"מ גם לוי לא יוכל לגבות וכל אלין השטר בידו לאין שמעון חייב לשלם לבעלי אף אם יתן לו לוי שוכר כיון שהשטר ביל אחר כמ"ש בב"י סי' פ"ו מחול"ו ולפי גרסת הטור כאן ניחא שכתב אם הוא"ל ואינו חב לאחרי' ומשמע שדבר ברור הוא שאינו חב לאחרים דאין בעלי חובות יכול לגבות מזה כמ"ש וכ"ה הלשון בתשובת הרא"ש כמו בטור והמחבר לא דק כאן בהעתקו' לשון זה שכתב אם אינו חב וכו' כאלו הוא מוציא אם היה חייב וזה אינו וכפי' פ"ה סעיף י"ח תמצא פי' לזה בדברינו בס"ד (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה מצאתי בסה"ת שער ע"ד וכו' עד לגבי דזיכה מהני וכו' ואם דוחים לאוי' זו דוקא גם הרמב"ם מודה להיכא דהוא חוב • כבר עליו כגון כאן אקינבל המוכר עליו לאחריות פי' ונכנס משא"כ היכא דמחייב עצמו עוד בדבר אחר אינו קונה כזה ס"ל להרב דאינו מהני ובזה ניתישב כמה קושיו' הרשבו'

ס"ב • ועיי' בתשו' מהרש"ך ס"ב סי' קע"ד : (לה) שטר שהיה כתוב ע"ש לראובן כו' שמנהג הקהל היה לכתו' על היחיד ולכך הדין עם הקהל כן כת' הסמ"ע ס"ק כ"ח דמוכח מתשו' הרש"ם שם והשיג על הע"ש ע"ש ולי"ב עיקר כזה כתב"ש

אותו לכר"וב שטר אחר על שמו כח (לה) ע שטר שהיה כתוב על שם ראובן כט (לו) וכתוב בסופו (קודם חתימת העדים) ואלו המעות הם מחכירות הקהל וטוען ראובן שפיון שכתובים על שמו שלו הם שהקהל נתנו לו שטר זה על מעות שהיה לו אצל הקהל והקהל מכחישין אותו הדין עם הקהל :

• שמעון שהיה חייב מנה לראובן ונתפשרו ביניה' שיעשה שמעון שטר חוב לליי מעשרים דינרים ° ואח"כ עשה ראובן (לשמעון) שטר מחילה מכל חביעת ממון ל ועכשיו טוען שמעון שכיון שלוי לא הלוהו אלא ראובן כיון שמחל לו כל תביעת ממון גם זה בכלל (לז) הדין עם שמעון :

יא כ המלוה את חבירו ע"ל משכונות קרקע וצוה לכר"וב הקרקע בשם בנו הקטן ועכשיו טוען הלוה למלוה לאו בעל דברים הוא ידי את לא (לח) אין ברבריו כלום :

יב ל אשה שטוענת על הקרקעות שהניח בעלה שחצים שלה ממעות שנפלו לה מבית אביה והשטרו' כתובים בשם שניהם לב (לט) הדין עם האשה ואם כתובים בשמה לבד והי' טוענת שכולם שלה כולם ת :

סא כמה דינים מענין שטרות • ובו י"ו סעיפים :

א ל קהל שתקנו שלא יועיל שום שטר אם לא היה מכתיב יד סופר העיר ב (א) אין בכלל זה מחילה שמחל ראובן לשמעון ג וחתום עליה ראובן

עם הלוה דהלוה היה יודע החתם שהמעות על הלוה הן שלו וגם מסתמא מפרש ולומר שטר אחר תכתוב על מחי : כח שטר שהי' כתוב ע"ש לראובן כו' שמנהג הקהל היה לכתו' על היחיד ולכך הדין עם הקהל כן כת' הסמ"ע ס"ק כ"ח דמוכח מתשו' הרש"ם שם והשיג על הע"ש ע"ש ולי"ב עיקר כזה כתב"ש והסמ"ע לא הבתיח ל' תשו' הרש"ם כהוראתו והמעיי' כהרש"ם שם ולולא דעיקר טעמו כיון שכתוב בסוף ולו המעות הם מחכירו הקהל ומ"ש הרש"ם שמנהג הקהל כך יל' דלרווח דמלתא כתב כן וכן נרש' להדיא דעת המחבר שלא הבתיח זה בב"י ולא כתן בש"ע וכן נראה בדין הכיון לכתב הרש"ם לתיבו בתמן כיון שתן לו כתיבה ומסולה מ"כ כיון דכתוב שהלו המעות הם מחכירות הקהל הרי מוכח שהשטר של הקהל הוא והיתך יוכל זה לטענן שלו הוא בלא כתיב' ומסולה ומה שהקשו הע"ש והסמ"ע לתמתי תיבו יכול לטענון שלא להשבי' את עצמו כתבתי וכדלקמן סי' ס"ה סעיף כ"ב ל"ל דשתבי הכא כיון שכתוב כן בשטר עצמו קודם חתימת העדים דזה ודאי נכתב בתחלה בשעת עשיית השט' וכולי האי לא עבדי שלא להשביע' משא"כ לקמן סי' ס"ה דמיירי שכתב בכתב ידו בעצמו לא' מיתוס השט' כן כ"ל :

(לו) וכתוב בסופו קודם חתימ' העדים ולו כו' גרסי' כ"כ הסמ"ע וכן הוא בתשו' הרש"ם להדיא ולפי זה לא גרסי' בדברי המחבר כך משמעו כך וק"ל : (לז) הדין עם שמעון מיירי בשהתוב עדיין על לוה"ן רק שכתב השטר על שם לוי לחוד' עעם וכן מוכח להדיא בתשו' הרש"ם שם ובשוב הוא לשם מתנה המעות לבני שוב אין לוה"ן וכולל לשמעון ובע"ש וסמ"ע ס"ק ל' פירושו שהשטר לא כתב ליה לוי עדיין ולא היו בריבי' לזה אלא אפי' כתב ליה לוי אם הוא בענין שלא הקנה לו המעות לא שכתבו על שמו לא זכה בו לוי כדלעיל סעיף ח' וק"ל • ועיין בתשו' מהרש"ם סי' כ' : (לח) אין בדבריו כלום • ולריך הוא לפרוע לבלוה"ן שהלו' לו המעות בשם בנו כי בתב' שהי' אפטרופס על בנו בשעת ההלוא' לכך גם אתה כמו הוא אפטרופס שלו ולריך לפרוע לו ועוד ביד הלוה לתבו' אפטרופס לבנו כדתבן מנהו אפי' יתומי' ובנע כ"ש שחיבה את עצמו אפטרופס' ועוד לא גרע מיתומי' שמתבו אבל בעל הבית שיש לו דין אפטרופס בדשיתא בפ' הכיזקין כ"ש המחוק על שלחני של לבנו בלוה הוא אפטרופ' שלו עכ"ל הרש"ם שם ועיין עוד בתשו' הרש"ם שם כלל ל"ו סי' נ' ובריב"ש סי' ר"ן : (לט) הדין עם האשה היינו בחיב' נוסחת ונוחתת בתוך הבית וכמ"ש בסי' ס"ב ס"ק סוזר וכתבו מור"ם ע"ש עכ"ל סמ"ע אמנם בחקור דין זה בתשו' הרש"ם בכלל ל"ו סי' ד' משמע לפי' בנוסחת ונוחתת תוך הבית בשהבעל עצמו כתב השטרות וכמ"ש לקמן סי' ס"ב ס"ק ז' וכ"כ בסמ"ע גופיה שם ס"ק ו' לדעת הטור מ"ע ס"ב ס"ו ובע"כ שהטור הולרך דבריו מתשו' הרש"ם זו וכמ"ש שם • מיהו לענין דינ' כתבתי שם שהעיקר כתשו' הרשב"ש סי' תתקכ"ז שחולק ע"ש :

סא (א) אין בכלל זה מחיל' • וה"ה הלוה בחתימת ידו וכ"כ בסמ"ע ס"ק כ' וכן משמע מש"ס הטו' והר"ב דודאי אין הכונה רק על השטר כולו ופשוט הוא וכן

סא א מכתיבת יד סופר העיר פי' כתיבתן וחתימתן דהו והעיקר תלוי בחתימת העדים וק"ל : ב בכלל דומל בתר טעמא דאמרינן הוראה (פי' בחתימתו) כך' עדים דמי עליה אמעשה כך היה שבשלל הרש"ם על שטר מחילה מ"ה בקטה המחבר גם מזוס לוריחא דמלתא בקט ברוב המלוים אינם כ"ח בשטר שיש בו עדים שיוכל לטרוף ומקבלי מתנה מש"כ בחתימת ידן אבל במחילה אין כ"מ בזה וק"ל : ג וחתום עליה לראובן פי' ולפי' אם הכתב

אמרת עינים

אמר לכתוב שטר אחר לראובן ונתפשרו ביניה' שיעשה שמעון שטר חוב ללוי מעשרים דינרים ואח"כ עשה ראובן (לשמעון) שטר מחילה מכל חביעת ממון ל ועכשיו טוען שמעון שכיון שלוי לא הלוהו אלא ראובן כיון שמחל לו כל תביעת ממון גם זה בכלל (לז) הדין עם שמעון : כ המלוה את חבירו ע"ל משכונות קרקע וצוה לכר"וב הקרקע בשם בנו הקטן ועכשיו טוען הלוה למלוה לאו בעל דברים הוא ידי את לא (לח) אין בדבריו כלום : ל אשה שטוענת על הקרקעות שהניח בעלה שחצים שלה ממעות שנפלו לה מבית אביה והשטרו' כתובים בשם שניהם לב (לט) הדין עם האשה ואם כתובים בשמה לבד והי' טוענת שכולם שלה כולם ת : ב (א) אין בכלל זה מחיל' • וה"ה הלוה בחתימת ידו וכ"כ בסמ"ע ס"ק כ' וכן משמע מש"ס הטו' והר"ב דודאי אין הכונה רק על השטר כולו ופשוט הוא וכן

ג וחתום עליה לראובן פי' ולפי' אם הכתב

שעליו • ע"ש ומש"ר וא"א כתב בר"פ לעי"פ וכו' עד ולי מלוה דלוכם וכו' ולי"ב דמשעם הו"מ שכתב הרש"ם הם ענין זו לוו דהולמת בעל דין בעלה עדים לפי לפי' אין לו והוא הגה על הרי"ף יותר מהגנת רשב"ד ורו"ק ע"כ :

על גוף המחיצה היא מכתב יד אחר אלינו מסופרי העיר ולא מכתיבת יד לאובן וכ"כ הטור : ד רק על השטר החתום בעדים והיינו שטרי הלוואות ואל מקח וממכר שלוקחים עדים המפקיעים קול ויכול לערוף על ידו מלוקחות וק"ל : ה טופס השטר לא הטור שטר שכתוב בו בתחייב פלוני לפלוני כך וכך זהובי' שיתכם לו לזמן פלוני בחלמות ואחריות וכל מה שיו כח שייפה הסופר ותותיים העדים למשה וזה נקרא טופס על זכירה שרשמו לזכרון הדברים שנעשה לפניה' כשעת הקנין כדי לכתוב שטר נאמן ע"י זה כשהיו פנויין : ו דהוי מפי כתבן פי' וכתיב ע"פ שני עדים ודרשונן ולא מפי סתבן אבל שטר הניתן להכתב ולהיות ביד הלוקח לו ביד הלוה התירו חכמים משום תיקון העולם וכמ"ש הטור והמחבר בסי' כ"ח סי' ב' ע"ש ומה' מוה"ר ואי' למאמר שעשו ר"ל ר' למאמר שעשו וכתבו ונתנו לו שטר אלא עומד להכתב ולא אמרי' אף שמסתמא לא ניתן להכתב אלא אישתני דעת לוה זה ולא"ל לכותבו : ז אם יש לו מעלעלי בפרישה כתבתי לאיכו ר"ל שרטוט לאלם בקרקע והמלו' אחר שיש בידה מעלעלין לפרוע מהן ונקראר שטרים' ליגבע ע"ו שאין לה דז"ל מתקת הגאונים דלא תקנו שבועה אלא אמי שאומר אין לי כמה לפרוע כלל וכמ"ש לקמן בטור ובדברי המחבר סי' כ"ט וק"ח כס"ד אלא מפני שכל השונן אין לי מסתמא אם היה לו קרקעות היה זה ידוע מצ"ל במעלעלים דיכול להיות שם מתון בחדלו לו מופקד ביד אחר בכוד מ"ה קאמר דיבר' ע"ז כתקנו הגאונים אחין לו ותנב זה מעלעלין עליו ג"כ אם יש לו קרקע בשום לד : ח שיוכל כל המוציאו לגבות בו בלא הרשאה כו' עיין בתשובת הרא"ש והביאו הטור אמשמע ומוכח ש"ם דאם כתב בשטר בפי' בלא הרשאה פשיטא דגובי' בו בכל המקומות דכל תנאי שבמתון קיים ודוקא אם לא כתב בשטר בפי' בלא הרשאה אלא כתב שיוכל לגבות בו כל המוציאו בזה כתבו כמ"ש המחבר כאן דבכל המקומות מסתמא יכולין לגבות בו בלא הרשאה אם לא במקום שנהגו אלא לגבות בו אם לא כתב בשטר בפי' בלא הרשאה וכ"כ מהרא"ז בת"ה סי' אלא והביאו מורי' בהגהותיו ר"ס ס"ו ע"ש ועי"ש הדברים האלה היה נראה דגם דברי המחבר בריכין ר"ל אבל אם כתב בשטר בהדיא בלא הרשאה אלא ר"ל שטר שכתוב בו שכל המוציאו יכול לגבות בו כוונתו הוא אפי' בלא הרשאה וע"ז מסיים וכתב דאם אין מנהג בו אלא דא"כ ק' דלא ה"ל לסתום אלא לפרש ול"ג : ט בין יהודי בין עכו"ם פי' ולא אמרי' מדלגבי עכו"ם לא אל אל התנאי להא איסור יש בדבר לא יקול ג"כ נבי ישראל אחר המוציאו ועי"ד : י דלא כאמת שרש כו' ע"ל פי' מ"ב מעי' דכ"כ כדי לחיות יד בעל השטר על העליונה ודורשין מתמתו ל' השטר ליפוי כח דבעל השטר ודלא כטופסי דשטרא ע"ל פי' ק"ג דפרשו הטור דר"ל דנכתב לגבות בו מיד ולא שטופס השטרות כך הוא : יא אלא לכל כללי בתחלת עניבת כל' זה הבית הב' תשוב' דבינו הלי בפי' זה פס"ג עיין שם וכלה דר"ל דאם אין יכול עליו לכתוב בכל זכות' אלא דוקא לכללים ועניבים המסתברים לומר שהיה דשתו עליהן שזולתן לא היה נגמר ענין השטר וז"ש בתחלת עניבת שכל המתחייב

(ב) וכן שטר שלא ניתן לכתוב אלא בעדים כתבוהו מעצמן שלא מדעת הלוה לפסול מטעם מפיהם ולא מפי כתבם דאין בכין על פי אותו שטר כלל וכמ"ש ג' ס"ק מ' בתרוכות וכן משמע מדברי הרא"ש פ' גט פשוט פי' ז' ע"ש ונם כדין טופס שטר שניל הסופר שכתב המחבר כ"ל דאין כאן מחלוקת כלל דאע"ג דבב"י ול"מ ובש"ל כתבו דהרא"ש פליג אהריב"ם וכמ"ש הרב בהגה"ה כאן מ"מ לפעד"ב דלא פליגי דהריב"ם מיירי שהלוה נתחייב בפני שני עדים בשטר בתבה ולא כתחייב עצמו כלל איכתוב הסופר רק שהם יכתבו שטר נאמר ר"ל טופס זה שכתבו בספר הסופר אין לו דין שטר כיון שלא כתבוהו ליתן ליד המלו' אבל הרא"ש כלל אל"ז פי' ה' שהעדים יכתבו עליו שהוא מחיוב לעשות שטר מהיום בכל ר"ל וכן תנא יפוי כח שייפה הסופר וקבל על עצמו בקנין כן בפני עדים ר"ל כל שאינו עוז' כן כתיב' העדים פסחים דף עומד במקו' כתיבת הסופר כיון שאמרו כתיבתם ליד המלוה ע"ש בריב"ם וכתבו' הרא"ש ותרא"ש שדבריהם מכוונים כמו שכתבתי מיהו נראה דהרא"ש וריב"ם מיירי שהלוה נוה להם לכתוב שטר שכתוב בו כל אם כן השטר ניתן לכתוב אבל כל שכתבוהו שלא מדעת הלוה פסול מטעם מפיהם ולא מפי כתב' ואין לכין על פיו כלל והעלה עדים כמו לא חשיב ודוק : (ג) בתקנת הגאונים שתקנו בלוה אם יש לה מעלעלים כו' משמע אפילו נוכן בו בלא קרקע בריבה ליגבע ע"ש תקנ' הגאונים אם יש לה מקום בלא הרשאה כן בטור ובתבו' הרא"ש כלל ל"ש מי' ה' ולא כמ"ע ס"ק ז' : הוא מפורש גם דברי הב"ח לא נהירין מ"ש כאן ומ"ש העור לקמן סימן ק"ח אם בתשובות היינו לדיבא דש"ם ומ"ש אם בתרוכות ע"ש : (ד) שיוכל והב"ר וכ"כ לדאה שוה לאים כו' עמ"ש לקמן ס"ס ס"ו בזה : חרשב"א כו' כתב בסמ"ע דהיינו כשכתוב בשטר סתם שיגבה בו המוציאו אבל אם כתוב בו בפי' שיגבה בו בלא הרשאה פשיטא דלא שייך בתשובה מי' מנהג בזה וכל המקומות גובים בו בלא הרשא' והב"ח הסיג עליו תתק"כה דאם יש מקום שנהגו אחין כופים אף כשכתו' בו בפי' בלי הרשאה אלא אחרת בכלל אזלי' בתריה וכן נראה דעת המחבר ע"ל סי' ק"ג סעיף ז' : ח בתשובה (ו) שנהגו במדינה לכתוב כו' עיין בתשו' מהר"ם כהן ספר ג' הנזכר פי' סי' ק"ו : (ז) בכל ליבא' דזכוותא כו' עיין בתשו' מבי"ט ח"ל סי' ק"ל : (ח) אלא לכל כללי בתחלת עניבת כו' כתב הסמ"ע נראה דר"ל דמה שקבל עליו לכתו' בכל זכות' אלא דוק' לכללי' ועניני' המסתברים לומר שהיה דעתו מתחלה עליהן כו' וכ"ל שלא כיון יפה אלא הי"ם אלא בכל כללי בתחלת עניב' היינו לכל כללי דאחריות שמזכיר בתחלת הענין וה"ה אם כתב בו הא נמי נכאמנות שטרא דכן אבל' עלי בכל שטרי כו' אלא בכל כללי דאחרות ולא לכללי דאחריות וכן משמע להדיא בבעל העיטור סוף מאמר ה' דף י"ב ע"ד ז"ל לדבינו הלי מלן המקבל לחתב שטרא בכל ליבא דזכוותא אע"ג דלא ידע ספרא לאקוזקי כראוי כיון דכתב ביה אחריות שטרא דכן הכל כתוב למעלה עכ"ל ודו"ק : (ט) אבל תכלים כגון כאמנות בחלוקה פי' אעפ"י הרשב"א ושכך שנהגנין לכתוב כאמנו' בכל השטרות וכדאיתא בהריטב"א לא מחסכינ' עד דמפרשי דדינא' לא היה דעתו לכתוב כאמנות והיינו הגמרא (דף יג ע"ב וכריש דף י"ד) יש בתשובת הרא"ש שהביאו הטור

ב וכיאר שם כיון שאתם טופס הסופר שכתבו לא הוא הוי כלא כתב ואתם הוא שמעבים בכל יום שהתוקלים עושים כן ג' ריב"ם בפי' ר"י וכ"כ מדברי הרשב"א הרשב"ם ולא הטור דבר' ר"ל דאין כאן מחלוקת כלל דאע"ג דבב"י עושים כן ד' טור וכשם תשובת הרא"ש כיון שאתם הוא הוי כלא כתב ואתם הוא שמעבים בכל יום שהתוקלים עושים כן ג' ריב"ם בפי' ר"י וכ"כ מדברי הרשב"א חרשב"א בתשובה מי' תתק"כה ח בתשובה אחרת בכלל הנזכר פי' ולא אמרינן מדלגבי עכו"ם לא אל אל התנאי להא איסור יש בדבר לא יקול ג"כ נבי ישראל אחר המוציאו ועי"ד : יא אלא לכל כללי בתחלת עניבת כל' זה הבית הב' תשוב' דבינו הלי בפי' זה פס"ג עיין שם וכלה דר"ל דאם אין יכול עליו לכתוב בכל זכות' אלא דוקא לכללים ועניבים המסתברים לומר שהיה דשתו עליהן שזולתן לא היה נגמר ענין השטר וז"ש בתחלת עניבת שכל המתחייב

טורי זהב

סימן סא בש"ע כל המוציא כו' בסמ"ע הקשה דלא אם כתב בפי' בלא הרשאה דגובה בו בכל המקומות ולעד"ב הדברים כפשוטן דס"ל להמחבר כי היכא דס"ל להרא"ש בדוכא בלא הרשאה לכל המוציאו וכו' אע"פ שאין הדין מוציא זה מ"מ במקום שנהגו שלא לגבות בעל הדין ה"ה בדין בלא הרשאה דאם יש מקום שנהגו שלא הוא נגבה בלא הרשאה ולאי אוליכן בתרי' . שם ורווקא שהמוציא היה יגור כו' אזב כ"ל בא' שנתן מחרבי' על עצמו בענין שלא חייב מן הדין רק שהתחייב עצמו במחר' מי זלת ולא"ב הוליאו מי שלא כולל בשעת כתיבת

מתרבי'

כ תשובת הרש"ם כלל פ"ח סי' ח' אם ו' ל גם המחבר כתבו שם פעיף שו מ טור בשם תשובת אביו הרש"ם כלל המזכר תשובה ק"ג וכתב שם שהגו שהכתוב שיוכל המלוה לירד לנכסי לוה יש לפרש על זה שלא יין שם ושם כלל ס"ז תשובה ג' עשם ושם כלל פ"ה סי' כ'

והיינו כשאין ידוע שהלוה ידע שנוכני' לבתו כאמנו' בכל השטרו' אבל כשידע המנהג לו לעפ"י שלא נכתב בנכתב אמי לא הלא כתב הרש"ם והטור כל דבר שנהגו במדינה לכתוב הן בלחמות כו' דעתו שיכתבוהו כמנהג המדינ' וזוח' לומר להרש"ם והטור מיירי כשכתבו כאמנו' בפי' בשטר דהא כיון דתלו שעמא לכל מי שמקנה סודר לכתוב דעתו שיכתבוהו כמנהג המדינ' משמע דאפי' לא נכתב השטר עדיין יש לסוף לכתוב בו בלחמות משום דמכתמא היה דעתו גם על הנחמות וא"כ היאך כת' הר' בכאן דלא מקשבי' בלחמות עד דמפורי' אלא ולאי הר"ב מיירי בענין אי"ל שלא ידע מהמנהג והכי מוכח כמי מת"ם הפוסקים והטור לעיל ס"פ מ"ב לשון שרגילים לכתוב בשטרו' אעפ"י שאינו מתיקון חכמים הולכים אחריו ואפי' לא נכתב דנין אותו כאלו נכתב עכ"ל ובהכי ניחא מה שהקשה בס' נולוני תרומה שער כ"ו דף ק"ך דבדי ריטב"א אהדדי דכתב לבדרי רב בלי דבלחמות אע"פ שנוהגים בכל השטרו' לא מקשבי' עד דמפורש והרי רב הלי ס"ל דדורשים לי' הדיוט (וכמ"ש הטור לעיל ס"ם מ"ב) וכמ"ש הגי' ס"ם המקבל על שמו (וכ"כ ה' המגיד פ"ח מה' שכירות על שמו)

והאריך בזה והנים בקושיא ולפי מ"ש לק"מ דהא דדורשים לי' הדיו' היינו דוק' כשידוע שהדיוטו' נוהגין כן. כן כלפע"ד ודו"ק. ועוד הוכחתי כן לעיל ס"ם מ"ב ע"ם: (י) על הכפל כו' כתב בסמ"ע ס"ק י"ב דוקא בכס"ג אבל עליו נלעם כולי הלי הוי אסמכתא אבל בקבל עליו לעלם בהוכא לא הוי אסמכתא כיון שכתוב לעלם אה שאקשה בד"ת מהך דאם לוכו' ולא לענוד לקמן סי' ר"ז ומביאו הב"ח מיהו אם היה לו בתורה מזומנת לבקנות ושוען שהיה לו ריוח בו אף שכתוב בשטר שנתחייב לעלם כל מה שאפסידו וכמ"ש הב"י בסי' תצ' הרבב"ח והטעם דמנעת הריוח לא קרי הפסד בלשיתא בירושלמי הביאוהו הפוסקים דמבטל כיסו של חבירו אין לו עליו אלא תרעומות ונרע מגרמא בנזיקין דפטור ותו לחי ערב בדבר שהיה ודאי ריוח דלמא אף היה מגיע הפסד כ"כ בב"ח ועי"ל סי' רל"ב פעיף ו' בהגי"ה ומ"ש אם אך מה שנראה מדברי הב"ח דקונית הר"ב בד"ת מיתרבא בהבי ליתא דפשיטא דקונית הר"ב בד"ת עיקרה על תשובת הרש"ם שהוציא הוכחת הי"ל הפסד והיינו שכתב הר"ב בד"ת אבל כאן שאפסידו לא הוי אסמכתא כו' לכך לריכים אנו לדברי המ"ע דהרש"ם מיירי שרוב הוכחת יותר מן הראוי ודו"ק: (יא) אינו רשאי לעבור כו' כתב הסמ"ע דהיינו דוקא היכא שאין מנהג פשוט בעיר לירד בלי רשו' ב"ד ובלי שומא אבל אי מנהג פשוט בן בעי' חזלינן בתריה והכי דייק לשון תשובת הרש"ם בשור וכן פסק המחבר בסימן ק"ו ס"ו בהדיא כו' ודבריו ברורים. והב"ח כתב ח"ל לבאורה משמע דלפי שנהגו בעיר אינו לחוריך מעצמו אעפ"י שכתוב כך בשטרו בשטר כתוב הרש"ם לאינו רשאי אבל אם אין מנהג בעיר יכול לירד מעצמו וקשה דהיאך יכול לעבור על דת לכן כ"ל דס"ל להרש"ם דאפי' לא היה מנהג כמי אסור כו' ולא"ל כמהר"ן כהן שכתב בהפך עכ"ל ודבריו תמוהין דפשיטא דגם למהרי"ך אפילו לא היה מנהג כמי אסור ובמנוחה בדבריו לבדיין רק דקאמר היכא שהמנהג לירד בלי רשו' כ"ל ובלי שומא אזלינן בתריה ובזה דבריו ברורים ומוכרחים וכמ"ש וזה ברור: (יב) דאו יכא הקול והיה להם לנקיות לכתוב שמא נתן לו כתיבת ידו מיד וע"ל

כגון בלמכות בהלוואת לו בטול מודעה בתחלה לא תסכיון עד דמיפרעי (ל"ו כ"ד ח"ח) וע"ל סי' ע"ח פעיף י"ל כ שטר שכתוב בו שיפרע ההוצאות יב (י) על הכפל אסמכתא הוא ואינו גובה:

הגה ואע"ג דכתב כיה דלא כאסמכתא וכו' יג וע"ל סי' ל"ו בדיני אסמכתא' וכל דבר שנהגו בו בני המדינה בשטרות לעפ"י שאינו כתיקון חכמים הולכין אחריו (ל' טור בס"ם מ"ב וריב"ש סימן ק"ה):

ן מ שטר שכתוב בו שיש רשות למלוה לירד לנכסי לוה בין בפניו בין שלא בפניו בלא רשות בית דין ובלא שומא והכרזה יד (יא) אינו רשאי לעבור על דברי תורה לירד לנכסיו שהמלוה את חבירו לא ימשכנו אלא בב"ד אבל אם לא מצא דיין שרוצה לדונו כ אז יש לו רשות לעשות דין לעצמו:

ן ס שמעון שכ"ב עליו לראובן באחר בניסן

טו שנתחייב לו בכל סך ממון עד אלף זהובי' שיורה שמעון אחר זמנו של שטר זה שיש לראובן עליו ויכתוב ויחתום בחתימת ידו בהוראה זו והוציא ראובן כתב ידו של שמעון שהורה שיש לראובן עליו מאה זהובים וזמן כתב ידו בכ"ז בניסן ונתקיימה חתימ' שמעון באחר באייר ראובן גובה מזמן שטרו (יב) ראז יצא הקול שנתחזק שטר של שמעון עד אלף זהובים:

ח ע ראובן שתבע את שמעון לדין ואמר ליה אתה הוריתה

המתחייב כפסו בשט"ם מסתמא דעתו בתחלה לאותו ענין הוה ובכי' ע"ל סכ"ב שם חזר הכ"י להגיה זה וכתב בה דתחות ענינו והיה הוא ונם שם לבסי זה הכיח כ"י ל' דייטא"ם שכתב ג"כ עד"ז ע"ם: יב על הכפל בספרי דטור המדוייקי' כתוב עד הכפל והיה כראה דדוק' בכס"ג דקיבל עליו כולי הלי מחזב אסמכתא וכתו אם לא לעבד אבלם אלפי זוזי אבל כתיב בתם הולכה אין זה אסמכתא אלא אמרינן כיה ג"כ כל תנאי שבמתון קיים וכן מזמע מתשובת הרש"ם נם הכיח' הטור בסי' ע"ח סב"ב ומוה"ם הביאו שם בס"ע בהגי"ה בס"ם ג' ע"ם גם בל"מ כתוב דלא מקרי זה אסמכתא כיון שקיבל עליו לבלם הולאות וה"ל בכלל אמרם כל תנאי שבמתון קיים ותמה על הרש"ם שכתב דה"ל אסמכתא ולפי מ"ם ניחא דלא קרי ליה אסמכתא אלא בתנאי דקיבל עליו עד הכפל דאף אם אירע דהוציא עליו כ"כ מסברא י"ל דלא עלתה על דעתו שיוציא כ"כ וע"ל אסמכתא כתב דכן וכמ"ש בהגמ"י ע"ם ונם עיין בס"ם ר"ל דלא כתב הטור והמחבר דא"ם בלבם לו הוצאה אם לא משנת סירוכו ואילך אלא כשלא קיבל עליו בסירוכ וזו"ק:

יג וע"ל סי' ל"ו כו' פי' שם ומפורש בטור ובדברי המחבר בסי"ק דל"מ כתיבת דלא כאסמכתא היכי דמפורש בטור לו בלקן חזקן דהו' אסמכתא ע"ם: יד היכו דאי לעבור על דברי תורה כו' והיינו דוקא היכא שאין מנהג פשוט בעיר לירד בלי רשות ב"ד ובלי שומא אבל אם יש לו ל"ל דלף דכותבי' כן בשטרות לא היה לעתו אלא כשלא יתנה דיין ובמשקיק אבל לו מנהג פשוט כן בעיר אזלינן בתריה כיון דקיבל עליה בשטר והכי דייק ל' תשובת הרש"ם שכתב הטור כאן שמסיק בה וכתב ו"ל ומה לפרש מה שהגו לכתוב בלי רשות כו' כגון אלא מלאו דיין כו' וכן אינה ומלא הרש"ם בדבריו דיש לפרש כו' ותלא דברים כאלו במנהג ע"ם וכן פסק המחבר בסי' ק"ג ס"ו בהדיא וכתב ז"ל מקום שנהגו לכתוב בשטרות שיוכל לירד לבעלי הלוה שומא כו' אם כתבו שלא לירד כו' אין לירד כו' מוכח מדבריו הא במקום שנהגו לירד דאין לחתות בזה' ע"ל והוא ג"כ תשובת הרש"ם והטור הביאם שם ומכאן ראיה לא"ם בסי' כ"ו בדרישה ובסמ"ע דאם כתב בפי' שידון עמו בדין עכו"ם מפני הזכות שיש לו בדיניהם יותר מבדין ישראל נרוך לדון עמו בדייני עכו"ם אף במקום שם דייני ישראל מיכולים לדונו ולהוציאו מידו והיינו דוקא במקום שם אינו אסור לדייני ישראל לדון בדיני עכו"ם כגון להוציא מידו ממון שעבר עליו השמיטה וכיוצא בו אבל במקום שאין אינו אסור ידונו דייני ישראל בלותו זכות שיש לו לפני דייני עכו"ם מאחר שקיבל עליו וחייב בפסו בזה וע"ל שכתב מו"ם בהגי"ה לקמן ס"ם שם ס"ע: טו שנתחייב לו בכל סך כו' בפרישה כתבתי דנראה דהמעשה כך היה שראובן ושמעון היו שותפים בסחר ענינים והתחייב שמעון נגד ראובן בשטר עד אלף זהו' והיה כתוב בשטר שטר זה נתן לו בחובן שבל מה שיודע ע"פ התשבון שנאחר לראובן בידו ויתן לו לותו כתוב ותחום בתחתית ידו ותחייב לו בלותו כך בשטר זה שהוא בעדים לשטרו בו מהלקוחות. וכתב ואלף זהו' משום שיודע שיותר מזה ולאי אין לו בידו אלא פחות מזה מה שיהיה (ועפ"ר שכתבתי שם עוד פי' אחר) ונשתם' הנאלל מלוה זמן ונתה אם מאי' בנסן מזמן השטר לו מזמן קיומו דכתב ידו שהיתה בח' בחייב דע"י כתבתר כתה היה חייב לו אבל מזמן כתיבת היד בשיטא אלא ישרוף דכתיב' אלא קיום אין בו מתם והביב דיטרוף מזה השטר דמלו היה להם לנקיות לתבוע מלוקח מיד שמעון דהכי

לו

טורי זהב

ממר' כי אין יכול להוציא ממון עי"ז דלא אשתעבד מעיקרא לזה כי היכא דאמרינן הכא בשטר שכתוב בו כל המוציאו כו': סי' אבל אם לא מצא כו' הסמ"ע מביא כאן דאיה דמהני' בלא כתב בפי' שידון בדיני עכו"ם כבר כתבתי סי' כ"ו דהבריס תמוהים מאוד כתב בזה ומכאן אין ראיה דודאי אבל שאין כאן איסור אם עושין מדעת שניהם כגון שלא תשתני בשביעית ע"ז חל הקנין כל שאינהם מסכימים ע"ז בפירוש ומשל"כ בלילך לפני הדיינים עכו"ם שם אינו אסור אפי' אם שניהם מסכימים ע"ז בפירוש ודאי הקנין בטל בזה אפי' יש תנאי בפי':

פעיף ז' עד אלף זהו' כ"ל דוקא בתוכן זה שהוכר עכ"פ סך היותר גדול אם לא הוכר סך כלל הוי דבר שאין לו קצבה ואלא ערוך לנקיות בשטר הוה דה"ל דבר שאין לו קצבה וכן כתב סמ"ע פעיף ט"ך:

בשור

אז יבא הקול (וכ"ם דמשמע מוקדם לכ"ח אלוה אחר זמן הבוא לעניין נביא כבר תרי וכמ"ם בסי' ק"ד) ואין לחם לומר כל זמן אלא כתבתי ע"י כתיב' ידו כמ' חייב לו אין כאן חוב כדור ומ"ה קנינו מקשה מוקדם דמ"מ היה לחם לחכוא מלקנו' שמא נתן לו כתיבת ידו מיד דהא אין לכתיבת יד קול דיחמרו מחכנו לקנות כל זמן אלא יבא הקול דכתיבת ידו וכ"כ בתשובה סס ונס לקיים ב"ד דכתיבת יד אין לו קול למחוך עליו ומה"ש אין עורכין בשטר כתיבת ידו אף ע"פ שהוא מקויים בב"ד וכמ"ם בסי' ס"ט ועפ"ר: **טז** לוי כתן לי משכון כו' ר"ל לוי בקש מחמנון שיאמר לעדים שיכתבו שטר עליו אין שהוא חייב לראובן מאה זהו' ואותו השטר מסרו העדי' לבוי ועשה לראובן מאה שעה ידועה אבל בדבר זה וכדי שיכתב שמעון בעוד אלא יגיע לו היו מזה בשטר כתן לוי ביד שמעון משכון אל הין' שיגיענו יקחנו מהמשכון ואל (ועפ"ר סס כתבתי עוד פירוש אחר): **יז** שמעון כאמן בשבועה לעשור בזמנו דהיה יכול שמעון לומר לראובן לך פרעתי והיה נאמן בשבועה מאחר שאין השט"ח יוצא מתחת יד ראובן גם עתה נאמן לומר לו אתה לא הלוויתני מעולם ואינו סותר בדבריו הראשונים את הלשוני' שאמר לפני העדים אלא מתרן דיבורי' עכ"ל בקיצר: **יח** מפני אלא הוציאו בחיי אביו לבוי פי' שטר שנכתב שנתחייב לראובן לשמעון מכח הוצאת שמעון על כן ראובן לתובעו בו והכן רוצה לפטרו ואומר כיון שאלא הוציאו בחיי אביו ולא היינו משום שידע שמעון שראובן היה יכול לברר שהוא פטול או שהוא פרוע:

יט אין השטר נפטל בכך בתשובת הרא"ש כתב שעם דיכול להתבטל ולומר לא היה השטר בידו לתבוע את לחיך וגם בשע' עניין לא היה בידו וע"ל: **כ** ולא הול' בפנינו כו' כ"כ הבוסח ג"כ בתשובת הרא"ש ובספרי טול של קלף ולפ"ז ל"ל דמ"ש בשטר ביאור מה שהולה בפנינו תוספו' תיבת ביאור הוא מגרע כח לשון הולאה שכתב לא"כ שהולה בפנינו אל' ביאור מורה על תשכון בעצמא אלא שהיתה הולאה גמורה והוא קצת דוחק ובכל ספרי השור הנדפסים לא כתוב בהן תיבת ולא אלא תיבת אלא הולה בפנינו ועפ"ר סס כתבתי ביאורו ודו"ק: **כא** על לאו דבדי קבלה והוא אל תשכון בחלוך עולה: **כב** דנופו אל סייר אלו הלוה נותן שכר הסופר וכמ"ם השור לעניל סי' ל"ע סס"כ ע"ם ומס נתן הלוה שכר הסופר מחשב הלוואה נגיה ולריך הלוה לחזור ולשלם לו אבל מ"מ אין לו לחלוה לעכב בשביל זה השע"ת כמ"ם המחבר לעניל סי' כ"ו סעיף ז' ועמ"ש בדריסה: **כג** ואלא הבין כו' אין שומעי' לו דה"ל לומר כן מתחילה איכני מבינו תפרשוהו לו ואדע וכל שתיקה בענינים אלו ה"ל כקבלה שקבל עליו לקיים מה שהסופרים נוהגים לכתוב בשטרות ובכתובות ובדקדוקיהן וע"ל סי' מ"ה ס"ג: **כד** וה"ה בשאר דקדוקים כו' עד וכמו

הוריתה בפני עדים שאתה חייב לי מנה בשטר ועתה נגבו השטר ונתנוהו לך השיב שמעון אתה לא הלויתני **טז** לוי נתן לי משכון ושאל ממני לכתוב עלי שטר חוב בשמך והוא החזיר לי השטר והחזרתי לו משכונו **יז** פ שמעון נאמן בשבועה:

ט הרוצה לפטול שטר **יח** מפני שלא הוציאו בחיי אביו ועור שבא (המלוה) להכלית העוני ולא הוציאו **יט** אין השטר נפטל בכך אמנם יש לדיין לחקור ולדרוש להוציא הדין לאמיתו ואם יראה לו באומדנא דמוכח שהדין מרומה ושקר יכתוב ויחתו' שאין לשום דיין ישראל להשתדל בדין זה ויחן ביד הנתבע (וע"ל סי' ע"ו ס"ג):

הגה וכן כל שטר יש לב"ד לחקור ולבדוק אחריו (טור סי' ל"ח בסס הרא"ש כ' פ"ח סוף סי' ט' ומהרי"ק שורש ק"ל) אע"ג שכתוב בו אלא שיעבוד הכתב' שום טענה נגד השטר וקבל עליו בחרם ובשבועה שלא יכחש הכי הל"ל לחקור אחר זה כדי לבטל הדין לחמיתו (סס בהרי"ק):

י ק שטר שכתוב בלשון זה ביאור מה שהורה בפנינו

ראובן שיש עליו ממון עזבון יעקב כך וכך אין לו דין (יג) שטר לגבות ממשעבדי כי אין בו קנין אלא הוראה בעלמא הוא ומוכיח הלשון שלא כיונו בכתיבה זו אלא לזכרון דברים ולא לשם שטר שכתבו ביאור מה שהורה בפנינו ולא כתבו העדנו על עצמו כמו שרגילים לכתוב בשטרות **כ** (יד) (ולא הורה בפנינו כמו שכותבים בשטרי הודאות (טו) ר"ל שטר שלא נכתב בו (שם ס המלוה) אלא שיעבד עצמו הלוה לכל מי שמוציא עליו שטר זה שיגבה ממנו כל המוציאו יגבה בו ת"ע שירוע שהוא לא הלוה זה הממון והוא שיהיה נולד בשעת כתיבת השטר (ועיין לעיל סימן כ'):

יא ק לוה שפרע למלוה ואין המלוה רוצה להחזיר לו שטרו יש לנדרו עד שיחזירנו לפי שעובר

כא (טז) על לאו של דברי קבלה (וע"ל סי' כ"ז):

יב ב שטר שנפרע או שנמחל שעבודו צריך המלוה להחזיר השטר ללוה **כב** (יז) וגופו של נייר שלו הוא (ועיין לעיל סי' כ"ז):

יג ג מי ששטען על כתובת אשתו שהיה עם הארץ

כג ולא הבין כשקרא החזן הכתובה והתנאי (יח) אין שומעין לו:

הגה **כד** וה"ה בשאר דקדוקים שיש לדקדק יין השטר ולא אמרינן דהתי נגרע לא דקדק כל כך ד וכמו שכתבתי בסמוך (בית יוסף בסס ריב"ם סימן ת"פ):

יד ה מי שיש בידו שטר מתנה שמן הדין אינו גובה בו והלה טוען שיכופו אותו להוציא השטר אין

(יג) שטר לגבו' מישעבדי ופ"ר מנו שהיה יכול לומר לראובן לך פרעתי צ"ל ס"ל ס"ל ס

ז ריב"ם בפי' ת"ס מס"כ ז רבי ירוסס נכ"נ ר"י מס"כ

סב א לשון הטור מבריית כ"כ דף נב ע"ח ב כמיימ' דרב סס ע"ח וכן פסקו הרי"ף והרא"ש והרמב"ם פ"ט מה' נחלו ולא כשמואל אע"ג דקי"ל הלכה כשמואל בדיני ממון דרב בחיין ההלכת' כוותיה בדיני קלי כרב ועוד דתני' כוותיה ג כרבה סס ע"ב ד סס בסס הרמ"ה

ושתף וע"ל פיסן מ"ה ס"נ עוד מזה : (יט) אין כופין כו' שמקבל מתנה הנלקח אלו והוא נותן שכר הסופר סס ברשב"ם : (כ) אלא אחר הכוונה עיין בס' בחר שבע דף ק"ד ע"נ

סב (א) אלו הם שנפלו לי מנות לנלח כו' לפי' השטרות ומבמע לפי' השטרו והמשלשלי' תחת ידה ולית לה מנו דלהל"ם לו תחזרתי לוכה בחמ' ובתשוב' מהר"מ לשיך סי' פ"נ כתב דמשו' שבשלרו הנכסי' ביד יורשו הנבעל והוא כלה להוציא לוכה בחמ' לבל אם היו בידה בחמ' כמ"ש הרא"ש בתשו' בחלוכה שלוחרת בעלי כתן לי מנה קודם מותו בחתנה לאם היא מוחזק' בחנה בחמ' במנו וכ"ם לחלי שהנוא המרדכי פ"ח"ה בסס מהר"מ בתשוב' דלוכן שבשא לאה והולד ממנה מנוך כו' דכל מלי דלא הוי קרקע לו חפץ ידוע שהי' מבעלה הוי' מוחזקת ויכולה לטעון דמקום לחר הוי עכ"ל יכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן ס"ם ל"ד רים דף כ"ו ע"ם ודבריה' תמוהין דמשמע בס"ם ופוסק' דמיירי לפי' השטרות והמשלשלי' הם מנו והכי מוכח מי' מלבדי התוספת והרא"ש ושאר פוסקים שהבאתי לקמן ס"ק ו' ויהך דתשוב' הרא"ש שלמי כיון שטענה שהבעל נתן לה מתנה וכמ"ם לקמן ס"ק ה' גם מ"ם מהמרדכי לא דק דהמרדכי בסס מהר"מ סס קלי להליק לענין יתמי לו בלי כתה ולדבר כתב סס המרדכי לעיל מינה שכתב מהר"מ בתשוב' הם קולס שבשלת הפקולה ממון לו לחמת לומר של פלוני הם נתנו ללי בעי שקלה לה לוכי ויהב' ליה לבל אם מבשלת הפקולה כולה הולל ובוטלת ובוטלת בנכסי' פירי' לבל מהימן לומר שלי הם ולא של פלוני כדלחמר' כ' ה"ה לשה הבוטל' ובוטלת כו' עכ"ל שמא לע"נ דלית לה מנו לוכה בחמ' • גם מה שהבין מהר"מ לשיך סס מהריב"ם סי' קס"ט ליתא ועי"ם וע"ל ס"קי"ח: (ב) עליה להבי' רלוה • ולם לוכה מבית' רלוה מרוב' להחזיר לף נוף השטרות כ"כ הנעה"ת שער ל"ח ס"ם בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' ועיי' מ"ם לקמן סי' ס"ו סעיף י"ח ס"ק ל"ח :

(ג) שהיה לה ממון מיוחד • ולם לפי' הנבעל מי ושוענן בדי שבעב' ממון שלו עליו להבית רלוה כ"כ הב"י בח"ע ס"ם פ"ו בסס תשו' הסב"ם ותתלת שלמת מי שכתן לבתו לו לחתונו כו' וע"ש : (ד) ממון מיוחד' משמע לפי' לוכו עולה כשעור השטרות הם וכמ"ש ב"י בסס הנ"ה לפר"י בסס הרא"ש בהן ולהבן ורבן דמבפק תלינן להעמיד הממון בידוה כדלחמר' לקמן לוחר מעיסתו תקון :

(ה) וה"ה אם נמלאו לה משלשלי' כו' עור בסס הרמ"ה וע' ירושם מבוחו ב"י והנעה"ת שער ל"ט חלק ע"ו כתב דבמשלשלי' מהני תפיסת' ומבוחו ב"י לקמן סי' קע"ט וב"כ עוד בשער כ"ח סוף חלק ח' בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' פ' ה"ה סוף דף כ"ח ד"ה קבל מן הלשה כו' והרא"ש שם מוכח להליק כמ"ם העור בסס הרמ"ה וכן הוא המרדכי שם עד שלמי תמה לחה כתב העור כן בסס הרא"ה והלא כך מבואר בהרא"ם ותוס' להליק דלקה במנו לו משלשלי' דיבא הכי (ומוכח עוד שם דלקי"ם שם לה מנו דלהל"ם לו הלוקתי לוכה בחמ' דמבתמ' כל מה שבידה משל בעלה הוא ועי"ל סי' כ"ו דיס ס"ק ל"ב) וכ"כ עוד העור והמחבר בח"ע סוף סי' פ"ו ע"ם וע"ל ס"ק י"ד וכן נראה להליק מתשו' רשב"ם שבשיק ב"י בח"ע פ' ע"ב ע"ם וכן עיקר :

(ו) ולפי' לחמה כו' ל' הרמב"ם וכן לחמה שהיא' בוטלת ובוטלת בנכסי יתומים כו' וכתב מהר"ל ן' חביב בתשובה ס"ם כ"ח דף פ"ם דיס ע"ג לע"ם שבבר כתב הדין כן בלשת לוס כתבו בלחמה מפני התלוקים לחרים אלם היו מולקי' בעיסתן כו' ולם מת כו' ולא כ"ל שמתקל' כת' הרמב"ם דין לא' לוס המוחזק' בתוספת' פ"ש דבר' בתר' כמ"ם בבע"ה סוף שער שני ולם לוכה וכדלחמר' בס"ם (דף כ"ב ע"ב) מהו דתימא לשה כיון דשבשיק לה מילתא דלמרי קא ברח' קמי יתמה לא נזלה מיתמי קמ"ל ופירוש לפילו לחמר' שהיתה בוטלת ובוטלת בתוך הבית לחר מות בעלה והשטרות בעבו על שמה לחר מות בעלה ולא לחמרי' כיון שהתיבום על היתומים ותשובות הוא לה דברת' קמי יתמי לא נזלה קמ"ל :

כתב הרמב"ם פ' כ"ב מה' לוסות וז"ל הרי שמלאו מעות לו משלשלים ביד הלשה הוא לומרת כמתנה כתבו לי והוא לומר מעבשה ידיך הם שסם שלי ה"ז כלחמת ויש לו להחרים על מי שטענ' דבר שלוכו ולקח בהן קרקע והוא לוכל פירות ולם לחרה על מנת כן כתבו לי אלא יהא לבעלי רשות בהן כל מה שלוכלה (עיי' מ"ם בזה בי' סי' רכ"ב) עליה להבית רלוה שבל שם שמלא ביד הלשה בחזקת הבעל הוא לוכל פירותיו עד שתבית רלוה לחרה לו לתה כתבו לי במתנה כשבע' שבועות הוסת שכתן לה הבעל ולוכו לוכל פירותיהן עכ"ל והעתיקו העור והמחבר בח"ע סי' פ"ה סעי' י"ב • והלשה בתשו' מהרל"ן חביב ס"ם ס"ק ס"ם בריבלה ה"ז בלחמת מת"ם פ"ם ע' מה' בחלות ותירן דבה' לוסות מיירי בלוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולחת שמלאתי בבעל התרומו' סוף שער שני שהביב לו ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מבוה דברי הרמב"ם ומביולו בס"ח שם בקלרה (וכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן סי' קל"ח לדעת הרמב"ם ע"ם) לבל לי מבוה הא לא לריל דו"ל דהרמב"ם ס"ל כמ"ש הנעה"ת שער כ"ח ח"ח בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה נופיה שבתב וז"ל ודוקא לוכות ושטרות לחר רב עליה להבית רלוה לבל אם יש בידם משלשלי לו שנבו הלוכות בכך בלחמים לומר שלנו הם כו' לך נראה דמדברי הרמב"ם בה' לוסות נופיה מיבה ובה מוכח כן מדבתב והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי לחתה לורך בתב כן הל"ל בקטור והוא לומר שלי הן לא מבוה דבלשה הבוטלת ובוטלת בתוך הבית והוא לומר שלי הן ממתנו לוכה בלחמת לא שהיה לוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולוכו לטענן שמל ממנו הם לא טוענן שמל ממעבשה ידיך הם. כן כ"ל :

ובדין

טורי זהב

סימן סב סעיף א' בש"ע אם ידוע שהיה לו ממון הסמ"ע הלשה מבי' כ"ו דמשמע לפי' לין ידוע ותוקי לה דמיירי במתה והוא תמוה מלות דלא הוזכר כלן מותה ותו דמיתה מלי עבדה הא בשעת כתיבה היה לו בלחמות במנו וקונשיא מעיקרא לתא דלקן בהדי דכל מה שיש תחת יד לשה שהוא של בעלה כפי' רשב"ם פ' ה"ה דף נ"ב דלקן להוציא ממון מחזקת הלה וה"ה בלשה ממון בעלה מ"ה לא מהני כלן מנו בתקוס עדים לבל בהחיה דלעיל מיירי בהלשה לומרת זה הממון בא ליחי מבעלי אלא שלמי ידועת שבעלי היה בידו ממון מלחרים ולמי רוסה לא תוסס לומי שבייך לו בזה מהני מנו ולע"ג דבא"ע סי' פ"ו כתב דלוכה בלחמת לומר מבל פלוני הייבו כשלומרת פלוני בתן לי זה הלבן דבנזה

ולפי

יט (יט) אין כופין אותו :

כה (יט) אין כופין אותו :

טו ז מרקדקין לשון חשטר ורנין ע"פ אותו דקדוק ולא אמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי והיה סבור שהדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון :

יז ז יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב

כו (כ) אלא אחר הכוונה :

סב דין אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית

ובו סעיף אחד :

א **א** א אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית והיו שטרות מקניית הקרקעות ועברי' או שטרי חובו' כתובים על שמה והיא אומרת (א) שלי הם (לפי' השטרות תחת ידה) **ב** (ב) ב עליה להביא ראיה ג בעדים שהוא כדבריה (ג) שהיה לה (ד) ממון מיוחד ואין צריך שיעידו **על אל"ו** השטרות שהם שלה **ג** (ה) ל והוא הדין אם נמצאו לה משלשלי' ברשותה עליה להביא ראיה : הגה **ד** (ו) ולפיכך אלמנה ולפי' היו השטרות ביד (מרדכי

ולא"כ כת' וכן לחמ' שהיה' בוטלת' ובוטלת' וזהו נ"כ כונת תוס' שכתב בהגה"ם ולפי' אלמנה כו' מ"ם אלמנה בל' לפי' מה' דבנת' קלחר דה"ל אלמנה ה"כ לרלים כיון דבשבת הוא לה שהתיבום בבית דין לביותה לבעלה' על היתומים ולהי לא נבנה מבלים קמ"ל דלם בלמ"ה נמוכ' לבני רלוי' : **ב** עליה להבי' רלוי' בעדו' לפי' לפסוקי מת"ל דבני בזה שמתקי' השטר ולו לחרי' דה"ל בחתקי' עדותן בב"ד קמ"ל דלא בשטרות שלין נוכן ממון וכן מתוסרי' נוהייכ' הו' לבני' רלוי' ומבל"כ' ה"ל • והשתא דקמ"ל דלין לבלק בזה לחריכן מי בסמוך דעדופי בחייהו דמשלשלי' לפפי' לם מתה הלשה לו לחד מהלחי' לבני' הירש לבני' ולבי"ם בסמוך סק"ח: **ד** ה"נ ולפיכ"ל אלמנה ולפיכ"ל היו השטרו' תחת ידה

כה (יט) אין כופין אותו :

טו ז מרקדקין לשון חשטר ורנין ע"פ אותו דקדוק ולא אמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי והיה סבור שהדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון :

יז ז יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב

כו (כ) אלא אחר הכוונה :

סב (א) אלו הם שנפלו לי מנות לנלח כו' לפי' השטרות ומבמע לפי' השטרו והמשלשלי' תחת ידה ולית לה מנו דלהל"ם לו תחזרתי לוכה בחמ' ובתשוב' מהר"מ לשיך סי' פ"נ כתב דמשו' שבשלרו הנכסי' ביד יורשו הנבעל והוא כלה להוציא לוכה בחמ' לבל אם היו בידה בחמ' כמ"ש הרא"ש בתשו' בחלוכה שלוחרת בעלי כתן לי מנה קודם מותו בחתנה לאם היא מוחזק' בחנה בחמ' במנו וכ"ם לחלי שהנוא המרדכי פ"ח"ה בסס מהר"מ בתשוב' דלוכן שבשא לאה והולד ממנה מנוך כו' דכל מלי דלא הוי קרקע לו חפץ ידוע שהי' מבעלה הוי' מוחזקת ויכולה לטעון דמקום לחר הוי עכ"ל יכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן ס"ם ל"ד רים דף כ"ו ע"ם ודבריה' תמוהין דמשמע בס"ם ופוסק' דמיירי לפי' השטרות והמשלשלי' הם מנו והכי מוכח מי' מלבדי התוספת והרא"ש ושאר פוסקים שהבאתי לקמן ס"ק ו' ויהך דתשוב' הרא"ש שלמי כיון שטענה שהבעל נתן לה מתנה וכמ"ם לקמן ס"ק ה' גם מ"ם מהמרדכי לא דק דהמרדכי בסס מהר"מ סס קלי להליק לענין יתמי לו בלי כתה ולדבר כתב סס המרדכי לעיל מינה שכתב מהר"מ בתשוב' הם קולס שבשלת הפקולה ממון לו לחמת לומר של פלוני הם נתנו ללי בעי שקלה לה לוכי ויהב' ליה לבל אם מבשלת הפקולה כולה הולל ובוטלת ובוטלת בנכסי' פירי' לבל מהימן לומר שלי הם ולא של פלוני כדלחמר' כ' ה"ה לשה הבוטל' ובוטלת כו' עכ"ל שמא לע"נ דלית לה מנו לוכה בחמ' • גם מה שהבין מהר"מ לשיך סס מהריב"ם סי' קס"ט ליתא ועי"ם וע"ל ס"קי"ח: (ב) עליה להבי' רלוה • ולם לוכה מבית' רלוה מרוב' להחזיר לף נוף השטרות כ"כ הנעה"ת שער ל"ח ס"ם בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' ועיי' מ"ם לקמן סי' ס"ו סעיף י"ח ס"ק ל"ח :

(ג) שהיה לה ממון מיוחד • ולם לפי' הנבעל מי ושוענן בדי שבעב' ממון שלו עליו להבית רלוה כ"כ הב"י בח"ע ס"ם פ"ו בסס תשו' הסב"ם ותתלת שלמת מי שכתן לבתו לו לחתונו כו' וע"ש : (ד) ממון מיוחד' משמע לפי' לוכו עולה כשעור השטרות הם וכמ"ש ב"י בסס הנ"ה לפר"י בסס הרא"ש בהן ולהבן ורבן דמבפק תלינן להעמיד הממון בידוה כדלחמר' לקמן לוחר מעיסתו תקון :

(ה) וה"ה אם נמלאו לה משלשלי' כו' עור בסס הרמ"ה וע' ירושם מבוחו ב"י והנעה"ת שער ל"ט חלק ע"ו כתב דבמשלשלי' מהני תפיסת' ומבוחו ב"י לקמן סי' קע"ט וב"כ עוד בשער כ"ח סוף חלק ח' בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' פ' ה"ה סוף דף כ"ח ד"ה קבל מן הלשה כו' והרא"ש שם מוכח להליק כמ"ם העור בסס הרמ"ה וכן הוא המרדכי שם עד שלמי תמה לחה כתב העור כן בסס הרא"ה והלא כך מבואר בהרא"ם ותוס' להליק דלקה במנו לו משלשלי' דיבא הכי (ומוכח עוד שם דלקי"ם שם לה מנו דלהל"ם לו הלוקתי לוכה בחמ' דמבתמ' כל מה שבידה משל בעלה הוא ועי"ל סי' כ"ו דיס ס"ק ל"ב) וכ"כ עוד העור והמחבר בח"ע סוף סי' פ"ו ע"ם וע"ל ס"ק י"ד וכן נראה להליק מתשו' רשב"ם שבשיק ב"י בח"ע פ' ע"ב ע"ם וכן עיקר :

(ו) ולפי' לחמה כו' ל' הרמב"ם וכן לחמה שהיא' בוטלת ובוטלת בנכסי יתומים כו' וכתב מהר"ל ן' חביב בתשובה ס"ם כ"ח דף פ"ם דיס ע"ג לע"ם שבבר כתב הדין כן בלשת לוס כתבו בלחמה מפני התלוקים לחרים אלם היו מולקי' בעיסתן כו' ולם מת כו' ולא כ"ל שמתקל' כת' הרמב"ם דין לא' לוס המוחזק' בתוספת' פ"ש דבר' בתר' כמ"ם בבע"ה סוף שער שני ולם לוכה וכדלחמר' בס"ם (דף כ"ב ע"ב) מהו דתימא לשה כיון דשבשיק לה מילתא דלמרי קא ברח' קמי יתמה לא נזלה מיתמי קמ"ל ופירוש לפילו לחמר' שהיתה בוטלת ובוטלת בתוך הבית לחר מות בעלה והשטרות כעבו על שמה לחר מות בעלה ולא לחמרי' כיון שהתיבום על היתומים ותשובות הוא לה דברת' קמי יתמי לא נזלה קמ"ל :

כתב הרמב"ם פ' כ"ב מה' לוסות וז"ל הרי שמלאו מעות לו משלשלים ביד הלשה הוא לומרת כמתנה כתבו לי והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי ה"ז כלחמת ויש לו להחרים על מי שטענ' דבר שלוכו ולקח בהן קרקע והוא לוכל פירות ולם לחרה על מנת כן כתבו לי אלא יהא לבעלי רשות בהן כל מה שלוכלה (עיי' מ"ם בזה בי' סי' רכ"ב) עליה להבית רלוה שבל שם שמלא ביד הלשה בחזקת הבעל הוא לוכל פירותיו עד שתבית רלוה לחרה לו לתה כתבו לי במתנה כשבע' שבועות הוסת שכתן לה הבעל ולוכו לוכל פירותיהן עכ"ל והעתיקו העור והמחבר בח"ע סי' פ"ה סעי' י"ב • והלשה בתשו' מהרל"ן חביב ס"ם ס"ק ס"ם בריבלה ה"ז בלחמת מת"ם פ"ם ע' מה' בחלות ותירן דבה' לוסות מיירי בלוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולחת שמלאתי בבעל התרומו' סוף שער שני שהביב לו ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מבוה דברי הרמב"ם ומביולו בס"ח שם בקלרה (וכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן סי' קל"ח לדעת הרמב"ם ע"ם) לבל לי מבוה הא לא לריל דו"ל דהרמב"ם ס"ל כמ"ש הנעה"ת שער כ"ח ח"ח בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה נופיה שבתב וז"ל ודוקא לוכות ושטרות לחר רב עליה להבית רלוה לבל אם יש בידם משלשלי לו שנבו הלוכות בכך בלחמים לומר שלנו הם כו' לך נראה דמדברי הרמב"ם בה' לוסות נופיה מיבה ובה מוכח כן מדבתב והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי לחתה לורך בתב כן הל"ל בקטור והוא לומר שלי הן לא מבוה דבלשה הבוטלת ובוטלת בתוך הבית והוא לומר שלי הן ממתנו לוכה בלחמת לא שהיה לוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולוכו לטענן שמל ממנו הם לא טוענן שמל ממעבשה ידיך הם. כן כ"ל :

ובדין

טורי זהב

סימן סב סעיף א' בש"ע אם ידוע שהיה לו ממון הסמ"ע הלשה מבי' כ"ו דמשמע לפי' לין ידוע ותוקי לה דמיירי במתה והוא תמוה מלות דלא הוזכר כלן מותה ותו דמיתה מלי עבדה הא בשעת כתיבה היה לו בלחמות במנו וקונשיא מעיקרא לתא דלקן בהדי דכל מה שיש תחת יד לשה שהוא של בעלה כפי' רשב"ם פ' ה"ה דף נ"ב דלקן להוציא ממון מחזקת הלה וה"ה בלשה ממון בעלה מ"ה לא מהני כלן מנו בתקוס עדים לבל בהחיה דלעיל מיירי בהלשה לומרת זה הממון בא ליחי מבעלי אלא שלמי ידועת שבעלי היה בידו ממון מלחרים ולמי רוסה לא תוסס לומי שבייך לו בזה מהני מנו ולע"ג דבא"ע סי' פ"ו כתב דלוכה בלחמת לומר מבל פלוני הייבו כשלומרת פלוני בתן לי זה הלבן דבנזה

ולפי

ס"ב • ועיי' בתשו' מהרש"ך ס"ב סי' קע"ד : (לה) שטר שהיה כתוב ע"ש לראובן כו' שמנהג הקהל היה לכתו' על היחיד ולכך הדין עם הקהל כן כת' הסמ"ע ס"ק כ"ח דמוכח מתשו' הרש"ם שם והשיג על הע"ש ע"ש ולי"ב עיקר כזה כתב"ש

אותו לכר"וב שטר אחר על שמו כח (לה) ע שטר שהיה כתוב על שם ראובן כט (לו) וכתוב בסופו (קודם חתימת העדים) ואלו המעות הם מחכירות הקהל וטוען ראובן שפיון שכתובים על שמו שלו הם שהקהל נתנו לו שטר זה על מעות שהיה לו אצל הקהל והקהל מכחישין אותו הדין עם הקהל :

• שמעון שהיה חייב מנה לראובן ונתפשרו ביניה' שיעשה שמעון שטר חוב לליי מעשרים דינרים ° ואח"כ עשה ראובן (לשמעון) שטר מחילה מכל חביעת ממון ל ועכשיו טוען שמעון שכיון שלוי לא הלוהו אלא ראובן כיון שמחל לו כל תביעת ממון גם זה בכלל (לז) הדין עם שמעון :

יא כ המלוה את חבירו ע"ל משכונות קרקע וצוה לכר"וב הקרקע בשם בנו הקטן ועכשיו טוען הלוה למלוה לאו בעל דברים הוא ידי את לא (לח) אין ברבריו כלום :

יב ל אשה שטוענת על הקרקעות שהניח בעלה שחצים שלה ממעות שנפלו לה מבית אביה והשטרו' כתובים בשם שניהם לב (לט) הדין עם האשה ואם כתובים בשמה לבד והי' טוענת שכולם שלה כולם ת :

סא כמה דינים מענין שטרות • ובו י"ו סעיפים :

א ל קהל שתקנו שלא יועיל שום שטר אם לא היה מכתיב יד סופר העיר ב (א) אין בכלל זה מחילה שמחל ראובן לשמעון ג וחתום עליה ראובן

עם הלוה דהלוה היה יודע החתם שהמעות על הלוה הן שלו וגם מסתמא מפרש ולומר שטר אחר תכתוב על מחי : כח שטר שהי' כתוב ע"ש לראובן כו' שמנהג הקהל היה לכתו' על היחיד ולכך הדין עם הקהל כן כת' הסמ"ע ס"ק כ"ח דמוכח מתשו' הרש"ם שם והשיג על הע"ש ע"ש ולי"ב עיקר כזה כתב"ש והסמ"ע לא הבתיח ל' תשו' הרש"ם כהוראתו והמעיי' כהרש"ם שם ולולא דעיקר טעמו כיון שכתוב בסוף ולו המעות הם מחכירו הקהל ומ"ש הרש"ם שמנהג הקהל כך יל' דלרווח דמלתא כתב כן וכן נרש' להדיא דעת המחבר שלא הבתיח זה בב"י ולא כתן בש"ע וכן נראה בדין הכיון לכתב הרש"ם לתיבו בתמן כיון שתן לו כתיבה ומסולה מ"כ כיון דכתוב שהלו המעות הם מחכירות הקהל הרי מוכח שהשטר של הקהל הוא והיתך יוכל זה לטענן שלו הוא בלא כתיב' ומסולה ומה שהקשו הע"ש והסמ"ע לתמתי תיבו יכול לטענון שלא להשבי' את עצמו כתבתי וכדלקמן סי' ס"ה סעיף כ"ב ל"ל דשתבי הכא כיון שכתוב כן בשטר עצמו קודם חתימת העדים דזה ודאי נכתב בתחלה בשעת עשיית השט' וכולי האי לא עבדי שלא להשביע' משא"כ לקמן סי' ס"ה דמיירי שכתב בכתב ידו בעצמו לא' מיתוס השט' כן כ"ל :

(לו) וכתוב בסופו קודם חתימ' העדים ולו כו' גרסי' כ"כ הסמ"ע וכן הוא בתשו' הרש"ם להדיא ולפי זה לא גרסי' בדברי המחבר כך משמעו כך וק"ל : (לז) הדין עם שמעון מיירי בשהתוב עדיין על לוה"ן רק שכתב השטר על שם לוי לחוד' עעם וכן מוכח להדיא בתשו' הרש"ם שם ובשוב הוא לשם מתנה המעות לבני שוב אין לוה"ן וכולל לשמעון ובע"ש וסמ"ע ס"ק ל' פירושו שהשטר לא כתב ליה לוי עדיין ולא היו בריבי' לזה אלא אפי' כתב ליה לוי אם הוא בענין שלא הקנה לו המעות לא שכתבו על שמו לא זכה בו לוי כדלעיל סעיף ח' וק"ל • ועיין בתשו' מהרש"ם סי' כ' : (לח) אין בדבריו כלום • ולריך הוא לפרוע לבלוה"ן שהלו' לו המעות בשם בנו כי בתב' שהי' אפטרופס על בנו בשעת ההלוא' לכך גם אתה כמו הוא אפטרופס שלו ולריך לפרוע לו ועוד ביד הלוה לתבו' אפטרופס לבנו כדתבן מנהו אפי' יתומי' ובנע כ"ש שחיבה את עצמו אפטרופס' ועוד לא גרע מיתומי' שמתבו אבל בעל הבית שיש לו דין אפטרופס בדשיתא בפ' הכיזקין כ"ש המחוק על שלחני של לבנו בלוה הוא אפטרופ' שלו עכ"ל הרש"ם שם ועיין עוד בתשו' הרש"ם שם כלל ל"ו סי' נ' ובריב"ש סי' ר"ן : (לט) הדין עם האשה היינו בחיב' נוסחת ונוחתת בתוך הבית וכמ"ש בסי' ס"ב ס"ק סוזר וכתבו מור"ם ע"ש עכ"ל סמ"ע אמנם בחקור דין זה בתשו' הרש"ם בכלל ל"ו סי' ד' משמע לפי' בנוסחת ונוחתת תוך הבית בשהבעל עצמו כתב השטרות וכמ"ש לקמן סי' ס"ב ס"ק ז' וכ"כ בסמ"ע גופיה שם ס"ק ו' לדעת הטור מ"ע ס"ב ס"ו ובע"כ שהטור הולרך דבריו מתשו' הרש"ם זו וכמ"ש שם • מיהו לענין דינ' כתבתי שם שהעיקר כתשו' הרשב"ש סי' תתקכ"ז שחולק ע"ש :

סא (א) אין בכלל זה מחיל' • וה"ה הלוה בחתימת ידו וכ"כ בסמ"ע ס"ק כ' וכן משמע מש"ס הטו' והר"ב דודאי אין הכונה רק על השטר כולו ופשוט הוא וכן

סא א מכתיבת יד סופר העיר פי' כתיבתן וחתימתן דהו והעיקר תלוי בחתימת העדים וק"ל : ב בכלל דומל בתר טעמא דאמרינן הוראה (פי' בחתימתו) כך' עדים דמי עליה אמעשה כך היה שבשלל הרש"ם על שטר מחילה מ"ה בקטה המחבר גם מזוס לוריחא דמלתא בקט ברוב המלוים אינם כ"ח בשטר שיש בו עדים שיוכל לטרוף ומקבלי מתנה מש"כ בחתימת ידן אבל במחילה אין כ"מ בזה וק"ל : ג וחתום עליה לראובן פי' ולפי' אם הכתב

אמרת עינים

אמר לכתוב שטר אחר לראובן ונתפשרו ביניה' שיעשה שמעון שטר חוב ללוי מעשרים דינרים ואח"כ עשה ראובן (לשמעון) שטר מחילה מכל חביעת ממון ל ועכשיו טוען שמעון שכיון שלוי לא הלוהו אלא ראובן כיון שמחל לו כל תביעת ממון גם זה בכלל (לז) הדין עם שמעון : כ המלוה את חבירו ע"ל משכונות קרקע וצוה לכר"וב הקרקע בשם בנו הקטן ועכשיו טוען הלוה למלוה לאו בעל דברים הוא ידי את לא (לח) אין בדבריו כלום : ל אשה שטוענת על הקרקעות שהניח בעלה שחצים שלה ממעות שנפלו לה מבית אביה והשטרו' כתובים בשם שניהם לב (לט) הדין עם האשה ואם כתובים בשמה לבד והי' טוענת שכולם שלה כולם ת : ב (א) אין בכלל זה מחיל' • וה"ה הלוה בחתימת ידו וכ"כ בסמ"ע ס"ק כ' וכן משמע מש"ס הטו' והר"ב דודאי אין הכונה רק על השטר כולו ופשוט הוא וכן

ג וחתום עליה לראובן פי' ולפי' אם הכתב

שעליו • ע"ש ומש"ר וא"א כתב בר"פ לעי"פ וכו' עד ולי מלוה דלוכם וכו' ולי"ב דמשעם הו"מ שכתב הרש"ם הם ענין זו לוו דהולמת בעל דין בעלה עדים לפי לפי' אין לו והוא הגה על הרי"ף יותר מהגנת רשב"ד ורו"ק ע"כ :

ה"ר יוסף הלוי וסכן מסתב' וכתב בה"ת בשער י"ע דטעמא דמשום דמסתמא בפרעון אותו שטר נטל' דהכי אורחא דמלתא כו' רמב"ם סס ג הל"ן כפ' הכותב לעובדא דקנימי דלעי' מס"כ וכ"כ הרשב"ץ בתשובה והכי' עוד דאיה מגרייתא פ"ק דקידושין בכסי פלגא זה שאני חייב וכו' (סס דף י"ג ע"ק) מס"ג ס בתשובה לחרת להרשב"ץ סס"ד

נט

א טור וכן הכריע בה"ת בסברא זו בשער כ"ג דדמי לחסול דלפיק שטרא לאבריה וא"ל לירך שטרא פרוע דהוא דפקע שטריה לע"ג דהתם לוה בשבע היכא דאינו בשבע מכיון דהתלו אינו שוען ברית ב"י בפ' נט פסוק בסס רבינו מאיר הלוי בס' הריטב"ל דמסוס דלמר מעיקרא אינו יודע לא מסמיל שטרא לגמרי

הא דלריכינן לחולקתו שהוה שהתוב הוא מדמי הסור מסוס דלא"כ היה נאמן לטענון פטרתי כמנו דהסור היה אלי אבל עכשיו שהוה שהתוב הוא מדמי הסור ויש עדים שקבל דמי הסור א"כ ודאי הסור היה אל הלוה והרי בלירוף הולקתו מתחיי' ע"פ העדי' (ודמי לאמרי' בס' האומנין ההוא גברא דאגיר ליה חמר' לתבריה וא"ל לא תוי"ל באורח' דנהר פקוד דאיכא מיא אזי"ל באורח' דנהר פקוד ואת אמרת וא"ל אין באורח' דנהר פקוד אזלי מיהו ליכא תמן מיא ובעיא רבה למיתר דמה לי לפקר לי בעי אמר באורח' דנהר אזלי ומסיק אכוי דמנו במקום עדים לא אמרי' דאכן מהדי לאין אותו דרך בלא מיס וכ"פ הפוסקים אלמא אע"ג דאין יודעי' שהלך סס מ"מ בלירוף הולקתו מתחייב ע"פ העדים וא"ה הכא ואע"ג דהכא מ"מ אין העדי' יודעי' בפי' שקבל לסס פרעון מוב מ"מ כי היכא דהתם לעפ"י שאין יודעים בפי' שהלך סס מ"מ בלירוי הולקתו מתחיי' בתשלומי' מ"מ ה"ה הכא בלירוף הולקתו אזל מנו דיליה ואיתרע שטרא) כן נלפע"ד ודון הטיב: (ל) שפרע לו כו' כתב הסמ"ע וז"ל ולרי"ת והרא"ש הכי"ל בסעי' שלפני זה בהגה"ה דס"ל דאפי' מעידים בתם שראו שכתן לו המעות אינתרע שטרא דלא קרעינ' ליה ולא מנבינן ביה ס"ל הסור היה להסיר בטל לגמרי עכ"ל נראה אח"ס הסור כאן לגמרי דבטל הסיר דאפי' לזה אבל בחמת לפע"ד לא דק דבהדיא מוכח בהרא"ש והר"ן דגם בדין זה לא אינתרע שטרא אלא לענין דלא מנבינ' ביה ולא קרעינ' ליה שעל מה שהביא הרי"ף פ' שבועת הדיינים ריאה דאינתרע שטר' דרב כתמן פירושו דבטל לגמרי מהך עובדי דתורי דאיכבל לגמרי כתב עליו הרא"ש וראיה דליתו הוא דאיתרע שטר' דאיכבל לגמרי ומתורי אקיל אפשר שהלוה לו מעות לקנות לו שוורי וכתב שטר עליהם כדי שיפרע לו בדמי השוורי מ"ל ע"פ שהיה לו עליו ודמי השוורי יסלקו עליו חוב בשטר והוכתה לבבר זה שהבית השטר כידו עכ"ל וכ"כ הר"ן וז"ל ואלו דקא מוכח הרי"ף דגם לאחמתא דכי היכא דהתם איבטל שטרא לגמרי הכא מי איבטל לאו דאמר ליה דהתם איבטל דילמא הכי הוה לאחמתא דכי היכא דהתם איבטל שטרא לגמרי הכא מי איבטל לאו דאמר ליה דהתם איבטל דילמא הכי הוה עובד שהלוה מכה בשטר איקא כו שוורי וזרו"ת בהם ואחר אלקא אמר לו תיב לאחמתא וקבל וזרק שאני מיתי לך ושאל מכר אחר היה חייב לו על מה הרגלים לדבר שהרי לא בטל שטרו ממנו עכ"ל ומ"ש הטור בטל הטשר בטל לגמרי וכן משמע להדיא בב"ח שפי' הטור ב"ל דאד דיב' לית לה ע"ש וכראה לאפילו מעידים שכפי' קבל דמי הסור לא פרעון לא קרעינ' ליה להרא"ש והר"ן וסייעתם כיון שאין מעידים בפירוש שקבל על פרעון הסטר וכן משמע בב"ח ס"ס זה ע"ש ודוק: (לא) והעיקר בסברא הראשונה. וקרוב אצלי שגם הרמב"ם מודה לזה ומ"ש אעפ"י שאין עדים שפרע מדמיו ר"ל שאין עדים שקבל בתורת פרעון וכ"כ בס' ג"ת ובלפע"ד ראיה לזה שהרי בסמוך לענין מיניה כתב הרמב"ם שקבל אם ראוהו נותן לו מעות ולא ידעו אם הוא בתורת פרעון כו' ה"ז נאמן ונשבע ונוטל מה שנשבע שהרי לא פרעו בעדים מתוך איכבל לומר מתנה כו' אמר לו הלוה והלא ס"ת זה הוא דמי שור כו' הרי שכתב שהרי לא פרעו בעדים כו' אע"ג דמדיני' שכתן לו המעות בתני עדים אלא ר"ל אלא כתן לו בלא פרעון בעדים ועלה שור כו' הרי שכתב שהרי לא פרעו בעדים כו' אע"ג דמדיני' שכתן לו המעות ולא ידעי' אם בתורת פרעון כו' הוא דמי הסור כו' וע"ז מסיק ואף על פי שאין עליו עדים שפרע מדמיו כו' כלומר שכתן לא פרעון וכעין מ"ש קודם לכן שהרי לא פרעו בעדי' כו' כן נלפע"ד: (לב) אם ידוע כו' אלא"ע בדין זה שהוא חידוש ולא במלא בשאר פוסקים שיתלקו בכך וגם שהרי"ק נופים לא הרגיש כן להלכה רק בירוף זה לעצמי' אחרי' שבגדון דידיה ע"ש: (לג) מי שנושה כו' בפעי' זה מייבי שהלוה מודה לו על שני חובות אלו שידוע שחייב לו כ' החובות ואפילו פרעו בעדים ובתנאי דיבו' אלו בפי' פ"ג ע"ש: (לד) ולא עוד כו' וכתב ב"י בסס תשו' רשב"ץ חובות הא' בשבועה והא' אלא בשבועה ופרע לו כך חעות ושוען שחתת אותו חוב שיש עליו שבועה פרעו והלה אומר לא כי אלא מקח' חוב אחת קבלתי והחוב שיש עליו שבוע' כשאר עליך הדין עם שטען ע"כ: (לה) נתן כו' עיי' מה שכתבתי בפי' פ"ג בהגה"ה בזה:

נט (א) ושוען הלוה שהוא פרוע כו' בתשו' מהרשד"ם סי' מ' דף ל"ב ע"א לקדוק דדוקא בהלוה שוען ברי אבל אם שוען שאף אף על פי שגם הלוה שוען שאף לא מנבלינן שטרא מספק ויפה כיון בדיבה הוכרח להביא ראיה מכאן שכן מבואר להדיא לקמן סי' פ"ב סעיף ב' ע"ש ועיי"ש לקמן סי' ע"ה ס"ק כ': (ב) אינו נוכה כו' כי' הטור צריך להחזיר לו שטרו ואין לו עליו אלא חרס פתס ע"כ ור"ל דאם הלוה תובע לחלוה שאינו רוצה שיעובב הטשר אבלו דדילמא ויתות וגנבו בו היודעים אז אינה אחר צריך החלוה להחזיר לו שטרו וכן הוא בבעה"ת שער כ"ד דאם הלוה תובע לחלוה צריך להחזיר לו שטרו ואין לו עליו אלא חרס פתס ע"ש: (ג) אוזר ונוכה כו כתב הסמ"ע דטורף אפילו מהשועבדים וכראה להייבו דוקא מלקוחות אקנו קודם שאחר

טורי זהב

דוקא הוא אלא הי"ק שיש עדים שקבל דמי הסור דהיינו הכתובה לחוד דבאד דרגא הוי קולא משאר שטרא כמ"ע בשיטת ר"י הלוי שהוא בעל כבדא זאת וכן הוא בהדיא הלשון בסה"ת בשם אבן מנאם שהוא ר"י הלוי וז"ל שהוה שקיבל דמי הסור עכ"ל וז"ש אח"כ המחבר ויש מי שכתב וכו' הוא הרמב"ם וז"ש אינו עליו עדים שפרעו מדמיו וא"כ אפי' בשאר פטרתי לגמרי אינו עדים שקבל דמי הסור אינו אלא בדיבה אבל בזה הרמב"ם ולמה אלקן רמב"ם לגמרי בנות אלא ע"כ דגם הרמב"ם וז"ש אינו עליו עדים שפרעו מדמיו וא"כ אפי' בשאר פטרתי לגמרי אינו עדים שקבל דמי הסור ולא אמר לגמרי אלא ע"כ דגם על הפרעון אין עדים וכ"ה בבה"ת כדעת הרמב"ם שכתב בשמו בלשון זה שאין עליו עדים שקבל דמי הסור עכ"ל והטעם דמיד דמודה שקבל דמי הסור שדמי אבן מנאם אין לו מנו במקום עדים הוא כבלע"ד דברים אלו על נכון: (בשם מהרש"ק בב"י ד"ה וכתב הרמב"ן כו' עד כ"ל שדעת הרמב"ן וכו' ותתו' כ' ח"ה דף ל"ד ע"א ל"ה הוי מקוייב שבועה וכו' בסוף הדבור והר"ן פ' הכותב בעובד' דלמיתי ובפ' כל נשבעין דף ל"ד והרמב"ן בחדושי ב"ב פ' ח"ה דף ל"ד מוקמין ע"ו ומ"ל דגם בע"א כו' איתרע שטרי' ולא הוה דלמיתי לחר דתקני דבבן שבועת היסת דאלו קודם לבן לא הוי מהימנו ע"ש ולפ"ז כ"ל דהרמב"ן כשהשיב לבה"ע תזר מדבריו שבקדושין וכ"ע ועיין ב"ת מהר"ם מלובלין פי' קי"ד והכי"ל דק:

ז ריב"ם בפי' ת"ס מס"כ ז רבי ירוסס נכ"נ ר"י מס"כ

סב א לשון הטור מבריית כ"כ דף נב ע"ח ב כמיימ' דרב סס ע"ח וכן פסקו הרי"ף והרא"ש והרמב"ם פ"ט מה' נחלו ולא כשמואל אע"ג דקי"ל הלכה כשמואל בדיני ממון דרב בחיין ההלכת' כוותיה בדיני קלי כרב ועוד דתני' כוותיה ג כרבה סס ע"ב ד סס בסס הרמ"ה

ושתף וע"ל פיסן מ"ה ס"נ עוד מזה : (יט) אין כופין כו' שמקבל מתנה הנלקח אלו והוא נותן שכר הסופר סס ברשב"ם : (כ) אלא אחר הכוונה עיין בס' בחר שבע דף ק"ד ע"נ

סב (א) אלו הם שנפלו לי מנות לנלח כו' לפי' השטרות ומבמע לפי' השטרו והמשלשלי' תחת ידה ולית לה מנו דלהל"ם לו תחזרתי לוכה בחמ' ובתשוב' מהר"מ לשיך סי' פ"נ כתב דמשו' שבשלרו הנכסי' ביד יורשו הנבעל והוא כלה להוציא לוכה בחמ' לבל אם היו בידה בחמ' כמ"ש הרא"ש בתשו' בחלוכה שלוחרת בעלי כתן לי מנה קודם מותו בחתנה לאם היא מוחזק' בחנה בחמ' במנו וכ"ם לחלי שהנוא המרדכי פ"ח"ה בסס מהר"מ בתשוב' דלוכן שבשא לאה והולד ממנה מנוך כו' דכל מלי דלא הוי קרקע לו חפץ ידוע שהי' מבעלה הוי' מוחזקת ויכולה לטעון דמקום לחר הוי עכ"ל יכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן ס"ם ל"ד רים דף כ"ו ע"ם ודבריה' תמוהין דמשמע בס"ם ופוסק' דמיירי לפי' השטרות והמשלשלי' הם מנו והכי מוכח מי' מלבדי התוספת והרא"ש ושאר פוסקים שהבאתי לקמן ס"ק ו' ויהך דתשוב' הרא"ש שלמי כיון שטענה שהבעל נתן לה מתנה וכמ"ם לקמן ס"ק ה' גם מ"ם מהמרדכי לא דק דהמרדכי בסס מהר"מ סס קלי להליק לענין יתמי לו בלי כתה ולדבר כתב סס המרדכי לעיל מינה שכתב מהר"מ בתשוב' הם קולס שבשלת הפקולה ממון לו לחמת לומר של פלוני הם נתנו ללי בעי שקלה לה לוכי ויהב' ליה לבל אם מבשלת הפקולה כולה הולל ובוטלת ובוטלת בנכסי' פירי' לבל מהימן לומר שלי הם ולא של פלוני כדלחמר' כ' ה"ה לשה הבוטל' ובוטלת כו' עכ"ל שמא לע"נ דלית לה מנו לוכה בחמ' • גם מה שהבין מהר"מ לשיך סס מהריב"ם סי' קס"ט ליתא ועי"ם וע"ל ס"קי"ח: (ב) עליה להבי' רלוה • ולם לוכה מבית' רלוה מרוב' להחזיר לף נוף השטרות כ"כ הנעה"ת שער ל"ח ס"ם בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' ועיי' מ"ם לקמן סי' ס"ו סעיף י"ח ס"ק ל"ח :

(ג) שהיה לה ממון מיוחד • ולם לפי' הנבעל מי ושוענן בדי שבעב' ממון שלו עליו להבית רלוה כ"כ הב"י בח"ע ס"ם פ"ו בסס תשו' הסב"ם ותתלת שלמת מי שכתן לבתו לו לחתונו כו' וע"ש : (ד) ממון מיוחד' משמע לפי' לוכו עולה כשעור השטרות הם וכמ"ש ב"י בסס הנ"ה לפר"י בסס הרא"ש בהן ולהבן ורבן דמבפק תלינן להעמיד הממון בידוה כדלחמר' לקמן לוחר מעיסתו תקון :

(ה) וה"ה אם נמלאו לה משלשלי' כו' עור בסס הרמ"ה וע' ירושם מבוחו ב"י והנעה"ת שער ל"ט חלק ע"ו כתב דבמשלשלי' מהני תפיסת' ומבוחו ב"י לקמן סי' קע"ט וב"כ עוד בשער כ"ח סוף חלק ח' בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' פ' ה"ה סוף דף כ"ח ד"ה קבל מן הלשה כו' והרא"ש שם מוכח להליק כמ"ם העור בסס הרמ"ה וכן הוא המרדכי שם עד שלמי תמה לחה כתב העור כן בסס הרא"ה והלא כך מבואר בהרא"ם ותוס' להליק דלקה במנו לו משלשלי' דיבא הכי (ומוכח עוד שם דלקי"ם שם לה מנו דלהל"ם לו הלוקתי לוכה בחמ' דמבתמ' כל מה שבידה משל בעלה הוא ועי"ל סי' כ"ו דיס ס"ק ל"ב) וכ"כ עוד העור והמחבר בח"ע סוף סי' פ"ו ע"ם וע"ל ס"ק י"ד וכן נראה להליק מתשו' רשב"ם שבשיק ב"י בח"ע פ' ע"ב ע"ם וכן עיקר :

(ו) ולפי' לחמה כו' ל' הרמב"ם וכן לחמה שהיא' בוטלת ובוטלת בנכסי יתומים כו' וכתב מהר"ל ן' חביב בתשובה ס"ם כ"ח דף פ"ם דיס ע"ג לע"ם שבבר כתב הדין כן בלשת לוס כתבו בלחמה מפני התלוקים לחרים אלם היו מולקי' בעיסתן כו' ולם מת כו' ולא כ"ל שמתקל' כת' הרמב"ם דין לא' לוס המוחזק' בתוספת' פ"ש דבר' בתר' כמ"ם בבע"ה סוף שער שני ולם לוכה וכדלחמר' בס"ם (דף כ"ב ע"ב) מהו דתימא לשה כיון דשבשיק לה מילתא דלמרי קא ברח' קמי יתמה לא נזלה מיתמי קמ"ל ופירוש לפילו לחמר' שהיתה בוטלת ובוטלת בתוך הבית לחר מות בעלה והשטרות בעבו על שמה לחר מות בעלה ולא לחמרי' כיון שהתיבום על היתומים ותשובות הוא לה דברת' קמי יתמי לא נזלה קמ"ל :

כתב הרמב"ם פ' כ"ב מה' לוסות וז"ל הרי שמלאו מעות לו משלשלים ביד הלשה הוא לומרת כמתנה כתבו לי והוא לומר מעבשה ידיך הם שסם שלי ה"ז כלחמת ויש לו להחרים על מי שטענ' דבר שלוכו ולקח בהן קרקע והוא לוכל פירות ולם לחרה על מנת כן כתבו לי אלא יהא לבעלי רשות בהן כל מה שלוכלה (עיי' מ"ם בזה בי' סי' רכ"ב) עליה להבית רלוה שבל שם שמלא ביד הלשה בחזקת הבעל הוא לוכל פירותיו עד שתבית רלוה לחרה לו לתה כתבו לי במתנה כשבע' שבועות הוסת שכתן לה הבעל ולוכו לוכל פירותיהן עכ"ל והעתיקו העור והמחבר בח"ע סי' פ"ה סעי' י"ב • והלשה בתשו' מהרל"ן חביב ס"ם ס"ק ס"ם בריבלה ה"ז בלחמת מת"ם פ"ם ע' מה' בחלות ותירן דבה' לוסות מיירי בלוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולחת שמלאתי בבעל התרומו' סוף שער שני שהביב לו ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מבוה דברי הרמב"ם ומביולו בס"ח שם בקלרה (וכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן סי' קל"ח לדעת הרמב"ם ע"ם) לבל לי מבוה הא לא לריל דו"ל דהרמב"ם ס"ל כמ"ש הנעה"ת שער כ"ח ח"ח בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה נופיה שבתב וז"ל ודוקא לוכות ושטרות לחר רב עליה להבית רלוה לבל אם יש בידם משלשלי לו שנבו הלוכות בכך בלחמים לומר שלנו הם כו' לך נראה דמדברי הרמב"ם בה' לוסות נופיה מיבה ובה מוכח כן מדבתב והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי לחתה לורך בתב כן הל"ל בקטור והוא לומר שלי הן לא מבוה דבלשה הבוטלת ובוטלת בתוך הבית והוא לומר שלי הן ממתנו לוכה בלחמת לא שהיה לוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולוכו לטענן שמל ממנו הם לא טוענן שמל ממעבשה ידיך הם. כן כ"ל :

ובדין

טורי זהב

סימן סב סעיף א' בש"ע אם ידוע שהיה לו ממון הסמ"ע הלשה מבי' כ"ו דמשמע לפי' לין ידוע ותוקי לה דמיירי במתה והוא תמוה מלות דלא הוזכר כלן מותה ותו דמיתה מלי עבדה הא בשעת כתיבה היה לו בלחמות במנו וקונשיא מעיקרא לתא דלקן בהדי דכל מה שיש תחת יד לשה שהוא של בעלה כפי' רשב"ם פ' ה"ה דף נ"ב דלקן להוציא ממון מחזקת הלה וה"ה בלשה ממון בעלה מ"ה לא מהני כלן מנו בתקוס עדים לבל בהחיה דלעיל מיירי בהלשה לומרת זה הממון בא ליחי מבעלי אלא שלמי ידועת שבעלי היה בידו ממון מלחרים ולמי רוסה לא תוסס לומי שבייך לו בזה מהני מנו ולע"ג דבא"ע סי' פ"ו כתב דלוכה בלחמת לומר מבל פלוני הייבו כשלומרת פלוני בתן לי זה הלבן דבנזה

ולפי

יט (יט) אין כופין אותו :

כה (יט) אין כופין אותו :

טו ז מרקדקין לשון חשטר ורנין ע"פ אותו דקדוק ולא אמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי והיה סבור שהדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון :

יז ז יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב

כו (כ) אלא אחר הכוונה :

סב דין אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית

ובו סעיף אחד :

א **א** א אשה הנושאת ונותנת בתוך הבית והיו שטרות מקניית הקרקעות ועברי' או שטרי חובו' כתובים על שמה והיא אומרת (א) שלי הם (לפי' השטרות תחת ידה) **ב** (ב) ב עליה להביא ראיה ג בעדים שהוא כדבריה (ג) שהיה לה (ד) ממון מיוחד ואין צריך שיעידו **על אל"ו** השטרות שהם שלה **ג** (ה) ל והוא הדין אם נמצאו לה משלשלי' ברשותה עליה להביא ראיה : הגה **ד** (ו) ולפיכך אלמנה ולפי' היו השטרות ביד (מרדכי

ולא"כ כת' וכן לחמ' שהיה' בוטלת' ובוטלת' וזהו נ"כ כונת תוס' שכתב בהגה"ם ולפי' אלמנה כו' מ"ם אלמנה בל' לפי' מה' דבנת' קלחר דה"ל אלמנה ה"כ לרלים כיון דבשבת הוא לה שהתיבום בבית דין לביותה לבעלה' על היתומים ולהי לא נבנה מבלים קמ"ל דלם בלמ"ה נמוכ' לבני רלוי' : **ב** עליה להבי' רלוי' בעדו' לפי' לפסוקי מת"ל דבני בזה שמתקי' השטר ולו לחרי' דה"ל בחתקי' עדותן בב"ד קמ"ל דלא בשטרות שלין נוכן ממון וכן מתוסרי' נוהייכ' הו' לבני' רלוי' ומבל"כ' ה"ל • והשתא דקמ"ל דלין לבלק בזה לחריכן מי בסמוך דעדופי בחייהו דמשלשלי' לפפי' לם מתה הלשה לו לחד מהלחי' לבני' הירש לבני' ולבי"ם בסמוך סק"ח: **ד** ה"נ ולפיכ"ל אלמנה ולפיכ"ל היו השטרו' תחת ידה

כה (יט) אין כופין אותו :

טו ז מרקדקין לשון חשטר ורנין ע"פ אותו דקדוק ולא אמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי והיה סבור שהדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון :

יז ז יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב

כו (כ) אלא אחר הכוונה :

סב (א) אלו הם שנפלו לי מנות לנלח כו' לפי' השטרות ומבמע לפי' השטרו והמשלשלי' תחת ידה ולית לה מנו דלהל"ם לו תחזרתי לוכה בחמ' ובתשוב' מהר"מ לשיך סי' פ"נ כתב דמשו' שבשלרו הנכסי' ביד יורשו הנבעל והוא כלה להוציא לוכה בחמ' לבל אם היו בידה בחמ' כמ"ש הרא"ש בתשו' בחלוכה שלוחרת בעלי כתן לי מנה קודם מותו בחתנה לאם היא מוחזק' בחנה בחמ' במנו וכ"ם לחלי שהנוא המרדכי פ"ח"ה בסס מהר"מ בתשוב' דלוכן שבשא לאה והולד ממנה מנוך כו' דכל מלי דלא הוי קרקע לו חפץ ידוע שהי' מבעלה הוי' מוחזקת ויכולה לטעון דמקום לחר הוי עכ"ל יכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן ס"ם ל"ד רים דף כ"ו ע"ם ודבריה' תמוהין דמשמע בס"ם ופוסק' דמיירי לפי' השטרות והמשלשלי' הם מנו והכי מוכח מי' מלבדי התוספת והרא"ש ושאר פוסקים שהבאתי לקמן ס"ק ו' ויהך דתשוב' הרא"ש שלמי כיון שטענה שהבעל נתן לה מתנה וכמ"ם לקמן ס"ק ה' גם מ"ם מהמרדכי לא דק דהמרדכי בסס מהר"מ סס קלי להליק לענין יתמי לו בלי כתה ולדבר כתב סס המרדכי לעיל מינה שכתב מהר"מ בתשוב' הם קולס שבשלת הפקולה ממון לו לחמת לומר של פלוני הם נתנו ללי בעי שקלה לה לוכי ויהב' ליה לבל אם מבשלת הפקולה כולה הולל ובוטלת ובוטלת בנכסי' פירי' לבל מהימן לומר שלי הם ולא של פלוני כדלחמר' כ' ה"ה לשה הבוטל' ובוטלת כו' עכ"ל שמא לע"נ דלית לה מנו לוכה בחמ' • גם מה שהבין מהר"מ לשיך סס מהריב"ם סי' קס"ט ליתא ועי"ם וע"ל ס"קי"ח: (ב) עליה להבי' רלוה • ולם לוכה מבית' רלוה מרוב' להחזיר לף נוף השטרות כ"כ הנעה"ת שער ל"ח ס"ם בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' ועיי' מ"ם לקמן סי' ס"ו סעיף י"ח ס"ק ל"ח :

(ג) שהיה לה ממון מיוחד • ולם לפי' הנבעל מי ושוענן בדי שבעב' ממון שלו עליו להבית רלוה כ"כ הב"י בח"ע ס"ם פ"ו בסס תשו' הסב"ם ותתלת שלמת מי שכתן לבתו לו לחתונו כו' וע"ש : (ד) ממון מיוחד' משמע לפי' לוכו עולה כשעור השטרות הם וכמ"ש ב"י בסס הנ"ה לפר"י בסס הרא"ש בהן ולהבן ורבן דמבפק תלינן להעמיד הממון בידוה כדלחמר' לקמן לוחר מעיסתו תקון :

(ה) וה"ה אם נמלאו לה משלשלי' כו' עור בסס הרמ"ה וע' ירושם מבוחו ב"י והנעה"ת שער ל"ט חלק ע"ו כתב דבמשלשלי' מהני תפיסת' ומבוחו ב"י לקמן סי' קע"ט וב"כ עוד בשער כ"ח סוף חלק ח' בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מלבדי הפוסקי' פ' ה"ה סוף דף כ"ח ד"ה קבל מן הלשה כו' והרא"ש שם מוכח להליק כמ"ם העור בסס הרמ"ה וכן הוא המרדכי שם עד שלמי תמה לחה כתב העור כן בסס הרא"ה והלא כך מבואר בהרא"ם ותוס' להליק דלקה במנו לו משלשלי' דיבא הכי (ומוכח עוד שם דלקי"ם שם לה מנו דלהל"ם לו הלוקתי לוכה בחמ' דמבתמ' כל מה שבידה משל בעלה הוא ועי"ל סי' כ"ו דיס ס"ק ל"ב) וכ"כ עוד העור והמחבר בח"ע סוף סי' פ"ו ע"ם וע"ל ס"ק י"ד וכן נראה להליק מתשו' רשב"ם שבשיק ב"י בח"ע פ' ע"ב ע"ם וכן עיקר :

(ו) ולפי' לחמה כו' ל' הרמב"ם וכן לחמה שהיא' בוטלת ובוטלת בנכסי יתומים כו' וכתב מהר"ל ן' חביב בתשובה ס"ם כ"ח דף פ"ם דיס ע"ג לע"ם שבבר כתב הדין כן בלשת לוס כתבו בלחמה מפני התלוקים לחרים אלם היו מולקי' בעיסתן כו' ולם מת כו' ולא כ"ל שמתקל' כת' הרמב"ם דין לא' לוס המוחזק' בתוספת' פ"ש דבר' בתר' כמ"ם בבע"ה סוף שער שני ולם לוכה וכדלחמר' בס"ם (דף כ"ב ע"ב) מהו דתימא לשה כיון דשבשיק לה מילתא דלמרי קא ברח' קמי יתמה לא נזלה מיתמי קמ"ל ופירוש לפילו לחמר' שהיתה בוטלת ובוטלת בתוך הבית לחר מות בעלה והשטרות כעבו על שמה לחר מות בעלה ולא לחמרי' כיון שהתיבום על היתומים ותשובות הוא לה דברת' קמי יתמי לא נזלה קמ"ל :

כתב הרמב"ם פ' כ"ב מה' לוסות וז"ל הרי שמלאו מעות לו משלשלים ביד הלשה הוא לומרת כמתנה כתבו לי והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי ה"ז כלחמת ויש לו להחרים על מי שטענ' דבר שלוכו ולקח בהן קרקע והוא לוכל פירות ולם לחרה על מנת כן כתבו לי אלא יהא לבעלי רשות בהן כל מה שלוכלה (עיי' מ"ם בזה בי' סי' רכ"ב) עליה להבית רלוה שבל שם שמלא ביד הלשה בחזקת הבעל הוא לוכל פירותיו עד שתבית רלוה לחרה לו לתה כתבו לי במתנה כשבע' שבועות הוסת שכתן לה הבעל ולוכו לוכל פירותיהן עכ"ל והעתיקו העור והמחבר בח"ע סי' פ"ה סעי' י"ב • והלשה בתשו' מהרל"ן חביב ס"ם ס"ק ס"ם בריבלה ה"ז בלחמת מת"ם פ"ם ע' מה' בחלות ותירן דבה' לוסות מיירי בלוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולחת שמלאתי בבעל התרומו' סוף שער שני שהביב לו ה"ר כתן בן ה"ר מלוה מבוה דברי הרמב"ם ומביולו בס"ח שם בקלרה (וכ"כ בתשו' מהר"ן ן' שמן סי' קל"ח לדעת הרמב"ם ע"ם) לבל לי מבוה הא לא לריל דו"ל דהרמב"ם ס"ל כמ"ש הנעה"ת שער כ"ח ח"ח בסס ה"ר כתן בן ה"ר מלוה נופיה שבתב וז"ל ודוקא לוכות ושטרות לחר רב עליה להבית רלוה לבל אם יש בידם משלשלי לו שנבו הלוכות בכך בלחמים לומר שלנו הם כו' לך נראה דמדברי הרמב"ם בה' לוסות נופיה מיבה ובה מוכח כן מדבתב והוא לומר מעבשה ידיך הם שהם שלי לחתה לורך בתב כן הל"ל בקטור והוא לומר שלי הן לא מבוה דבלשה הבוטלת ובוטלת בתוך הבית והוא לומר שלי הן ממתנו לוכה בלחמת לא שהיה לוכ' בוטלת ובוטלת בתוך הבית ולוכו לטענן שמל ממנו הם לא טוענן שמל ממעבשה ידיך הם. כן כ"ל :

ובדין

טורי זהב

סימן סב סעיף א' בש"ע אם ידוע שהיה לו ממון הסמ"ע הלשה מבי' כ"ו דמשמע לפי' לין ידוע ותוקי לה דמיירי במתה והוא תמוה מלות דלא הוזכר כלן מותה ותו דמיתה מלי עבדה הא בשעת כתיבה היה לו בלחמות במנו וקונשיא מעיקרא לתא דלקן בהדי דכל מה שיש תחת יד לשה שהוא של בעלה כפי' רשב"ם פ' ה"ה דף נ"ב דלקן להוציא ממון מחזקת הלה וה"ה בלשה ממון בעלה מ"ה לא מהני כלן מנו בתקוס עדים לבל בהחיה דלעיל מיירי בהלשה לומרת זה הממון בא ליחי מבעלי אלא שלמי ידועת שבעלי היה בידו ממון מלחרים ולמי רוסה לא תוסס לומי שבייך לו בזה מהני מנו ולע"ג דבא"ע סי' פ"ו כתב דלוכה בלחמת לומר מבל פלוני הייבו כשלומרת פלוני בתן לי זה הלבן דבנזה

ולפי

ובדין הגמי שכתב הרמב"ם עליה להביא ראיה מבר בדרישה בא"ע סי' פ"ה שהכל תולדים בו וכתב שדברי מהרש"ל איכן ברורין ע"ש ודברי תתוקין ודברי מהרש"ל ברורים שבהריא מוכח מהתוספות פ' ח"ה נכי אין מקבלי' פקדונות מן הגוים סוף דף כ"ח והרש"ש שם שחולקין ע"ש וכ"כ הגי' שם ח"ל והר"י ז"ל כתב שהאמה נאמנת לומר שנתנו לה במתנה גמורה ע"מ שאין לבעלה רשות בהן אפי' בפירות וכן דעת הרשב"א והריטב"א ז"ל כו' וכ"כ ה' המגיד פ' כ"ב מהלכות אישות וסוף פ"ו מה' מקדון בשם הרשב"א ויש מפרשים שחולקין על הרמב"ם וכן הביא הב"י בא"ע סי' פ"ה תשו' הרשב"א בכר ראית שאני נוטה לדעת מורי ה"ר ויוכה שקבל משם ר"י שהיא נאמנת אם אינ' נאמנת בתוך הבית כו' ע"ש ונם הב"ח בא"ע בקונטרס אחרון הגיה על הדרישה מכח לשון אלי שכתבו התוספות והרא"ש דאלי לגמרי משמע ושפי ה"ל להגיה מכח שאר הוכחות התוס' והרא"ש שם ע"ש ומכח דברי הב"י והרשב"א והריטב"א שהבאתי • מיהו מה שהקשה שם הדרישה על דברי הרב בהגה"ה יפה כיון וכמ"ש לקמן סי' קכ"ו ואלא כדת הגיה עליו הב"ח שם בזה :

ונראה דבטוענ' אחרים נתנו לי מיירי במשלשלים לו מעות אחין ידועים לבעל אבל אם היו ידועים לבעל איב' באמ' כלל לכ"ע אף לענין נוף המשלשלים וכן משמע מדברי מהר"ל ן' חביב שהבאתי לקמן • ועוד נראה דבדין זה אין חילוק בין לא ראו עתה בידה שיש לה מנו דלהד"מ לו החזרתי לו ראו עתה בידי' בין להרמב"ם וסייעתו בין להתוספו' והרשב"א וסייעת' ולכך לא חילק שום אחד מהפוסקי' בכך אבל להרמב"ם דאינ' באמת משעם דהוא בחזקת הבעל איכא פירותיו אפי' לא ראו עתה בידה אינ' באמת וכמ"ש לקמן ולהתוספו' והרשב"א אפי' ראו עתה בידה אינ' אלא ידועי' לבעל יכולה לומר מאל אחרים הוא ולא היה אלא מעולם כמו בשאר טוענ' וכטענ' לקמן סי' קל"ג ובאמת לומר ביתנו לי לגמרי ע"מ אינ' יהא לך בהן רשות אבל ואם שכתבו התוס' פ' ח"ה אף כ"ח ע"ב דהמקבל מן האשה כו' והרא"ש שם דאם אומר תן לפלוני שהוא שלו באמת בתנו אפי' אקלה איהי ויהב ליה כו' ומשמע דאי לית לה מנו אינ' באמת דיהב' כיהלי' דהשתא אינ' שהוא תחת ידה אבל אם אחרים אבל אם היא אומרת שלי הוא ואחרים נתנו לי א"כ כיון שהוא תחת ידה באמת לומר מאחרים בא לי במתנה גמורה • כן כ"ל ברור :

וכתב בבע"ת סוף שער שני בשם ה"ר נתן בן ה"ר מאיר שכתב' על דברי הרמ"בם וז"ל ואם תאמר ליהוי מהימנ' בתנו דאי בעיא אמר' אתה נתתו לי תשובה לפי שנטענה הזאת מוכיח' הנכסי' אף מירושתו ואלו היתה טוענ' אתה נתתו לי הוה הרשה והלכך אינ' באמת' אף לענין פירות דלא אמרי' תנו היכא שהתנו מינרע טענתיה כי הכא ע"כ (והקשה בס' ג"ת שם דהא בלי"ה הוי תנו דהעזה והניח בקונטרס ולא דק דשביר אמרי' תנו בהה"ג אע"פ דהוי העזה וכמו שהוכיחו התו' פ' ח"ה אף כ"ב ע"ב והמדרכי שם וכמ"ש לקמן סי' פ"ח סעיף כ"ג ס"ק כ"ח וסי' פ"כ בדיני מיגו אות ו' וסי' כ"ג סעיף כ' ס"ק ל') ולפי זה אם אמ' בעלה והיתה טוענ' משלשלים אלו נתנו לי בחיי בעלי ע"מ שלא יהא לבעלי רשות בהן היתה באמת' להרמב"ם בתנו דבעלי כתבם לי במתנה דהא השתא ליכא לאיומר דהתנו מינרע כח טענתיה אבל עיקר דברהם תמוהים לי דהא ודאי הא דבאמת לומר אתה נתתו לי הוינו בדליב' עדי ראה דאו באמת בתנו דלהד"ם לו החזרתי דאי לא אינ' באמת לומר אתה נתתו לי וכמ"ש לקמן וא"כ מ"מ תקשי תהיה באמת שאחרים נתנו ע"מ כו' בהאי תנו גופי' דלהד"ם לו החזרתי ועוד דאפי' תימה דאתה נתתו לי באמת בבל ענין מבל מקום הא דכת' הרמב"ם דאינ' באמת' אחרים נתנו לי ע"מ כו' מסתמא מיירי מי בבל גוונ' בין ראוהו שאתה בידו לו לא מדלא חילק וכמ"ש בעיל וא"כ בדלא ראו עתה בידה בהאמה בתנו דלהד"ם לו החזרתי (ונם מ"ש לפי שנטענ' הזאת מוכיח' הנכסים אף מירושתו כו' והיינו כמ"ש שם בבעה"ת שם דהלכתא כשמואל בפ' בתר' דבדרים דלא קנה בעל לא לפירות ולא לירושה כו' אינו מוכרח לפענ"ד די"ל דנם שמואל מודה דמ"מ יורשה דלא עדיף מאלו כתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן עד עולם דמ"מ יורשה ובלאמרי' בר"פ הכותב ובתבאר בא"ע סי' פ"ב דלא דמ"מ יכול המודר ליתן לבתו משום דאתנו לאו מיבה אף זכי דהא יהב לה ע"מ כו' והרשות בידה שלא לבטיח כלום ואם מתה והניחה הוא יורש מתנה ולא מקחיו • וכן משמע בהרא"ש ובמוקי יוסף ורשב"ם פ' ח"ה סוף דף כ"ח שכתבו יקשה לאמר אף אם ניתן לה מתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בה מ"מ אם מתה יורשה ע"ש ודוק) אלא כרחה דמעיקרא לא"מ ובתכם דאקו הבעה"ת וה"ר נתן בן הר"מ בזה דכיון שכל מתון שביד האשה בחזקת הבעל הוא שאבל פירותיו א"כ אע"ג דאית לה מנו לא מהימנ' להוציא מחזקה זו דמנו במקום חזקה לא אמרי' וכמ"ש לקמן ולכך דקדק הרמב"ם וכתב שכל מה שנתנה ביד האשה בחזקת הבעל הוא כו' וה"ל דמשמע מי שנתנו מתנה לאשה הוא כותן אם מתנה ואינה מוציאו מרשות הבעל אבל הבעל שנותן בעצמו מתנה לאשתו כיון שמוציאה מרשותו לרשותה הרי היא שלה לגמרי ואין בה אפילו אבילת פירות • וא"כ אלמנה שאומר' משלשלי אלו נתנו לי מאחרים במתנה בחיי בעלי ע"מ כו' אינ' באמת והפירות של יורשי בעלה להרמב"ם משעה שהגיע המתנה לידה :

וראיתי בפרדיסה בע"א סי' פ"ה שכתב על מ"ש הרמב"ם בטוענ' אתה נתתו לי בחיי וא"ל וכ"ע מאחר שהגיע הבעל מוחזק לאה היא באמת מ"ו אבל ה' המגיד מפרש טעמו אע"פ שאינ' באמת' לומר אחר נתנם לי ע"מ כו' באמת לומר אתה נתתו לי שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה בבל דבר שהוא יודע האמת כמוה עכ"ל ולפי ע"ד דברי מ"ו ודבריו אינ' בכוני אלא כוונת הרמב"ם כמ"ש ונם ה' המ' כוונתו כך דאינ"ם שאינ' באמת לומר אתה נתתו לי ע"מ כו' משום דבחזקת הבעל הוא לענין פירות מ"מ בשטענת אתה נתתם לי באמת היא בכך אינ"ם שהבעל מכחישה בברי כגון שאחר הייתי שם בשנתנו לך אחרים והיה בפתם אינה באמת אלא דאינ' אמת לברוא רק לענין שטוענת היסת אז אינ' אלא דהרמב"ם קאחר בשטוען מעמעה ידך הם וזהו טענת אמת לכך כתב ויש לו להתרוץ כו' דמסתמא אינו יודע שאינ' מתנה אבל אחרים ואף אם תפרש דברי ה' המגיד בפשוטו מ"מ כ"ל עיקר בכוונת הרמב"ם כמ"ש דבאמת בבל ענין לומר אתנה הם בידו אבל דהיינו דוקא לומר שנתנו לה בפתם וא"כ באחרי' בפתם מתנה יד לאה בידו בעלה מאא"כ בשהבעל עצמו נתן לה והכי אמרי' בש"ם סוף פ' בתרא דבדרים דף פ"ח ע"ב מודה ר' מאיר כיון דאיל בעלה קא זכיא וכתב הר"ן שם דהכי דאמר ר' מאיר דאין קנין לאה בלא בעלה מ"מ היכ' דאיכ לה אחר מתנה אבל מודה הוא דבעל שנתן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות כו' וע"ש • ועוד אכתוב לקמן על דברי ה' המגיד :

ובדין הגלשי שכתב הרמב"ם דאם טענה אתה נתתו לי בתנה כ"ל דאפי' בוטלת ובותבת בתוך הבית ופתם הנכסים הם אל בעלה מ"מ לא עדיפי מאלו היו עדים שבאה לידה מבעלה דהיתה באמת לומר בתנם לי אחר בך בתנו דהחזרתי וכ"כ מהר"ם בתשוב' להדיא והביאו הל"מ בא"ב סי' פ"ה והבאתיו לקמן סי' קכ"ז ואיכא לאיומר דמהר"ם פ"ל כה"ר נתן בן הר"מ שהבאתי דדוקא בשטרות אמר רב אבל לא בשלשלים דהא המדרכי פ' א"ה כתב להדיא בשם מהר"ם דאף בשלשלי אינה באמת לומר שלי או אל פלוני הם והבאתיו לעיל ס"ק ח' אבל אם דאי דוקא כשטוענ' שלי הם שנפלו לי מאקום אחר או אל פלוני הם אינ' באמת' דכיון שהיא בוטלת ובותבת בתוך הבית מסתמא הכל אבל בעל בא לה אבל אם טוענ' שבעלה נתן לה בתנה מה בכך שהיא בוטלת ובותבת בתוך הבית הרי מ"מ יכול להיות שנתן לה מתנה ושוב ראיה מה"ם הרשב"א בתשו' סי' אלף ע"ב והרשב"א בתשו' בבל כ' סי' כ' והגו' בא"ע סי' פ"ו סעי' ד' בלאמרה שתפסה משלשלים ואמרה שבעלה נתנם לה בתנה שבאמת' היכא דאית לה מנו דלהד"ם לו החזרתי והרי הרשב"א והרא"ש והגו' ס"ל דאם טוענ' מאקום אחר נפלו לי אינ' באמת אף במשלשלי וכמ"ש לקמן ס"ק ו' ואין לומר דהתם מייירי באינ' בוטל' ובותבת בתוך הבית דהא סתמא כתבו ובפרט לפי מ"ש לקמן ס"ק ח' דאתם אם דין בוטלת ובותבת ב"ה יש לה לענין זה ועוד דבבר כתבתי לענין כתן לי לא מסתבר לחלק בין בוטלת ובותבת ב"ה לו לא אלא ודאי כמ"ש • ואין להקשות אם כן גם בטוענ' מאקום אחר נפלו לי נהיאמה בתנו דאי בעיא אמרה הבעל נתנם לי הא לא"מ דא"כ תיקשי בלא"ה מ"מ נהיאמה מאקום אחר נפלו לי בתנו דלהד"ם לו החזרתי אלא ודאי דהוי תנו באקום חזקה דכיון שהי בוטלת ובותבת ב"ה מסתמא כל מה שבידה מבל בעלה בא לה ולא מאקום אחר :

ונם בראה דמ"ש הרמב"ם אתה נתתו לי במתנה כו' לאו לאפוקי אלאמה אתא אלא בא לומר דאע"פ שהבעל מכחישה בברי באחנות :

וראיתי בהרב המגיד פ' כ"ב מהלכות אישות שכתב על דברי הרמב"ם הנ"ל וז"ל אמרה אתה נתתו לי כו' דעת רבינו הוא שאע"פ שאינה באמ' לומר אחר נתנם לי כשטוענ' ברוא אתה נתתם לי באמת לפי שאין האשה מעיזה פניה בפני בעלה בבל דבר שהוא יודע האמת כמוה ונדולה מזו בתבאר פ"ל שהאשה שאמרה לבעל' נרשתני באמת חזקה שאינה מעיזה עכ"ל ושמע לבאורה מדבריו שמאלק בין שמא לברוא ולא"ז אלאמה שאמרה בעלי נתן לי באמתנה לא היתה באמ' בבל אבל בשאת זה איכו וכמ"ש לעיל • ועוד קשה לי על הרב המגיד לאה לי' לעשם לפי

שאין הלוה מעיזה בפני בעלה מהיכי תיתי תיגרע משאר שוטן וכעבדן מי שאמר לחברו לתן כתת לי משלמני אלא במתנה שהוא בחזקת לקיים סי' קל"ג ולפסר כוונת ה' המגיד לומר להכחיש הלוה בלתי מעשה דלית לה מנו כגון שרלוהו בידה מעשה שאינה מעיזה ומדמי לה לגרשתני דהת' אף על גב דלית לה מנו ולוה בחזקת לוה לוה קיים בחמת לומר גרשתני להוציא עצמה מחזק לוה קיים מעשה שאינו מעיזה וא"כ ה"ה הכא אף על גב דמשלמים לו בחזקת הבעל הם ואין לה מנו בחמת מעשה שאינו מעיזה • אבל לא בהיתר לו לא תאמרי דע"כ לא תאמרי הלוה בחמת מעשה שאינה מעיזה אלא בגרשתני דכיון דלחפוקי בפסה מבעלה אף אתיא לא מעיזה אבל בענין ממון לא לאכתן בשום דוכתא אתמה בחמת יותר מן הבעל ואפילו בגרשתני נופא הסכיימו רוב הפוסקים דהיכא דתובעת כתובתה אינה בחמת בחיישינן שמא משום חמוד ממון לחמת כן וכן העליתי בקונטרסים בנוגעת לאיש לאדר מבריתי בסי' פ"ח ואמרי' לדרמב"ם פ' ע"ז מה שכתבו בתוספות איזות שכתב דלף בתובע' כתובתה בחמת הוינו בעיקר כתובתה כיון דכתובה מכח גירושין אף אתיא אבל בתום' כתובה הא כתב שם הרמב"ם להאיש דאינה בחמת וא"כ פשיטא דהכא גם כן אינה בחמת לומר לתתאבתתם לי במתנ' א"כ יש לה מנו דלהל"ם לו הזקרתי • אלא דברי ה' המגיד הם אלא בדקדוק והעיקר בכוונת הרמב"ם דר"ל אע"פ שהבעל מחתיה בעצמו לתת כתתם לי בחמת אבל לעולם בעובר לאחרים נתנו לי אינו יכול להכתיבה בברי דודאי אינו יודע אלא נתנו לה לאחרים • וכן משמע בתשו' מהר"ל ן' חביב ס"ם כ"ח כדברי שכתב וז"ל אלא כנגד בעלה בחמת' שטוען ענגת ודאי כ"ם כנגד היורשים שאין טוענין כ"ח אחת ואין עליה כי אם חרם שתם אלא העביר הרמב"ם בח' מן החלוקות שהיא בענגת היכת זהו בשטוען ענגת ודאי כו' עכ"ל וכן הדאה דעת השור והמחבר כמ"ש דבח"ע סי' ר"ה סעיי' ר"ב כתבו בלשון הרמב"ם מתם ובסי' כ"ו

פעיף ל' כתבו לחמה אחומר מהה נתן לי בעלי בתתבה אם היה מוחזק בחבה בחמת כמנו כו' אלא ודאי כמ"ש:

וכתב מהר"ל ן' חביב שם דבכל מקום אחמר הרמב"ם שהיא בחמת על מלמלים שבולה בלע"ר אומו דוקא במלמלים אחיכם כדין כלים העשויים להשאיל ולהשכיר שכתב הרמב"ם ס"ח מה' שוטן עכ"ל ומשמע מדבריו דקאי גם בחמה מתנה נתנו לי ואף שמכאתי בבעה"ת סוף שער ראשי בשם תשו' ה"ר נתן בן ה"ר מאיר כדברי שכתב ח"ל ועל מה שכתב הרמב"ם שבחמה לומר בחתנה כתתם לי מידי דהוה לאחר שוטנו' הוי הכן אחמ' לחכנו אתה כתת לי כלים אלו אע"פ שאין ידוע שכתבם לו ואינם ידועי' לאחבו מי לא היה נחמן כמו כן הלוה ואין מילוק ביניהם מיהו אי הוי מלמלי ידועי' לבעל לא היה אומ' הרב והוי כאין דברי העשויי' להשאיל ולהשכיר אלא מלמלי דוחיא דמעות ואין זה צריך לומר עכ"ל ומכאיתו בקצרה בכ"מ פ' כ"ב מה' איזות מ"מ דברים' תמוהים בעיני וכ"ל דכאן אין מילוק בין ידועי' לבעל אי לא דמ"ל אי לא ראו עתה בידה אפי' ידוע לבעל בחמה לומר מתנה כתת לי בתנו לאחרים וכמ"ש הרמב"ם פ"ח מה' שוטן (או בתנו דהמזרתי אפי' יש עדים שמסרם לידו בשאלה או שכירות וכמ"ש הרא"ש ושאר פוסקים וכדלקמן סי' קל"ג) וא"כ הא הכא ודאי אלו עתה בידה אפי' אין ידועים לבעל מי דאחר היה נחמן בדבר שאין ידוע לו היינו דוקא תמוה מנו דאי בעי היה אומר לא היה אלא מעולם אבל כאן אבל מה שקנתה אשה קנה בעלה ואפי' לא היה אל בעל מעולם אלא לאחרים נתנו לה בתתבה הרי הוא אל הבעל שיאבל פירותיו להרמב"ם ואם כן אין לה מנו • זה כ"ל ברור בדעת הרמב"ם ודוק • אבל לפתום' והרשב"א ומיי"עתם שהבאתי לעיל דמלקין ום"ל דנחמב' לומר אחר בתנם לי אף לענין פירו"ם מילוק בטוענת אתה נתתם לי בין ידועי' לבעל או לא בשם עתה בידה אלא אם אינו ידועי' לבעל בחמה בתנו לאחרים נתנו לי וידועי' אינה בחמה כל זה כ"ל ברור ודוק : (ז) לא היתה כו' עד אל שנאמר כת' המ"ע דבשור ת"ע ס"ם פ"ו כתב אפי' נושאת ונותנ' ב"ם כיון שהבעל עצמו כת' על שמו והל"ב תיירי כאן בכתבה אחרת מעצמה לו מרוך דוק' אלא תתא נושאת ונותנ' ב"ה עכ"ל ולפע"ד אין כן דעת הר"ב דא"כ עיקר הדין שכתב השור לא כתב אר"ב ודין אחר אלא מזכר בשור יכתוב הר"ב מדלי • מרוך אלא נראה דהרב חזיל לטעמיה שכתב כל"מ בע"ח פ"ם פ"ו על דברי השור וז"ל והרשב"א כתב סי' תתקנ"ב כ"ו דוקא אם היה בחזקה שם לה מכבי מלוג אבל אם אינו מוחזקת בכך עליה להביא ראיה דבל מה שיש בחזקת בעלה הוא כי מתם אשה נושאת ונותנ' בתוך הבית ועוד הארוך בזה עכ"ל ל"מ ומשמע דם"ל להר"ב כהרשב"א והנה מבאתי מקור דין זה אל השור בתשו' הרא"ש בכלל כ"ו סי' ל' וז"ל ובשאלת אשה שעוגנת על קנת קרקעות שהנתן בעלה שהם תנאים מעלה כי בעלה קנה תנאים מאל מעותיה שנפלו לה מנית חביה והשטר כתוב בשם שניהם ירשה אבל הקרקעות שקנה בעלה והשטרות כתובי' גם כן בשם אשה שהקרקעות תנאים שלה כי אדם הקונה קרקע אין דרך שיכתוב את אשתו בשטר הקנייה וזה שכתב שם אשתו בהרבים שאלו לומר הקרקע הן משלה ואם היה שטר הקנייה כתוב כלו על שמה הדבר ידוע שהקרקע היה שלה מה לי כולו מה לי תנאו כדון זה הוי כאלו כתב בשטר לאיש דעלמא מה לי אשתו ומה לי איש דעלמא עד כאן לשונו ומשמע דמיירי אף בנושאת ונותנת ב"ה מדלא תיבק הכן מדתלי שעמא דכיון שכתבה שם אשתו בשטר בהרבים הדברים כו' ועיי' מ"ש לעיל ס"ם ס' מ"מ כ"ל עיקר בהרשב"א דמה שעשה הבעל השטר על שמה אין ראיה לומר לגלוי זוזי הוא דבעי וכדאמרי' בפ' מ"ה ונתבאר בתבן עזר סי' פ"ה וסי' כ"ז

וכן הוא בתשו' הרשב"א שם ונתבאר עוד בח"ע שם דאם היה אומר לא היו התנאות עשוני' איש בתחנת ע"ם :

וכתב בפרישה בתבן עזר על דברי השור דאם אלא לאסביא עצמו עשה כן לא הוי ליה לאסור השטרות ליהה עכ"ל ולי נראה דאפילו השטרות נרשות בעלה דינא הכי להשור וכדמוכח לקמן סוף ס"ק י"ח ע"ש ולא איך אלא לאסביא בכה"נ כיון שכתב מתחלה השטר על שמה והעיד עדים על זה בשטר ועל פי' פ"ח וכ"מ בזה אף לתשו' הרשב"א שהבאתי בשיב' נושאת ונותנת ב"ה: (ח) ואם אם נושאת ונותנת תוך הבית • כ"ה הרב בל"מ בשם מרדכי פרק"ה שהבאתי לעיל ס"ק ח' ובשם תשו' הרשב"א מי תתקנ"ד שהבאתי בסוף ס"ק ז' ודברי מל"ע דמרדכי אם לאתה לא לאיסא רק לאיתא אם דאתם אשה שולטת בנכסי בעלה ובעל מחמיה בנכסיו גם הרשב"א נראה דלא אמר אלא אם אתיו בעלה נושאת ונותנת בתוך הבית בנכסים אלו ולגלוי זוזי הוא דבעי בתה שעשה השטר על שמה אבל לענין השטרות שעשתה הוא לבדה שולטת בשמה לא אמר ומ"ש לקמן ס"ק י"ד דשטרות שכתבו על שמה לבדה עדיפי ממשלמלי (ומבל שכן לפי מ"ש לקמן ס"ק י"ד דבשיכן דוקא נושא ונותן לבדו בת"ה ח"ב נראה דגם בלשה כן כל שאינם נושאים ונותנים בשוק והשטרות שכתבו על שמה הוא אמרת רק דבשהיא לבדה נושאת ונותנת ב"ם אינה נחמת ופשיטא דאם אשה אינה נושאת ונותנת לבדה גם בתשובת מהר"ל ן' חביב ס"ם כ"ח כתב דאם אשה הוא אינה נושאת ונותנת ב"ה עכ"ל) עוד נפקא מינה לענין אם לאיתא מאחריה אם מריך הבעל לאלם אבורה וכמ"ש לקמן ס"ם כ"ו אם היתה נושאת ונותנת ב"ה היה בעלה מריך לאלם אבורה וכן באשה לאמרה לא אמרי' מן הסתם שהיא נושאת ונותנת ב"ה אלא בנדוי (עיין בתשו' מה"ר אלאה כהן ספר ג' סי' כ"ט) : (ט) אשה שכתבה לאחרים כו' מיירי בהיה אם אינה נושאת ונותנת ב"ה אלא בהבעל מחמיה בכל מה שיש לו ומריך על מ"ש קודם לכן ואם אשה נושאת בתוך הבית כו' מיירי בהכי דאלא אפילו אין ידוע שהיה לה ממון מיוחד בחמת לומר אל פלוני הם ומ"ש השור והל"ב בהכן עור ר"ם פ"ו והוא מן התום' והרא"ש פ' מ"ה סוף דף כ"ח

ואיתא

טורי זהב

ודאי מסקינן מסא"ל אם היה מודה שבעלה נתן לידה אלא אמרה אל אחרים מהכי מנו כבלע"ר ברור : שם או צריכין הרחיק לחבוה ראיה מ"ם הסת"ע בשם ר"י דבמלמלים שהביאה אשה על היורש אלה להביא ראיה כיון שאין כאן שטר ק"ל מדברי המרדכי פר' ס"ה מייתי תשובת מהר"ם על לאה אלמנת ראובן שנתנה לשמעון והבטיחה לו בפרים שהיו אל ראובן בעלה הראשון ולא בשבעת אל כתובתה ומתה ובא חנוך בן ראובן ותבע

את

ולוקח אם הטעם דמנו דלוי בעי קום אקלה וילכה ועי"ש: (י) אם ירוע כו' ולעולם ס"ם כ"ו אמתם הר"ב כדברי המחבר ה כמימרא
ומשמע אם אמרו לוין ירוע בלחמו' ובמי ע תירץ דכאן מיירי שמתה ולוין לה מנו והכ"ח הבין עליו ותירץ דשלחו המתם שהבעל את דפב אם ע"ל
ווורשים לוקח טוענו' ברי ולעולם ס"ם כ"ו רוס ס"ק *ל"ב הבנתי על אמיהם בלחריכות והוכחתי דכאן אמרו ים לה מנו שהיתה יכולה וכמ"ש
ליתן לאחרים ולפי' בעלה את נם כן לוקה בלחמת כיון דהוא נוקלת ונותנת בנכסי בעלה מסתמא הכל על בעלה כל זמן שלוין ירוע
שהיה לה ממון מיוחד שלוקו על

ז אם ירוע שהיה לה ממון מו' ועל"ל ס"ם כ"ו דלא כ"כ אלא בלמן בתנו וזה שייך לומר אם בלא ירוע שהי' לה ממון כו' וכ"ל דאלמה הכ' מיירי שהתנו לאחרי' ולפי' מתה ע"כ לוין לה מנו ודל"ק: לאחרים שמה שתתת ידיה הוא על לאחרים ז (י) אם ירוע שהיה לה ממון שלוקו על בעלה בלחמת ולוין הבעל יכול לומר שהוא שלו (כ"ו בטור אמן העור סי' פו בסם הרשב"ם) (יא) יש מי שאומר שאם היו שטרות כתובים על שמה אע"פ שהיה לוקה בלחמת מלקר שנוטלת ונותנת תוך הבית מכל מקום אם מתה טוענין לוורשיה שהוא שלה וכמו שיתבאר בסמוך לענין הלוין (תשובת הרשב"ם סי' תתע"ט וריב"ם סי' קסט) וכן כ"ל ועיין עוד מדינין אלו

חז

באמן הנזר סי' פ"ו · ה וכן אחר מהאחים שנושא ונותן בתוך הבית ושטרו' עשויים על שמו ואומר שלי הם שנפלו לי מבית אמי (יב) או מציאה מצאתי (יג) או מתנה ניתנה לי (יד) עליו להביא

שהוא בית יוסף שם וזה לשונו אלא דאוכן מתה אשתו בלא בנים ויש בידו שט"ח יולאים על שמה וקרוביה תובעי' אות' מהבעל והבעל טוען שהנכסים בעצו וקרובים אומרי' שהם שתנה שנתנו לה ע"מ שלא יהא לבעלה רשות בה ואינה יורשה תשובה כל מה שיש לאשה בחוק' הבעל הוא עד שתהיה לה יורשה לדבריה ובדתניא וכן האשה שהיתה נוטלת ונותנת בתוך הבית והיו אוכלות ושטרות על שמה כו' ואל תאיכנו דבשמתה אין יורשה לריבים להניח לאחרים ושוענים להם ובדאיתא התם אמר שמואל ומודה לי אבא שאם מת על האחין להניח לאחרים אמרו אלין האחין והיתומים טוענת ברי אבל בעל הבעל טוען ברוח ועוד דהכא שאני שהיה אשה היושבת תחת בעלה וכל אחד בידא לו שלקתה לו הלוה בחזקת הבעל הוא ואפי' מן הסתם וכל שכן כשהבעל טוען ברי עכ"ל ומביאו הר"ב בד"מ סם וכתב ע"ו וז"ל אמנם בתשובת הרשב"ם סי' תתע"ט משמע דשונני' ליתומים דשלה היו ואפי' שנושלת ונותנת ב"ה אע"ג דהוא מוכ' בחזקת בעלה וע"ם וכן פסק הריב"ם סי' קס"ט עכ"ל נם כם' נ' תרוצה סוף שער שני דף מ"ה ע"ב הקשה על תשובת הרשב"ם זו דהא בס"ם מוכח בהדיא לאחין ואשה כי הדדי מיהו ועוד הקשה מהריב"ם סי' קס"ט ועוד הקשה מהה שכתב הרב המגיד בהלכות אישות ופקדון בסם הרשב"ם הוכח לעיל ס"ק ה' והנה הכל בקונטרס אבל לפע"ד ל"ק מידי ואין התשובת הרשב"ם סי' תתע"ט וריב"ם סי' קס"ט מוקמי' על תשובת הרשב"ם זו שהרי הרשב"ם נופל בתשובה זו כתב ואל תאיכנו דבשמתה אין יורשה מריב' כו' על האחין כו' הרי להדי' המדמי אשה לאחין אל"ם דהתם מיירי דומי' לאחין דהייכו אחר מות אביהם אלין האחי' והיתומי' טוענים ברי ואשה' כ הכא שטוענן ברי ועוד שהיה אשה היושבת תחת בעלה והרשב"ם סי' תתע"ט והריב"ם שם מיירי להדיא בלאמכה ע"ש · ונראה דכך הוא כוונת הרשב"ם בתשובה זו · תשובה כל מה שיש לאשה בחוקת הבעל הוא ואל"כ אמרתי אמר נתנו לה ע"מ כו' אלא יורשה אשה לעולם בחוק' הבעל מוקמינ' ואע"פ שהשטרות כתובים על שמה ובדתניא וכן האשה כו' אמרו דמלינו לאוקמה בחוק' הבעל ואל תאיכנו דבשמתה כו' ועוד דהכא אלמי יושבת תחת בעלה והכל בחוק' בעלה הוא ואל"כ כיון שאתה בחיי בעלה הרי הוא יורשה אבל התם בשמתה שעומדים לורשיה שאם ניתן לה כפל לה ירושה ולכך בסמ"ק בתשובה סי' תתע"ט בשאם אלין יושלים על שמה בחיי הבעל ונתנה לות' לבן אים לה מלים אחר ומתה דאע"פ שנושלת ונותנת ב"ה שעכו' לאשה שאם נפל לה ירושה כו' ע"ש דאע"ג דהתם השטרות בעצו בחיי הבעל מ"מ כיון שהבעל מת בחייה ונלקו הנכסים מחזקתו דהא אלו היה ירוע שנתנו לה מתנה לו נפל לה ירושה אף בחיי בעלה הרי עתה אחרי מות בעלה הוא ואשה"כ כשיושבת תחתיו ומתה בחייו דכתיו לה מתנה לו נפל לה ירושה הרי הוא יורש ז הן בחזק' הבעל ועוד דאדרבה אפי' בעצו לבעלה שהם אלו דאלא הבעל הוא היורש לאשתו ושעכו' בכל דוכתא לורש מיהו אם היתה לו היתה נחלת לומר שנתנו לה מתנה על מנת שאין לבעלה רשות בה כשאינה נושלת ונותנת ב"ה וכמ"ש ה' המגיד בשם הרשב"ם נבי משלמים והוכח לעיל ס"ק ה' ואפשר גם הריב"ם מודה כאן דכיון שהשטרו' כתובי' על שמה עדיף מתשלמי וכמ"ש לקמן ס"ק י"ו ואין לתקשות לי"ל להרשב"ם לשעם שטוענן ברוח ואהיה אשה היושבת תחת בעלה תיפוק ליה דהבעל מוחזק בשטרות שהרי השטרות בידו ופשוטא דלא טענו' בשום דוכתא לורשים לאוקמי מידי שבנגדם בחלת דלא אלו מוריש לאשתו לא לאו מלתא היא דכיון שהשטרות כתובים על שם האשה אין בכך כלום שהם בידי הבעל שהרי בע"ב הוא צריך לתבוע לוחות בכח האשה וכמ"ש לקמן ס"ק י"ח ולפי' זה בהך דסי' תתע"ט אע"פ שהמעשה היה שנתנה הש"ח לבן אה"ל אלו לא היה בידו הכן כיון שהן כתובי' על שמה ומת הבעל בחיים ונם הורשו הבעל לא היה להם שעכו' ברי זכה בהן הכן ואם משמע בריב"ם סי' קס"ט ועיין מ"ש לקמן ס"ק י"ח דאפי' יורשי הבעל עוטני' ברי לא מהני ודו"ק וכל זה עיקר לדינא: (יב) אם מציאה מצאתי כו' משמע מכאן לאחין אם אותבין שמא ח' מהן מציאה הוא לעצמו וכמ"ש בהגה"ה אסר"ו פ' מ"ה בשם ריב"ם ודלא כר' ברוך מרבינבפורג שם שפסק הלכה למעשה דאוקמין וכ"ם בעל הניעור דף כ"ו ע"ש דהוא לעצמו ודוחא בהגה"ה מרדכי פ' מ"ה והניח דאיה מיירוש לאי שהכתיב לקמן סי' קע"ה סעי' ג' וכ"כ בתשו' הרמב"ן סי' ס"ח מביאה בי"ל לקמן סי' קע"ז ס"ב וכן עיקר ומכאן קשה על מה שפסק הר"ב לקמן סי' קע"ה סעי' י"ב דשותף שנכנס אם גזל מריך לחלוק עם חברו דהא בירושלמי בב"ב פ' מי שמת מדאי לה לחדדי ומ"ש שם וע"ש:

(יג) אם מתנה נתנו לי סי' נתנו לי בפירוש אלא יהא לאחי רשות בה דאלו סתם מתנה שנתן לא' מן האחים הרי הוא לאחמצ וכדאמרינ מהירושלמי שהבאתי לקמן: (יד) עליו להביא דאיה · וכל שכן אם נתנו משלמים ברשותו דאיכן בחזקתו ומריך להביא דאיה כיון דאין תלוקים בשום דבר ול"ד לדלקמן סי' קע"ט דדוקא בדבר הידוע לשותפו' לא מהימן אלא הוא הא לאו הכי אאין דהתם תלוקים בשאר דברי' וכ"כ הב"ח ולפי"ז אם נרקה דבמשלמי אחי' הא הוא אינו גדול הכי שנושל ונותן בתוך הבית אלא הוא שוה לשאר אחין אם שכולן נושלים ונותנים בתוך הבית דיוא הכי והא דבעינן נושל ונותן בתוך הבית הייכו בשטרות שיולאי' על שמו דאם לא היה גדול האחין השטרות אלו דלמה נכתבו דוקא על שמו ולא על שאר האחין וכמ"ש בס"ק י"ז דשטרות שיולאים בשמו עדיפי מהמשלמי ודוקא לומר דהא דנקט' מהאחין שנושל ונותן בתוך הבית לאו דוקא הוא לבדו אלא ה"ה כשאר האחין נושלי' ונותנו' כ"ה דבשמת דמילתא לא משמע הכי ועוד דרש"ם פי' להדיא וז"ל אין האחין כגון גדול האחין כו' עליו להביא דאיה דכיון שהיה הוא לבדו נושל ונותן בנכסים שנכתבו על שמו כו' עכ"ל וכ"כ בתשו' מהר"מ אלשיך סי' כ"ה וז"ל דאלו דמלריכינן לעצמה דאלמלא אינו אלא היוכל דל' מהן בלבד היה הנושל ונותן ב"ה דאין הסתם אע"ג דיוצאים השטרות על שמו הן מן האחנא אבל אם שנשים נושלים ונותנים כ"ה ולאי שבל שאר היוכל על שם ל' מהן אחות אלו לבדו אינ' דאין תלוקים בעיסתן עכ"ל וכן בשאה נמי בשם אלו אלמלי אינה לוקה נושלת ונותנת ב"ה אלא שהבעל מלאיכה ומשקיד מה שיש לו כיולה לוקה בחמ' לומר אלו אל פלוני הם כמ"ש הטור והר"ב בח"ע ס"ם ס"ו והוא מן התוס' והרא"ש פ' מ"ה אבל בשטרות שיולאו' על שמה בעינן דוקא נושל' ונותנ' ב"ה ובמו שמתבאר אבל אי · לוקה נושל' ונותנת ב"ה אע"פ שהבעל מלאיכה בנכסיו הן אלה לשמה בעצו השטרות על שמה דאע"פ שדבר' ליתן ולוקן בתוך הבית בנכסי בעלה מ"מ אין דבר' ליתן ולוקן בנכסי בעלה עם לאחרים ולבתות השטרות על שמה ואע"פ דלעולם ס"ק ח' וס"ק י"ח הבאתי תשו' רשב"ם דאפי' בסתם אשה השטרות על בעלה הא כתבתי שם דהיינו דשהבעל עשה השטרות בשמו ונכסם אשתו ומשעם דלגלוי זוזי הוא דבעי לו בשמתה תחת בעלה לעניין שהבעל יורשה מן הסתם והנכסים הם מן הסתם

בחזק'

טורי זהב

את שמעון ואומר שאינו לא נשבעת על כתובה והסברים בחזקת דאוכן אבל אינו הנשיב כיון שאינו היתה לאה קיימת היתה נשבעת ותחזקת לעלמה ונכסיו שמעון בא מכתה מחזיק בלא שנועה ועל תכוך להניח דאי' ולוקף לה מהא דאחריכן · כאן ואם את אותו שכתובין השטרות על שמו על אחין להניח דאי' רק בתקרקע מוקמינן בחזקת מרא קמא ז"ת דבמשלמי דוכם בשטר לתהר"ם בזה ועי"ב לומר דתהר"ם פליג אר"ח אין לה יורשין ממון מן המוחזק דיבול לומר קים לי כתהר"ם ותו דהא מבוא דמ"ל בכמיוך ודוקא בדבר שאינו ידוע שהי' על אחין כו' משמע דס"ל כתהר"ם דהא נתן כלל דבר

ר"כ כסף ע"ב ז כשמוקל דאחר מודה לי אבל וכו' סב ע"ן וקף על גב דאתקפיה רב פפא ואסיקנא בקצוה (סב ע"ב) הרי כתב ר"ם כסף הנקוטים דלא דאיכן מיירא בקצוה אלא בתיובתא דקצוה פירוסו דקצוה לך דלא ידעינן לתירוצי אלא מיירא אבל מיירא הוא וכתב הריב"ם בכסף אבי הכן דהוה אבוהון קיים והוה טעון הכי הוה נאמן דאיכן מלי פריך רב פפא כס"ם מזונא דסרבלא וכראה דאיכן דלא אבית אחאין יתבו לו מתנה כל זמן שהם מתפרנסין ביחד ואין תלוקים כשום דבר לא טענינ' לחו וכמ"ש בפוסקים בכתה דוכתי דמלתא דלא אבית' לא טעני' ליתמי ולפי' לפסוקים שהכתתי לקמן מי' ק"מ מעי' ל' ומי' אם"ל דטענינ' ליתמי אף מלתא דלא אבית' במלתא כי הא דלא אבית' כלל כ"ש מזרו כן כ"ל: (טז) והנוח יתומים וה"ה אם מתה בחייו ומת וכן בלשה כן הוא בתשובת מהר"ל ן' חביב ס"ם כ"ה וכן הוא בתשובת מהר"ם מברדכי ס"ה המתמלת לחזקן כסף לאם והוליד משנה חמוך כו' להבאים מכחם טענינ' לחו כמו ליורש ופשוט הוא דאם קי"ל בכל דוכתי' טוענים ליורש ולבוקח ומקבל מתנה ומ"ל מי' קמ"ו סעיף י: (יז) אם בריבים אחי' כו' לכאן דוכתי בהשטרות בכתבו על שמו מוכח מלתא דשלו הן ובחייו אחריהן דאם אחיהן היה מברר דבריו אבל בירושין מאחיהן אחלי לוגלים בשמו כ"ה תרוס' פ' ה"ה דף כ"ב ע"ב והרא"ם והמרדכי סב והריב"ם סימן קס"ו ומשמע דאם הנוח משלמני' על יורש לאבית לחיים ובמ"ם ר' יהודה והנימוקי י"ו ול"מ דאם את המשלמני' בחזק' אחין דלא דמי לשטרות שיולאות בשמו ע"כ וכ"כ המ"ע ס"ק' (אך מ"ש בסמ"ע כסף ד"מ מי' קל"ב כסף תשובת הרשב"ם מי' תתקס"ח לא דק דהתם היה מוריחן ג"כ יכול לטענן כן ע"ש) וכן נראה מדברי הר"ם מ"ש לעיל יש מי שאומר אם היו שטרו' כו' טוענינ' ליורשה כו' ולא כתב בקצור יש מי שאומר דאם מתה טוענים ליורשה וכן מוכח עוד בתוספו' והרא"ש והמרדכי וריב"ם סב מתה שבתנו לתן לתקפתא דרב פפא דלא דמי לאחי דאחיה דאחיה זונה דשרבלא מיתמי ולא טענינ' ליתמי כו' משעם הכ"ל ועי"ש וכ"כ הסם אחד בתשובת מהרשד"ם מי' קס"ד ומהרשד"ם חולק עליו סב בדברי אחיהם לעיל ס"ק י"ח הנאמנים אך מדאם דעיקר טעמו של הרשב"ם התם כיון שהיא הניחנת תחת בעלה וכשאתה בעלה יורשה וכמ"ש סב מה לא אייך כאן ואי"כ כיון שהשטרות כתובים על שמו לא מהני טעמ' ברי אלהן דהא בשטרות לא אייך מנו ולקמן מי' ס"ד ס"ק ד' ומי' ס"ו סעיף י"ח ס"ק ל"ח ולפי זה גם בלשה אלמנה שאתה דאחיה טוענים ברי אלהן בשטרות תחת ידם לא מהני טעמ' ברי אלהן בשטרות הרבה יותר מאד מברי ביעוד הקיומן ודוקא שומן השטרות אחר שנתלקו בעיסתן קמן. אמנם אם אלהם עכ"ל ובמקום ספרי המחבר אותה מ"ש על הלחמים ואם את על הלחמים להניח לחמים ובמקום ספרי המחבר אותה מ"ש על הלחמים כמו שהוא בספרי המחבר שנדפסו עם הסמ"ע וכן בשאר דפוסים גם דומו אל הע"ש ליתת ואמו שהוכתתי לעיל ס"ק י"ז דדוקא בשטרו' שכתובים על שמו אבל במשמן לא טענינ' ליתמי מה לא מני אבוהון לאמנן:

(כ) על הי"ומים להניח רחוק בעדים. שהקנהו לו בכתיבה ומסירה כדלקמן מי' ס"ו סעיף י"ח ואחילו מאן דפליג אתם מודה כאן באחין דשמעו מהדדי אבל לא אהני הכא כמו שהוא רחוק בעדים שהיה לו מאמן מיוחד לכ"ע: (כא) אבל כן כתבו הרב"ם וכתב הר' יהודה מיירי דוקא בידוע שיש לו אבלנות שום דבר דאחיר מעיבתו קמן וכן הך דאחרוניה דבר זוקא הוא אם אחרים אוכל מעיבתו ואין מוליכ בין אחין ושותפין אלו בן בית כו' ואין דבריו נכונים דע"כ ס"ל לר' יהודה דיש חילוק דאל"כ מה הוצרך ר' יהודה להניח אחרונים דבר זוקא עדיפא הוי ליה לאתויי מאי דאלן בכ' חזקת הבתים דאחרונן אפילו בלאחוי אעיבתו קמן דבירושלמי אבל אם בירושלמי הא בהך בבר אחיר מעיבתו קמן לא אזכמן פלגתא בש"ם ושוד דבירושלמי לא הזכר אחים חלוק בעיבתו ועוד דאם כן מה הוי ליה לר' יהודה לפרש ואם דברכה אלמון ר' יהודה דבר אבל אם אחרים חלוק בשום דבר מבע"ה אלא ודאי מבירא ליה לר' יהודה דבאחרים לעולם אחיר מבלי אם אין מתנה ניתן לו וכה"ג דאדם עשוי אלא לבשביע את עבמו בהאיתא בירושלמי ודוקא נבי אחין ואם דשרתי אחרי דמורי היתר אבל בן בית שאם אמים לו אבירות אין לו היתר ולא אבאינן ליה אי מתי דוקא אחין ואם אם אם אמים אם אחים אם אם אם אחים בית ומשמע ליה כן אין בירושלמי מכח מה שכתבתי והשתא פליגינ' ר' ישמעאל ור' חייא אבור בירושלמי בבכרא אי אין אדם מפרנס עצמו בעוסר לאחר מותו וכמו דקליגו בש"ם דולק' זה כורר (דף כ"ט ע"ב) ר' ישמעאל ור' חייא בהך סברא ע"ש. גם מה שהקשה הנ"ל על הר"ב דלמה כתב הרמב"ם לאלן כין אחין לאים אחר היכא דהשטרות כתובים ע"ש אלהן אף בכתובים על שמו

אחין ודוע בבלע"ל. (בסס מהרש"ל בטור וכתב הרמב"ם דוקא באחין וכו' עיי' בב"י ונראה שש"ם הוא בספרים וכמ"ל המ"ל ע"ש ע"כ)

סי' סד

טור זהב

(טו) להביא ראיה בעדים ואם מת (טז) והניח יתומים (יז) אז צריכים יח) האחים להביא ראיה בעדים: הנה ודוקא בדבר שאינו ידוע אבל אם אבל בדבר ידוע אחי' אל אחין על היתומי' לאחי' לאחי (מרדכי ריש פ' חזקת הבתים) ט ואם היו חלוקין בעיסתן או בשום דבר על האחים להביא ראיה ואפי' בחייו י משום (יט) דאימור מעיס־תו קמן ט ואפי' אומר מבית אבי אמא נפלו נאמן במגו: הנה - ודוקא בהשטרות כתובין על שמו אבל כתוב אם אם אחים אם אם אם

שמו יש לתלוק כו' לק"מ דלדרבה רבותא קאמרינן דלקח בכתובים ע"פ לכהנים כאמן אחר לענין קנייתו וכלא"ה כמי לק"מ. ונס יהוראל' הריב"ם סי' כ' כתב דלקח תוכה דומה לאחרים' דבר זרוק להתם אחרים כאמן מן הטעם המנ' בירושלמי דאית בר כס דלא מפרסם בכסיה וכאן אין האמה כאמנת ע"כ וכן עיקר (עיי' בתשוב' מהר"מ אלשיך סי' י"ט וסי' כ"ה): (כב) הוא בחזקה שהוא שלו ואם כו' כתב הסמ"ע דמוכח בירושלמי שם ס"פ הכונס דל"מ דאין מוציאים מיד הכן בית לו הנפקד מידו אלא אפילו הוא מוציא מיד מה שהפקיד לו שנמצא תחת ידו (כב) הוא בחזקה שהוא שלו אלא זולתי אם נודע שהוא של בעל הבית אפילו אינו אחוד ואדוע אלא היה לו שום דבר חוץ מזל בעל הבית ואם מת נותנין ליורשיו (רבי ירוחם ח"ל):

סג מי

שטר על הבע"ה וכה"ג והיינו שכתב הסמ"ע ומינה דאם הי' שטר ממר"ם בידו תתום על הבע"ה על סך מה אין הבע"ה י"ל שטר חוב זה היה בידו אחר שהייתי חייב לו ושלחתיך לפרעותו אלא הבן בית יכול להוציא אותו סך מבע' הבי' לו מיורשיו ע"כ ונראה דהסמ"ע לא קאמר אלא כשהו' יו"ר ושונין בדי שנלי הוא דאמרי' אע"פ שלא היה אומר בסך אדם עשוי שלא להשביע את עצמו אב' בהפקדי' אבל אחרים ואת ולא אמר כלום אין מוציאין מיד הבע"ה ליורשיו וכמו שכתב בירושלמי כו' משום דעד כאן לא פליג ר' ישמעאל בר' יוסי אתם אלא אין כיון דאת ולא הפקיד כלום לא אמרי' אבל בחייו משמע דאמר לה לדרי' בפ"ם (פ' זה בורר דף כ"ט ע"ב) כי אתא לקמרי דר' ישמעאל ב"ר יוסי אמר להו כי עשו שלא להשביע את עצמו ה"מ מחיים אבל לאחר מיתה לא כו' ור' חייא אמ' אף לאחר מיתה כו' ע"ש והנה אתי אפיר הא דקאמר בירושלמי אתם אמרו שטענו דברי' אינם לחזוי' לו (ואתם מיירא שבא להוציא ונא' מ"ש לקמן סי' כ' סיף סעיף ח' נמשמעו' מן הלא דאחרים דבר זרוק כו' כלומר דאינו אמר בחייו דאל"כ קשה איך קאמר בירושלמי ניחמעב' מן הדא דתא ר' ישמעאל פליג ודוחק לומר דסבירא ליה לירושלמי כמשקר' ר' חייא ועוד דהא קאמר בירושלמי אמרו לו דיאמרון דקיקין לברבריא כו' וכמ"ש לקמן אלא אלי כדפי' ·

אם אפסר שבוב' הסמ"ע דע"כ לא קאמר בירושלמי דומה לדאמרון דקיקין לברבריא כו' וכמ"ש לקמן אלא אלי כדפי' · אם אפסר שבוב' הסמ"ע דע"כ לא קאמר בירושלמי דומה לדאמרון דקיקין לברבריא כו' וכמ"ש לקמן אלא אלי כדפי' · והיינו כמ"ש מהרש"ל פ' הכונס סי' ל"ב וז"ל ונראה דוקא ר' ישמעאל כ"ר יוסי שהיה גדול הדור ופסק על פי סברתו דהוי כטענה בשקול הדעת לאחינו חוזר אבל הא"ל אחרינא שכבר בפסק הדין על פי ר' חיי' חוזר הדין ומוציאין ככהאי גונא וכן משמע לרדיק בשטר' דסוף פרק אחד דיני ממונות עד כאן לשונו אבל לפי ענית דעתי אין דברי מהרש"ל מוכרחי' ולא ידענו מכ"ל הא דאחילכא חוזר הדין דהוא דר' חייא פליג אבל מקום אחר אמרינא לן כיון דפליג ר' ישמעאל בר יוסי דאמרה כמותו ונהי דאיכ' דהמעות הוא בפקדון ביד אחר אמרי' לבתחלה ליתנו לבני אחרים כמו שפסק ר' חייא כיון דאחרים הפקידו בידו ובחזקת המפקיד הוא מ"מ אם אינא ליד הבע"ה אבא ליד הבע"ה אז יורשיו מאן ליימר לן דלא מצי ליימר קים לי כר' ישמעאל ואכי משמע בירושלמי והרי"ף והגר"א אשר"י ס"פ הכונס והבעל העיטור בדיני פקדון דף מ"ח ע"ח והגה"ה מיי' פי"ד מה' נזקי ממון דאינ' אם בתר הכי מהו לייתרון דקיקין לברבריא כתלוק עמכון כו' אלמא דקס דינא ואין הדין חוזר ודוחק לומר דביומי ר' חייא דוקא קיבעיא ליה וכ"מ בעצמו' הוכח דעבר הדיין כי הא' בעובד' אחליטו בשקול הדעת דמילתא' משמע דבקאי מעשה נופ' קיבעיא ליה אי עבר הדיין ופסק לגדולי' מהו דיימרון דקיקין כתלוק עמכון · ומה שהביא מהרש"ל מהאשר"י לסוף פ' אחד דיני ממונות כו' בלפע"ד לאין מפסק רחיה כלל דדוקא התם חוזר הדין ולא כאן דהתם פליגי ר' ישמעאל ב"ר יוסי ור' חייא בא' אחר אבי חייב לפלוני ואת בהא קיל"ל בר' חייא דאדם עשוי שלא להשביע אף לאחר מותו ולא אמו' דקי"ל בר' ישמעאל אלא אמנם דהכי מוכחת כולי' סוגיא דש"ס בפ"ב בפרוש דף קע"ה ע"א בר' חייא ובלקמן ריש פי' רכ"ה וכן הוא באשר"י פ' זה בורר אתו לקמיה דר' חייא אמר להו כך אדם עשוי שלא להשביע את בניו והכי כמי אמרי' כפ"נ פרוש כו' והייני משום דהתם הנכסים אלו הם תחת ידו ורשותו ואין רשות אחרים עליו כלל והלכך מה שאמר כן אמרי' שעשה שלא להשביע את בניו משא"כ הכא דהוא אחים לבע"ה והנכסים מופקדים ביד אחרים אם איתא שהם אלו הוה פקיד ואמר הכי דהא אתמא אל בע"ה כן וא"כ דלמא אי"ל בר' ישמעאל בר' יוסי דאמר לא אמרי' משתק שלא להשביע את בניו אלא בזמנו ואינו ברשותו אתיק ולא פקיד כלום · ואין לדקדק מאחי דקאמר בירושלמי מהו לייתרון בנוי דאחרים כו' יכלין למימר מה שנעשה ע"פ בית דין נעשה ואם איתא הא אפי' לא נעשה ע"פ ב"ד לגון אתפסו מעצמו וכה"ג יכלין למימר קים לן בר' ישמעאל וכמ"ש בספרי תקפו כהן דבפלגתא דרבותא מהני תפיסה ול"ה ק"ק דאפי' בימי ר' חייא נופי' יכלין למימר כן וכ"מ בהך עובדא נופא אם אחיב כן ע"פ אחיב דיין ואח"כ נראה לאחיב דיין אחר בר' חייא יכלין למימר מה שנעשה ע"פ ב"ד נעשה · מיהו לבתחלה אמרי' להפקד ליתנו לבני אחרים · ואף דהעלאתי בספרי תקפו כהן פי' רכ"ה לבפסיק' דדיבא אחין אום ח' אהן אחיו אחיו אחיו דיין ואח"כ נראה לאחר מכיהו אבל הכי' כיון דאן אחרים בא ליד הנפקד הוו בני אחרים מוחזקין בכך · ועוד נראה דעד כאן לא פליג ר' ישמעאל אלא משום שאחרים הפקיד הלויאר' דהכי ביד אחר בתתם אבל כיון דהפקידו ולא אמר כלום בשעה שהפקיד שהוא אלו וגם לא פקיד כלום בשעת מותו לא אמרי' בכה"ג דשלא להשביע את בניו עשה כן אבל אם היה הלויאר' דהכא בראות אחרים אף ר' ישמעאל מודה דמצוה לבנות אלו אם אינו ידו ולא רצה לפרסם הדבר בחייו שלא להשביע את בניו · ועוד נראה דבשטרות אילוקים על שמו אף ר' ישמעאל מודה וכמ"ש בעיל ס"ק י"ו דעדיפי מישלמים וכ"ש כאן דמאיך על מה שאם כתובי' בשמו ולכך לא פקיד כלום בשעת מותו ואפי' הפקידן ביד אחרים הן אלו ומוציאים אותם מבע"ה ויורשיו בכל ענין · כן נ"ל:

כתב ב"י לקמן ס"ם רע"ו וז"ל כתוב בתשובת הגאונים דאיכון היה מוחזק לעשיר גדול והיה לו ב' בנים א' גדול וא' קטן והגדול היה נוסע ונותן במתון לאב ואת האב ושון הגדול אבל המתון היה אלו ולא היה לאב כי אם דבר מועט כי אבי אבי אבי אבי נתן לו ה' דיבורי' ואמר הרוח כל המתון הוא והביאו שכיון אילוש שכתן לו אבי אבי ה' דבורי' נאמן בשבועה וכדאמרי' גבי ח' מן האחין שהיה נוסע ונותן בתוך הבית והיו אומות ושטרות ומלקוחי' בעיסתן לומר מעיסתו קמן עכ"ל ועיי' בסי' כ"ב ועל מ"ב כיון אילוש שכתן לו אבי אבי ה' דבורי' נאמן בשבועה לתמוה דאמאי אבי אבי אבי אבי כיון אילוש כמי נאמן בשבועה שהיו לו מעות מיוחדים לו אם אל אבי אבי ואמר הרוח כל המעות ההם עכ"ל ב"י שם · ונראה דם"ל לתמוה הנאמנים דבן בחיי אבי דינו כאמה בחיי בעלה ול"ל לאחרים אחות אחר ונם מאלמנים לו אמרות אבל אמה וכן דעבדי בתנם ונם לאם שייכות במתון מאדיר' להן וכמ"ש לעיל ס"ק כ"ח:

דינים העולים מסימן זה

א אמה בין אמת אים בין אלמנה הנוסאת ונותנת בתוך הבית. לבדה והיו אומות ושטרות מקניית קרקעות ועבדים או שטרי חובות כתובים על שמה אפילו השטרות תחת ידה או שהיה מעות או מטלטלין תחת ידה ואפילו לא רצו אותם קודם לכן בידה והיא אומרת שלי הם שנפלו לי ממקום אחר אל פלוני הם אינה נאמנת אלא אם כן שבאה אם כן שבאה לאיה בעדים שהיה לה ממון מיוחד דבר מה אף על פי שאינו עולה בסך ההוא ואז אפילו בעלה חי ושונין בדי שנעשו ממון אלו אינו אומן ואם אינה מביאה אינה צריכה להחזיר אף גוף הנייר אל השטרות ומעות או מטלטלים אפילו אינה נוסאת ונותנת בתוך הבית אלא שהבעל מאמינה ומפקיד מה שיש לו בידה אינה נאמנת אפילו בעלה מת ויש לה מנו גם כן אחזקה שכל מה שנאמן ביד אשה זו מצל בעלה אות בא ואין אומרים מנו במקום אחזקה ואם אומרת שהבעל שמה ועל שם בעלה

שמה ועל שם בעלה כתוב בין אמת אים בין אלמנה הנוסאת ונותנת בתוך הבית. לבדה והיו אומות ושטרות מקניית קרקעות ועבדים או שטרי חובות כתובים על שמה אפילו השטרות תחת ידה או שהיה מעות או מטלטלין תחת ידה ואפילו לא רצו אותם קודם לכן בידה והיא אומרת שלי הם שנפלו לי ממקום אחר אל פלוני הם אינה נאמנת אלא אם כן שבאה לאיה בעדים שהיה לה ממון מיוחד דבר מה אף על פי שאינו עולה בסך ההוא ואז אפילו בעלה חי ושונין בדי שנעשו ממון אלו אינו אומן ואם אינה מביאה אינה צריכה להחזיר אף גוף הנייר אל השטרות ומעות או מטלטלים אפילו אינה נוסאת ונותנת בתוך הבית אלא שהבעל מאמינה ומפקיד מה שיש לו בידה אינה נאמנת אפילו בעלה מת ויש לה מנו גם כן אחזקה שכל מה שנאמן ביד אשה זו מצל בעלה אות בא ואין אומרים מנו במקום אחזקה ואם אומרת שהבעל

ב ואם אתה בשהיה אלמנה זכו יורשיה אם הבאים מכחה בשטרותיה היולאות על שמה אפילו השטרות ביד יורשי בעלה ואפילו טוענים בדי שנעשו אלו רוצות אביהן בין שנעשו השטרות בחיי בעלה אם אחר כך אמרו אומרים אלו היתה אי היתה מכרת בעדים שנתן לה אתנה אם כפל לה ירושה כיון שכתובים על שמה וכמעות אי משלמים לא שנאמנן ליורשים אף על פי שנאמנת אות ידה ואם אתה בחיי בעלה אפילו היה אתה אשה הכי הם בחזקת בעלה ולא אמרינן שנתן לה אתנה על מנת שלא ואם לבעל הרשות בה ליורשה ולא זכו בה יורשיה ל"ל אם יקוע שהבעל בעצמו עשה השטרות על שמה אז בכל ענין הרי הם שלה אפילו היו נוסאת ונותנת בתוך הבית ואם עשאם על שמה ועל שם בעלה

בעלה הרי הם של שניהם ויש חולקין דלפילו בפתם אפשר עליה
לבטלה ראיה שהיה לה ממון מיוחד דלחמרינן לבעלויי זווי הוא
דבעי לבך עשה השטרות על שמה וכן עיקר:

ג לא היתה נושאת ונותנת ב"ה אף על פי שהבעל מחזיקה
ומפקיד כל מה שיש לו בידה הרי היא כלחמת בשטרות שיטלות
על שמה שמוקנים לחר כפלי לה כיון שכתובים על שמה וה"ה אם
היא נושאת כיון שכתובים על שמה ופתם אפשר הבעל
מחזיקה במה שיש לו ואם אין הבעל מחזיקה מה שיש לו כלחמת
אף במעות ומשלשלים לומר אלו הם שניתנו לי על מנת שאהיה
נושאת ונותנת לפי ולא יהיה לבעל רשות בהן כלל אפילו בפירות
אפילו אלו אותם עתה בידה וכן יכולה לומר אל לחרים הם אם
לא אלו אות' עתה בידה והיתה יכולה ליתן לאחרים וזהו לדעת
התוספות והרשב"א אבל לחרמ"בם אינה כלחמ' לענין פירות
אפילו הבעל שונאת אמת מעצה ידיד הם אם אינו אלא רק כאשומרת
מתנה אם ניתנה לי מילקח בהן קרקע והוא אינה אבל פירות אבל
כאשומרת שניתן לה ע"מ אלא יהא לבעלה רשות בהן כלל אלא
לעשה לאם מה שאבלה עליה להניח ראיה אע"פ אלא אותה
עתה בידה ויש לה מנו וכן אלמנה אשומרת משלשלים אלו ניתנו
לי מאחרים בחיי בעלי ע"מ שלא יהא לבעלי רשות בהן כלל אינה
כלחמ' והפירות אל יורשי בעלה מעצה שהני המתנ' לילדה אבל
ממון שנאבל ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאבל פירותיו ואין
מועיל מנו במקום חזקה ואם אחרה אל לחרים הוא כלחמ' לכ"ע
אם היתה יבולה ליתן לו ואם היה משלשלים אלו ידועים לבעל
אינ' כלחמ' לומר אל לחרים הוא לו לחרים נתנו לי בתנה אף
לענין נוף המשלשלי לכ"ע:

ד אם שונאת לבעלה אתה נתת לי בתנה משלשלים אלו אם
לא ראו אותה עתה בידה כלחמ' בתנו דלהר"ם לו החזרתי
ואם ראו עתה בידה אינ' כלחמ' ואין חילוק בין אם היו משלשלי
אלו ידועי' שהיו אל בעל לו לא לבסר' הרשב"ם שבסמיך ולבסר'
התוספות והרשב"א אם היו אשה אין הבעל מחזיקה מה שיש
לה אפילו ראו עתה בידה כלחמ' בתנו דאחרים נתנו לי אם לא
היו ידועים לבעל ואין חילוק בכל לדעי' אלו בין אם הבעל

סג

א מימרא לדב פסק הלי שטרא ריעא וכו' וכלמסרס אם בגמ' כתובות ל' לרע"ב ב אבל אחר שטרות לא ריעי אלא הוקק אלא לאותו שטר שהוכיר לעדי דתליגן אמא מנה היה אלא בעל פה וילא אמא יכסל ג עור בפס הרמ"ם

סג (א) שטר זה · כלומר אל סך זה על אים זה לבך
אין גובין בשטר זה אבל אחר שטרותיו על אחרים אפי'
מסך זה או על אחרים · מסך אחר לא ריעא כן הר"ן והרא"ש
ושור וכתב הס"ת דאם יש לו כ' שטרו' מלאותו סך על אותם · נוכה
ח' מהם ומהלקוחו' מלאותו שומנו
מלוה ע"כ ולי' לדלקין פעי' כ'
בהג"ה הוכ' אמר' לאם זייכו לי
שטר ח' דהתם כיון שלא הזכיר
אות סך מסתמא דעתו היה גם
על סך הרבה וכל השטרות בכלל
סך רב מסת"ם הכ' אלא הוכיר
רק סך פלוני: (ב) אין
גובין בו · ודוקא כשלא ראוהו
בידו קודם לכן אבל אם ראו אותו
בידו קודם הזמן שהיה מחזיר על
הייב אין השטר בפסל ליופרע
שהרי בלאותו זמן היה בחזקת בשרות · כ"כ הפ"ת · ומיהו
כשנתקיים אותו כשראוהו אז שוודעים בודאי שהיה השטר שראו קודם
לכן כגון אם לאם אינה מי' ומונה בן ובה"ג אז אחרים ראוהו
השטר בידו קודם לכן והכרנו אז התחיות ומוציא זה לענין אם
שונן אלא לזה אבל מ"מ יכול לטעון פרעתי ושטר זה שטר אחר
הוא ומזוייף הוא אם לא כשנתקיים כבר אז יש לאם בו מיתון
כן כ"ל ודון: (ג) שעידי שראו אלו אלא כו' משמע דל"
אפי' אין זוכרי' אותו ומיכול להיות שאלה ע"ם היתה מ"מ מאחר
שאחרי מכירי' תתיות העדים אתותי' מטרפי' זה לזה ונובין
כשם זה וכן פי' בסמ"ע ומיהו כמ"ש בב"י לדע' הרמ"ה וכ"כ הב"ח
אבל לא נהיר לי דמיישי' לזייף דהרבה מעשה אלו אם אינו אלא רק
מלוה בשט' אלא יוכל לטעון פרעתי אז אינו אלא לקוחו' ובה"ג אלא שראה
מהני הכרת אתותי' בשום ענין ואפי' העדים אתותים בעצמם שעידים
השטר מעידים שראו אלו אלא אם אותו מ"מ יכול לטעון פרעתי דשמא זקו אחר אחר הוא ומזוייף ולכך לא
מהני שום עדות רק לענין אם הלוה טוען אלא לזה אם אם עדי השטר שעידים שראו אלו אלא אם אותו
ולישנא דמגבו' ביה לכתב הרמ"ה הוא לזה דוקא אלא אם שאם כתב הכא מגבי' ביה וה"ה אפי' בלא שטר
מייב לאלם · ולא קשיא בשטר הכא לזמר אזיופא אמא אבר · עדי אקה וכמ"ד דש"ם אמ"ל בשמסק' דש"ם
לאם הוא הוחזק כל ישראל מי הוחזקו לו כמי ריאה השטר מכירי' אתותי' אינו מועיל לו כמי שיש אלא אלא
ליה דלא אשהינן ליה בדי' והיינו לכתב הרמ"ה אבל אם עדי השטר כו' מגבינ' ביה להא תו ליה' לאיתא לזיופא ואיהו לא אשהינן
ליה בדיה דלאו מיית ליה כו' דאי אפי' הב"ר והמ"ע והב"ח אחתי לא אשהינן ליה בדיה כיון דשטר מצלא הוא ולית ביה חזש
זיופא וכו' ך לאמר לדברים דאחלשיל קאי כשלא נגינן ביה וכ"כ בב"י ועל כן כתב המחבר בפעי' ב' כשאחמרו אין גובים בו לא
אשהינן

סג מי שהועד עליו שמחזר אחר זיוף · ובו ב' סעיפים:

א המוציא שטר חוב על חבירו ובאו שנים ואמרו ממנו שאל לזייף לו א (א) שטר זה
ב אף על פי שנתקיים ג השטר בחותמיו ד (ב) אין גובין בו ה לעולם ו אלא אם כן עידי השטר (ג) מעידים ז שראו ההלוא' או

סג א שטר זה כן הוא לי הרמב"ם סוף הלכו' עדות ולי"ל
קאמר ה"ה לא שטר כזה והיינו שכיקש אם אינתבו
ואתתו לאן שטר על ראובן אינ' אמינא לו מנה ובשטר זה אינו מ"
עתה גם כן כ"כ אינ' אמינא לו ראובן מנה ואחרי' זה
ולאו זייף הוא: ב אע"פ שנתקיים השטר בחותמיו פירוש אמנם דעלמא בלו והעידו אינ'
שאכירי' אתיתן אל לו אתותי'
דלאמרינן דזה שרא וזייף:
ג אין נוכי' כו דזייף כו קאמר דהיינו שטר שעל ליה זה וסך זה
שאחרו העדים שכיקש עכן לעשו'
כו זייף אבל אחר שטרות שעדו
לא אמרינן בפסול גובין אם
(ועיין בסמו"ס בדברי מור"ם)
וכ"כ הרא"ש והטו' בהרי' ומשעש
שאחרי' הלי נגרא לאו זייפן הוא לא אלו ע"פים לו על ראובן זה
ורא לבסבי שיכסור בו מ"ה ביקש לעשותו אלו בשם ועכ"ל: ד
לעולם נראה דכתב לעולם לאחיכו דאפילו אם אינ' כ' מעשו
מהלוה הנוכר בשטר מוכר' ומוציאי' מידו וכמ"ש בפרישה ע"ש
ומיהו נ"כ לא קרעינן לי' דילמא יבוא שאינו זייף וכדמסיק:
ה אחרו ההלוה פי' ואפי' אינן יודעי' אותו הלוה היתה
מלוה בשטר ויכול להיות שאלה ע"ם היתה אותו הלוה גם אין
עידי השט' אחו השט' עתה שיעידו על תתיותן מ"מ מאחר שאחרי'
מכירי' תתיות העדים אתותיים מטרפים זה לזה ונובין בשטר
זה

אם לא אינו אלא לזה אם אינו אלא לזה אם אינו אלא לזה אם